

TILINPÄÄTÖS

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 3

Taloudellinen kehitys	3
Segmentit	5
Yrityskaupat ja muut muutokset konsernin rakenteessa vuonna 2017	8
Tärkeimmät kestäväen kehityksen tavoitteet ja tulokset	8
Osake, osakemarkkinat ja hallituksen valtuudet	12
Liputusilmoitukset	13
Tilikauden keskeisiä tapahtumia	13
Tilikauden jälkeisiä tapahtumia	14
Varsinaisen yhtiökokouksen 2017 ja hallituksen järjestäytymiskokouksen päätöksiä	14
Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetyt tiedot	15
Riskienhallinta	15
Merkittäviä riskejä ja epävarmuustekijöitä	15
Tulevaisuuden näkymät	16

Voitonjakoehdotus	17
Varsinainen yhtiökokous	17
Tunnuslukujen laskentaperiaatteet	23
Osakeomistuksen jakautuminen	28

KONSERNITILINPÄÄTÖS (IFRS) 30

Konsernin tuloslaskelma	30
Konsernin laaja tuloslaskelma	30
Konsernitase	31
Konsernin rahavirtalaskelma	32
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	33

1 YLEISET LAADINTAPERIAATTEET 35

1.1 Yrityksen perustiedot	35
1.2 Laatimisperusta	35
1.3 Keskeiset kirjanpidolliset arviot ja oletukset	35

1.4 Keskeiset harkintaan perustuvat ratkaisut tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa	36
1.5 Konsolidointiperiaatteet	36
1.6 Uudet IFRS-standardit ja IFRIC-tulkinnat sekä muutokset olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin	38

2 TALOUDELLINEN TULOS 40

2.1 Keskon toimialat	41
2.2 Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	49
2.3 Liiketoiminnan muut tuotot	52
2.4 Liiketoiminnan kulut	52
2.5 Liikevoittoon kirjatut valuuttakurssierot	53
2.6 Tuloverot	53
2.7 Osakekohtainen tulos	54
2.8 Rahavirtalaskelmaan liittyvät liitetiedot	55

3 SIDOTTU PÄÄOMA 57

3.1 Sidottu pääoma ja käyttöpääoma	58
3.2 Yrityssotot ja myydyt omaisuuserät	58
3.3 Aineelliset hyödykkeet	61
3.4 Aineettomat hyödykkeet	62
3.5 Vaihto-omaisuus	65
3.6 Myytisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset	65
3.7 Myytävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät ja niihin liittyvät velat	66
3.8 Eläkesaamiset	66
3.9 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	70
3.10 Varaukset	71

4 PÄÄOMARAKENNE JA RAHOITUSRISKIT 72

4.1 Pääomarakenteen hallinta	73
4.2 Oma pääoma	73
4.3 Rahoitusriskit	74
4.4 Rahoitustuotot ja -kulut	82
4.5 Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin	82
4.6 Rahoitusleasingvelat	89
4.7 Vuokravastuut	90
4.8 Muut vastuusitoumukset	90

5 MUUT LIITETIEDOT 91

5.1 Konsernirakenne	92
5.2 Tytäryhtiöt, osakkuus- ja yhteisyritykset sekä suhteellisesti yhdisteltävät keskinäiset kiinteistöyhtiöt	93

5.3 Lähipiiritapahtumat	95
5.4 Osakepalkitseminen	97
5.5 Laskennalliset verot	99
5.6 Muut laajan tuloksen erät	100
5.7 Riita-asiat ja mahdolliset oikeusprosessit	100
5.8 Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat	100

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS (FAS) 101

Emoyhtiön tuloslaskelma	101
Emoyhtiön tase	102
Emoyhtiön rahavirtalaskelma	104
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	105
Liite 1. Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	105

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT 106

Liite 2. Liikevaihto toimialoittain	106
Liite 3. Liiketoiminnan muut tuotot	106
Liite 4. Henkilöstökulut	106
Liite 5. Poistot ja arvonalentumiset	107
Liite 6. Liiketoiminnan muut kulut	107
Liite 7. Rahoitustuotot ja -kulut	107
Liite 8. Tilinpäätössiirrot	108
Liite 9. Pakollisten varausten muutokset	108
Liite 10. Tuloverot	108
Liite 11. Laskennalliset verot	108

TASEEN LIITETIEDOT 109

Liite 12. Aineettomat hyödykkeet	109
Liite 13. Aineelliset hyödykkeet	110
Liite 14. Sijoitukset	111
Liite 15. Saamiset	112
Liite 16. Oma pääoma	112
Liite 17. Pakolliset varaukset	113
Liite 18. Pitkäaikainen vieras pääoma	113
Liite 19. Lyhytaikainen vieras pääoma	114
Liite 20. Korottomat velat	114
Liite 21. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut	114
Liite 22. Rahavirtalaskelman rahavarat	116
Liite 23. Lähipiiri	116

ALLEKIRJOITUKSET 117
TILINTARKASTUSKERTOMUS 118

Hallituksen toimintakertomus

Kesko on suomalainen pörssiyhtiö, joka toimii päivittäistavara-kaupassa, rakentamisen ja talotekniikan kaupassa sekä autokaupassa. Ketjutoimintaan kuuluu noin 1 800 kauppaa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Venäjällä, Valko-Venäjällä ja Puolassa.

Keskon pääasiallinen liiketoimintamalli Suomen markkinoilla on ketjuliiketoimintamalli, jossa itsenäiset K-kauppiat harjoittavat vähittäiskauppaa Keskon vähittäiskauppaketjuissa. Kauppiasliiketoiminnan osuus Keskon liikevaihdosta vuonna 2017 oli 43 %. Yritysassiakas-kauppa on merkittävä ja kasvava osa liiketoimintaa. Yritysassiakaskaupan osuus Keskon liikevaihdosta vuonna 2017 oli 35 %. Keskon oman vähittäiskaupan osuus liikevaihdosta oli 22 %. Suomen ulkopuolella liiketoiminta on pääsääntöisesti omaa vähittäiskauppaa ja yritysasiakaskauppaa.

Keskon toiminnan perustana on ammattitaitoinen ja sitoutunut henkilöstö läpi arvoketjun, vahva K-brändi, tehokkaat logistiikkatoiminnot ja tietojärjestelmät sekä vakaa talous. Kesko luo arvoa kaikille sidosryhmilleen: asiakkaille, henkilökunnalle, osakkeenomistajille, kauppiaille, tavarantoimittajille, kunnille ja valtioille. Asiakkailleen Kesko tarjoaa heidän tarvitsemiaan tuotteita ja palveluita. Tuotteet ovat tutkittuja, turvallisia ja vastuullisesti valmistettuja. Osakkeenomistajille Kesko on vakavarainen pörssiyhtiö, jolla on hyvä osingonmaksukyky ja joka on vastuullinen sijoituskohde. Kesko on merkittävä työllistäjä, veronmaksaja ja palvelujentarjoaja. Kesko edellyttää yhteistyökumppaneiltaan sitoutumista vastuulliseen toimintaan.

Toimintaympäristö

K-ryhmän toimintaan vaikuttavia tunnistettuja megatrendejä ovat globaali talous, digimurros, demograafiset muutokset (urbanisaatio, sinkkutaloudet, väestön ikääntyminen), kuluttajan kasvava tieto ja valta, kestävä kehitys ja ilmastonmuutos. Toiminnan keskeiset mahdollisuudet ja riskit liittyvät kaupan monikanavaisuuden kasvavaan merkitykseen, talou-

delliseen toimintaympäristöön, hankintaketjuun ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Riskejä on kuvattu tarkemmin tämän toimintakertomuksen Merkittäviä riskejä ja epävarmuustekijöitä -osassa.

Taloudellinen kehitys

Liikevaihto ja tulos 2017

Konsernin liikevaihto oli 10 676 milj. euroa, mikä on 4,9 % enemmän kuin edellisenä vuonna (10 180 milj. euroa). Liikevaihdon kehitykseen vaikutti sekä vuoden 2016 aikana toteutetut yritysostot että vuoden 2017 ensimmäisellä vuosipuoliskolla toteutetut yritysmyynnit. Vertailukelpoisesti liikevaihto kasvoi 1,8 % ilman yritysostoja ja -myyntejä ja paikallisissa valuutoissa. Konsernin liikevaihto kasvoi Suomessa 3,2 % ja vertailukelpoisesti 1,9 %. Muissa maissa liikevaihto kasvoi 11,3 % ja vertailukelpoisesti 1,2 %. Kansainvälisen toiminnan osuus konsernin liikevaihdosta oli 21,5 % (20,3 %).

Päivittäistavara-kaupassa liikevaihdon kasvuun, 0,9 %, vaikutti Suomen Lähikaupan hankinta 12.4.2016 ja Suomen Lähikaupan kauppapaikkaverkoston muutokset sekä Venäjän liiketoimintojen myynti 30.11.2016. Liikevaihto kasvoi vertailukelpoisesti 2,4 %. Vertailukelpoinen muutos on laskettu sisällyttämällä liikevaihtoon ne Suomen Lähikaupalta hankitut kaupat, jotka ovat kuuluneet verkostoon sekä raportointivuonna että vertailuvuonna.

Rakentamisen ja talotekniikan kaupassa liikevaihto kasvoi 9,4 %. Vertailukelpoisesti liikevaihto kasvoi paikallisissa valuutoissa 1,1 %. Vertailukelpoisen muutoksen laskenta sisältää Onnisen liikevaihdon ajanjaksolta 1.6.-31.12. sekä raportointivuonna että vertailuvuonna, ja siitä on vähennetty 1.6.2017 myydyin K-maatalous-liiketoiminnan ja 30.6.2017 myydyin Asko ja Sotka -huonekalukaupan liikevaihto sekä raportointivuodelta että vertailuvuodelta. Rakentamisen ja talotekniikan kaupassa ilman erikoiskaupan liiketoimintoja liikevaihto kasvoi 23,4 % ja vertailukelpoisesti 3,1 %. Erikoiskaupassa liikevaihto laski 33,8 % yritysmyynneistä johtuen.

Autokaupassa liikevaihto kasvoi 7,1 % ja vertailukelpoisesti 1,0 %. Vertailukelpoinen muutos on laskettu sisällyttämällä liikevaihtoon AutoCarreran joulukuun liikevaihto sekä raportointivuonna että vertailuvuonna.

Tilikauden 2017 aikana Kesko-konserni myi 1.6.2017 K-maatalous-liiketoiminnan ja 30.6.2017 Asko ja Sotka -huonekalukaupan sekä Yamarin-veneliiketoiminnan ja Yamaha-edustuksen.

1-12/2017	Liikevaihto Milj. €	Kehitys, %	Kehitys paikallissa valuutassa ilman yritysostoja ja -myyntejä, %	Liikevoitto, vertailukelpoinen Milj. €	Muutos Milj. €
Päivittäistavara kauppa	5 282	+0,9	+2,4	203,4	+27,4
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa ilman erikoiskauppaa	3 823	+23,4	+3,1	79,5	+7,0
Erikoiskauppa	663	-33,8	-11,5	16,2	-9,3
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa yhteensä	4 486	+9,4	+1,1	95,8	-2,2
Autokauppa	909	+7,1	+1,0	33,1	+3,6
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-1	-68,5	-3,4	-35,6	-5,1
Yhteensä	10 676	+4,9	+1,8	296,7	+23,8

Konsernin vertailukelpoinen liikevoitto oli 296,7 milj. euroa (272,9 milj. euroa). Päivittäistavara kaupassa kannattavuus parani merkittävästi myynnin kasvun, onnistuneiden ketju-uudistusten, toteutuneiden synergiahyötyjen sekä edellisenä vuonna myydyin tappiollisen Venäjän liiketoiminnan ansiosta. Rakentamisen ja talotekniikan kaupassa ilman erikoiskauppaa liikevoittoa kasvattivat rauta- ja sisustuskauppa Suomessa ja Norjassa sekä Onninen, kun taas Ruotsin ja Kesko Senukain liiketulos heikkeni edellisestä vuodesta. Erikoiskaupan liikevoitto laski yritysmyynneistä sekä vapaa-ajankaupan ja konekaupan liikevoiton laskusta johtuen. Autokaupassa kannattavuutta paransi myynnin kasvu ja AutoCarreran Porsche-liiketoiminnan hankinta.

Liikevoitto oli 324,6 milj. euroa (146,8 milj. euroa). Vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä oli yhteensä 27,9 milj. euroa (-126,2 milj. euroa). Merkittävimmät vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat Baltian kiinteistöjärjestelystä syntynyt myyntivoitto 49,7 milj. euroa, Suomen Lähikaupan ketjujen konvertointiin ja kauppojen kauppiaille siirtämiseen liittyvät kulut 21,4 milj. euroa, K-maatalous-liiketoiminnan myynnistä syntynyt myyntivoitto 12,3 milj. euroa, Asko ja Sotka -huonekalukaupan myynnistä syntynyt myyntivoitto 19,0 milj. euroa sekä Venäjän rautakauppaliiketoiminnan liikearvon arvonalentuminen 14,5 milj. euroa.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, milj. €	1-12/2017	1-12/2016
Vertailukelpoinen liikevoitto	296,7	272,9
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		
+myyntivoitot	+83,4	+4,2
-myyntitappiot	-1,8	-71,0
-arvonalentumiset	-15,0	-30,0
+/-rakennejärjestelyt	-38,7	-29,4
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	+27,9	-126,2
Liikevoitto	324,6	146,8

Konsernin vertailukelpoinen tulos ennen veroja oli 300,1 milj. euroa (271,4 milj. euroa). Konsernin tulos ennen veroja oli 327,6 milj. euroa (145,2 milj. euroa). Konsernin tulos osaketta kohden oli 2,59 euroa (0,99 euroa) ja vertailukelpoinen tulos osaketta kohden 2,28 euroa (2,01 euroa). Konsernin oma pääoma osaketta kohden oli 21,45 euroa (20,44 euroa).

K-ryhmän (Keskon ja ketjukauppojen) vähittäis- ja yritysasiakasmyynti (alv 0 %) oli 12 754 milj. euroa ja se kasvoi 1,5 % edelliseen vuoteen verrattuna (pro forma). K-Plus-sa-kanta-asiakasohjelmaan liittyi 73 146 uutta taloutta vuoden 2017 aikana. K-Plus-talouksien määrä oli joulukuun lopussa 2,3 miljoonaa ja K-Plus-kortinhaltijoita oli 3,6 miljoonaa.

Rahoitus

Liiketoiminnan rahavirta oli 301,7 milj. euroa (170,2 milj. euroa). Rahavirtaa vahvasti kannattavuuden parantuminen. Investointien rahavirta oli -88,3 milj. euroa (-501,1 milj. euroa) ja sisältää toteutuneita divestointeja 199,6 milj. euroa.

Likvidejä varoja oli joulukuun lopussa 398 milj. euroa (391 milj. euroa). Korolliset velat olivat joulukuun lopussa 534 milj. euroa (515 milj. euroa) ja korolliset nettovelat 136 milj. euroa (123 milj. euroa). Omavaraisuusaste oli joulukuun lopussa 50,4 % (48,6 %).

Konsernin vertailukelpoiset nettorahoitustuotot olivat 1,8 milj. euroa (nettorahoituskulut 1,0 milj. euroa). Konsernin nettorahoitustuotot olivat 1,5 milj. euroa (nettorahoituskulut 1,0 milj. euroa). Rahoituseriin sisältyy osinkotuottoja ja osuuspääoman korkoja 4,5 milj. euroa, josta 2,3 milj. euroa on Suomen Luotto-osuuskunnalta saatua osuuspääoman korkoa. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä oli -0,4 milj. euroa.

Verot

Konsernin verot olivat 58,8 milj. euroa (31,4 milj. euroa). Efektiiivinen veroaste oli 17,9 % (21,6 %). Konsernin efektiivistä veroastetta alensivat verovapaat kiinteistöjen ja tytäryritysten myyntivoitot.

Investoinnit

Konsernin investoinnit olivat yhteensä 349,8 milj. euroa (743,1 milj. euroa) eli 3,3 % (7,3 %) liikevaihdosta. Kauppapaikkainvestoinnit olivat 255,7 milj. euroa (216,7 milj. euroa), it-investoinnit 32,9 milj. euroa (29,3 milj. euroa) ja muut investoinnit 61,2 milj. euroa (35,5 milj. euroa). Investointeihin sisältyy 46,5 milj. euron kiinteistöhankinnat Keskon Eläkekassalta, jotka liittyvät Eläkekassan joulukuussa tekemään päätökseen palauttaa ylikatetta osakkailleen. Kesko-konsernin yhtiöille maksettavan ylikatteen määrä on arviolta 58 milj. euroa ja Eläkekassan arvioidaan maksavan palautuksen maaliskuussa 2018 saatuaan palautukselle Finanssivalvonnan hyväksynnän. Vertailuvuoteen sisältyy yritysostoja 461,6 milj. euroa.

Segmentit

Toiminnan kausiluonteisuus

Konsernin liiketoimintojen luonteeseen liittyy kausivaihtelua. Raportoitavien segmenttien liikevaihto ja liikevoitto eivät kerry tasaisesti, vaan ne vaihtelevat vuosineljänneksittäin kunkin segmentin ominaispiirteiden mukaisesti. Vuosineljänneksistä toinen ja kolmas ovat liikevoittotasoltaan vahvimpia, kun taas ensimmäisen vuosineljänneksen merkitys koko vuoden tulokseen on vähäisin. Suomen Lähikaupan ja Onnisen yritysostot voimistivat kausivaihtelua eri vuosineljännesten välillä. Onnisen ja Suomen Lähikaupan liikevoittotasot ovat matalimmat ensimmäisellä vuosineljänneksellä.

PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA

	1-12/2017	1-12/2016
Liikevaihto, milj. €	5 282	5 236
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. €	203,4	175,9
Vertailukelpoinen liikevoitto-%	3,9	3,4
Investoinnit, milj. €	224,4	238,1

Liikevaihto, milj. €	1-12/2017	Kehitys, %
Myynti K-ruokakaupoille	3 331	+5,4
K-Citymarket, käyttötavara	585	+2,1
K-Market, oma vähittäiskauppa	479	-16,7
Kespro	815	+4,1
Muut ja eliminoinnit	72	-49,5
Yhteensä	5 282	+0,9

Päivittäistavarakaupan liikevaihto oli 5 282 milj. euroa (5 236 milj. euroa) ja se kasvoi 0,9 %. Liikevaihdon kehitykseen vaikutti Suomen Lähikaupan hankinta 12.4.2016, Lähikaupan kauppapaikkaverkoston muutokset sekä Venäjän liiketoimintojen myynti 30.11.2016. Päivittäistavarakaupan liikevaihto kasvoi vertailukelpoisesti 2,4 %. Vertailukelpoinen muutos on laskettu sisällyttämällä liikevaihtoon ne Suomen Lähikaupalta hankitut kaupat, jotka ovat kuuluneet verkostoon sekä raportointivuonna että vertailuvuonna, sekä vähentämällä myydyin Venäjän liiketoiminnan liikevaihto.

K-ryhmän päivittäistavaramyynti kasvoi ilman Suomen Lähikaupan hankinnan vaikutusta 2,4 % (sis. alv). K-ryhmän päivittäistavaramyynnin pro forma kasvu oli 0,5 % (sis. alv), mihin vaikutti Suomen Lähikaupan edellistä vuotta pienempi kauppapaikkaverkosto. Päivittäistavaramarkkinoilla Suomessa vähittäishintojen arvioidaan olleen edellisen vuoden tasolla (sis. alv, Keskon oma arvio perustuen Tilastokeskuksen kuluttajahintaindeksiin) ja kokonaismarkkinoiden (sis. alv) arvioidaan kasvaneen noin 1,7 % (Keskon oma arvio).

Suomen Lähikaupan osto toteutui edellisen vuoden huhtikuussa ja Siwojen ja Valintatalojen muuttaminen K-Marketeiksi aloitettiin toukokuussa 2016. Toukokuun 2017 loppuun mennessä kaikki 409 kauppapaikkaverkostossa jatkavaa Siwaa ja Valintataloa oli muutettu K-kaupoiksi (408 K-Marketia ja yksi K-Supermarket). Näistä joulukuun loppuun mennessä 243 kauppa oli siirretty kauppiaille. Kauppojen siirtäminen kauppiaille tapahtuu vuoden 2018 ensimmäisen vuosipuoliskon loppuun mennessä.

Päivittäistavarakaupan vertailukelpoinen liikevoitto oli 203,4 milj. euroa (175,9 milj. euroa) ja se kasvoi 27,4 milj. euroa. Päivittäistavarakaupassa kannattavuus parani merkittävästi myynnin kasvun, onnistuneiden ketju-uudistusten, toteutuneiden synergiahöytyjen sekä edellisenä vuonna myydyin tappiollisen Venäjän liiketoiminnan ansiosta. Kespron myynti kasvoi ja kannattavuus parani. Suomen Lähikaupan vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon oli +4,0 milj. euroa (huhti-joulukuu 2016 -3,2 milj. euroa). Marraskuussa 2016 myydyin Venäjän liiketoiminnan tappio oli vertailuvuonna 17,1 milj. euroa.

Päivittäistavarakaupan liikevoitto oli 181,3 milj. euroa (93,0 milj. euroa). Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat -22,1 milj. euroa (-82,9 milj. euroa), ja ne liittyvät pääosin Suomen Lähikaupan uudelleenjärjestelyyn, -21,4 milj. euroa. Vertailuvuoden merkittävimmät erät olivat Venäjän päivittäistavarakaupan myyntitappio 69,2 milj. euroa, sekä kulut, jotka liittyvät Suomen Lähikaupan uudelleenjärjestelyyn, 11,4 milj. euroa.

Päivittäistavarakaupan investoinnit olivat 224,4 milj. euroa (238,1 milj. euroa), josta kaupapaikkainvestoinnit olivat 213,1 milj. euroa (159,6 milj. euroa). Vertailuvuoteen sisältyy yritysostoja 54,3 milj. euroa.

RAKENTAMISEN JA TALOTEKNIIKAN KAUPPA

	1-12/2017	1-12/2016
Liikevaihto, milj. €	4 486	4 100
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa ilman erikoiskauppaa	3 823	3 099
Erikoiskauppa	663	1 002
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. €	95,8	97,9
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa ilman erikoiskauppaa	79,5	72,5
Erikoiskauppa	16,2	25,5
Vertailukelpoinen liikevoitto- %	2,1	2,4
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa ilman erikoiskauppaa	2,1	2,3
Erikoiskauppa	2,4	2,5
Investoinnit, milj. €	80,0	451,7

Liikevaihto, milj. €	1-12/2017	Kehitys, %
Rauta- ja sisustuskauppa, Suomi	870	+5,4
K-rauta, Ruotsi	200	-7,7
Byggnakker, Norja	397	-1,2
K-Rauta, Venäjä	184	+6,0
Kesko Senukai, Baltia	510	+5,0
OMA, Valko-Venäjä	120	+18,4
Onninen	1 571	+73,0
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa ilman erikoiskauppaa yhteensä	3 823	+23,4
Konekauppa	229	-16,3
Vapaa-ajankauppa, Suomi	196	-0,2
Muut	238	-55,2
Erikoiskauppa yhteensä	663	-33,8
Yhteensä	4 486	+9,4

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan liikevaihto oli 4 486 milj. euroa (4 100 milj. euroa) ja se kasvoi 9,4 %. Vertailukelpoisesti liikevaihto paikallisissa valuutoissa kasvoi 1,1 %. Vertailukelpoisen muutoksen laskenta sisältää Onnisen liikevaihdon ajanjaksolta 1.6.-31.12. sekä raportointivuonna että vertailuvuonna, ja siitä on vähennetty 1.6.2017 myydyin K-maatalous-liiketoiminnan ja 30.6.2017 myydyin Asko ja Sotka -huonekalukaupan liikevaihto sekä raportointivuodelta että vertailuvuodelta.

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan liikevaihto Suomessa oli 2 190 milj. euroa (2 142 milj. euroa) ja se kasvoi 2,3 %. Liikevaihto kasvoi Suomessa vertailukelpoisesti 1,0 %. Ulkomaan toimintojen liikevaihto oli 2 296 milj. euroa (1 959 milj. euroa) ja se kasvoi 17,2 %. Ulkomaan toimintojen liikevaihto kasvoi vertailukelpoisesti 1,2 %. Rakentamisen ja talotekniikan kaupan liikevaihdosta 51,2 % (47,8 %) tuli ulkomaan toiminnoista. Rakentamisen ja talotekniikan kaupan liikevaihto ilman erikoiskaupan liiketoimintoja oli 3 823 milj. euroa (3 099 milj. euroa) ja se kasvoi 23,4 %. Vertailukelpoisesti liikevaihto kasvoi 3,1 %.

Rauta- ja sisustuskaupan liikevaihto oli 2 276 milj. euroa (2 196 milj. euroa) ja se kasvoi 3,7 %. Paikallisissa valuutoissa liikevaihto kasvoi 2,9 %. Liikevaihto laski paikallisessa valuutassa Norjassa 0,8 %, Ruotsissa 6,1 % ja Venäjällä 5,8 %. Ruotsissa liikevaihdon laskuun vaikuttivat vuokrasopimusten päättymisestä johtuneet K-Rauta-kauppojen sulkemiset. Liikevaihto kasvoi paikallisessa valuutassa Valko-Venäjällä 17,4 %. Rauta- ja sisustuskaupassa liikevaihto kasvoi yritysasiakaskaupassa. Onnisen liikevaihto oli 1 571 milj. euroa (kesä-joulukuussa 2016 908 milj. euroa). Vertailukelpoisesti Onnisen liikevaihto kasvoi 4,5 %.

K-ryhmän rakentamisen ja talotekniikan kaupan markkinaosuuden arvioidaan vahvistuneen Suomessa. K-ryhmän rautakaupparavikkeiden myynti Suomessa kasvoi yhteensä 4,1 % ja kokonaismarkkinoiden (alv 0 %) arvioidaan kasvaneen noin 1,1 % (Keskon oma arvio).

Erikoiskaupan liikevaihto oli 663 milj. euroa (1 002 milj. euroa) ja se laski 33,8 %. Liikevaihdon laskuun vaikuttivat toteutuneet yritysmyyntit. Konekaupan liikevaihto oli 229 milj. euroa (274 milj. euroa) ja se laski 16,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Konekaupan liikevaihto Suomessa oli 96 milj. euroa ja se laski 33,5 %. Ulkomaan toimintojen liikevaihto oli 133 milj. euroa ja se kasvoi 3,0 %. Vapaa-ajankaupan liikevaihto Suomessa oli 196 milj. euroa (197 milj. euroa) ja se laski 0,2 %. Kesäkuussa myytyjen Asko ja Sotka -huonekalukaupan, K-maatalous-liiketoiminnan sekä Yamarin-veneliiketoiminnan ja Yamahan edustuksen alkuvuoden liikevaihto oli 279 milj. euroa (tammi-joulukuu 2016 595 milj. euroa).

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan vertailukelpoinen liikevoitto oli 95,8 milj. euroa (97,9 milj. euroa) ja se laski 2,2 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Rakentamisen ja talotekniikan kaupan vertailukelpoinen liikevoitto ilman erikoiskaupan liiketoimintoja oli 79,5 milj. euroa (72,5 milj. euroa) ja se kasvoi 7,0 milj. euroa. Kannattavuutta paransi Onnisen hyvä tuloskehitys. Onnisen vertailukelpoinen liikevoitto oli 32,7 milj. euroa (kesä-joulukuu 2016 18,2 milj. euroa). Kannattavuus parani myös rauta- ja sisustuskaupassa Suomessa ja Norjassa. Kannattavuutta heikensivät Ruotsin liiketoimintojen tappiollisuus sekä Kesko Senukain edellistä vuotta pienempi liikevoitto, johon osaltaan vaikuttivat kauppapaikkaverkostoston uudistukset ja laajennukset Baltiassa ja Valko-Venäjällä. Erikoiskaupan vertailukelpoinen liikevoitto oli 16,2 milj. euroa (25,5 milj. euroa) ja se laski 9,3 milj. euroa. Kesäkuussa myytyjen K-maatalous-liiketoiminnan ja Asko ja Sotka -huonekalukaupan vertailukelpoinen liikevoitto oli alkuvuonna 6,8 milj. euroa (tammi-joulukuu 2016 15,0 milj. euroa).

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan liikevoitto oli 154,7 milj. euroa (60,8 milj. euroa). Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat 58,9 milj. euroa (-37,2 milj. euroa). Merkittävimmät vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat Baltian kiinteistökaupasta syntynyt myyntivoitto 49,7 milj. euroa, K-maatalous-liiketoiminnan myynnistä syntynyt myyntivoitto 12,3 milj. euroa, Asko ja Sotka -huonekalukaupan myynnistä syntynyt myyntivoitto 19,0 milj. euroa sekä Venäjän rautakauppaliiketoiminnan liikearvon arvonalentuminen 14,5 milj. euroa. Merkittävimmät edellisen vuoden vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat Venäjän kiinteistöjen toimintavaluutan muutokseen liittyneet arvonalentumiset 15,0 milj. euroa sekä yrityshankintoihin liittyneet varainsiirtoverot 5,8 milj. euroa.

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan investoinnit olivat yhteensä 80,0 milj. euroa (451,7 milj. euroa), josta kauppapaikkainvestoinnit 41,4 milj. euroa (55,8 milj. euroa). Vertailuvuoteen sisältyy yritysostoja 380,1 milj. euroa.

AUTOKAUPPA

	1-12/2017	1-12/2016
Liikevaihto, milj. €	909	849
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. €	33,1	29,5
Vertailukelpoinen liikevoitto-%	3,6	3,5
Investoinnit, milj. €	17,4	41,4

Liikevaihto, milj. €	1-12/2017	Kehitys, %
VV-Auto	855	+1,2
AutoCarrera	55	-
Yhteensä	909	+7,1

Autokaupan liikevaihto oli 909 milj. euroa (849 milj. euroa) ja se kasvoi 7,1 %. Liikevaihdon vertailukelpoinen kehitys oli +1,0 %. Vertailukelpoinen muutos on laskettu sisällyttämällä liikevaihtoon AutoCarreran joulukuun liikevaihto sekä raportointivuonna että vertailuvuonna. Henkilö- ja pakettiautojen yhteenlaskettu ensirekisteröintien markkinakehitys oli +1,0 % (+10,2 %). Autokaupan maahantuomien henkilö- ja pakettiautojen yhteenlaskettu markkinaosuus oli 18,6 % (18,9 %). Vertailuvuoden markkinaosuus sisältää Porschen ensirekisteröinnit koko vuoden 2016 osalta.

Autokaupassa kannattavuus parani edelleen hyvän myynnin kehityksen ja AutoCarreran Porsche-liiketoiminnan hankinnan ansiosta. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 33,1 milj. euroa (29,5 milj. euroa) ja se kasvoi 3,6 milj. euroa. AutoCarreran vertailukelpoinen liikevoitto oli 3,0 milj. euroa. Autokaupan liikevoitto oli 33,1 milj. euroa (28,9 milj. euroa).

Autokaupan investoinnit olivat 17,4 milj. euroa (41,4 milj. euroa). Vertailukauteen sisältyy yritysostoja 27,1 milj. euroa.

Yrityskaupat ja muut muutokset konsernin rakenteessa vuonna 2017

Kesko on toteuttanut useita merkittäviä yrityskauppoja vuosien 2016 ja 2017 aikana.

Ostetut liiketoiminnat	Liikevoitto, vertailukelpoinen,		Liikevoitto, vertailukelpoinen,		Kauppahinta, milj. euroa
	Liikevaihto, milj. euroa 1-12/2017	milj. euroa 1-12/2017	Liikevaihto, milj. euroa 1-12/2016	milj. euroa 1-12/2016	
Suomen Lähikauppa, 4/2016	644	4	580	-3	54
Onninen, 6/2016	1 571	33	908	18	364
AutoCarrera, 12/2016	55	3	4	0	27
Yhteensä	2 270	40	1 492	15	445

Mydyt liiketoiminnat	Liikevoitto, vertailukelpoinen,		Liikevoitto, vertailukelpoinen,		Kauppahinta, milj. euroa
	Liikevaihto, milj. euroa 1-12/2017	milj. euroa 1-12/2017	Liikevaihto, milj. euroa 1-12/2016	milj. euroa 1-12/2016	
K-ruoka Venäjä, 11/2016	-	-	105	-17	178
K-maatalous, 6/2017	149	4	334	5	39
Indoor Group, 6/2017	89	3	187	10	67
Yamaha ja Yamarin, 6/2017	41	-	61	-	-
Yhteensä	279	7	687	-2	284

Kesko Oyj myi K-maatalous-liiketoimintansa ruotsalaiselle Lantmännen ek förille. Osakekauppana toteutetun kaupan velaton kauppahinta oli 38,5 milj. euroa. (Lehdistötiedote 1.6.2017)

Kesko Oyj myi Asko- ja Sotka-huonekalukauppaketjuista vastaavan Indoor Groupin Sievi Capital Oyj:n, kolmen Sotka-ketjun franchising-yrittäjän ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteran omistamalle yhtiölle. Osakekauppana toteutetun kaupan velaton kauppahinta oli 67 milj. euroa. (Lehdistötiedote 20.6.2017 ja 30.6.2017)

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Konekesko Oy myi Yamarin-veneliiketoimintansa Yamaha Motor Europe N.V.:n omistamalle tytäryhtiölle Inhan Tehtaat Oy Ab:lle. Samalla toteutettiin

Yamahan vapaa-ajan koneiden Suomen edustuksen siirto Konekesko Oy:ltä Yamaha Motor Europe N.V.:lle. (Lehdistötiedote 30.6.2017)

Kesko ja Oriola kertoivat maaliskuussa perustavansa uuden koko Suomen kattavan terveys-, kauneus- ja hyvinvointimyymälöiden ketjun. Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyi yhteisyrityksen perustamisen 26.6.2017, ja yhtiön perustaminen saatettiin kesäkuun lopussa päätökseen. Kumpikin sopimusosapuoli omistaa uudesta yhtiöstä 50 %. (Lehdistötiedote 30.6.2017)

Kesko myi kiinteistösijoitusyhtiö UAB Baltic Retail Propertiesille seitsemän Kesko Senukain käyttämää kauppapaikkaa Virossa ja Latviassa. Samalla Kesko hankki 10 %:n omistusosuu- den kiinteistösijoitusyhtiöstä. (Lehdistötiedote 24.5.2017)

Kesko Oyj:n kokonaan omistamat tytäryhtiöt Ruokakesko Oy, K-citymarket Oy ja Kespro Oy sulautuivat 28.2.2017 Kesko Oyj:öön.

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Konekesko Oy myi 45 % sen Baltian maayhtiöiden osakkeista Danish Agro a.m.b.a:n konserniyhtiö DAVA Agravis Machinery Holding A/S:lle. Samassa yhteydessä sovittiin optioista laajentaa DAVA Agraviksen omistus koskemaan konekaupan Baltian yhtiöiden koko osakekantaa ja Danish Agro -konsernin omistus koskemaan Konekeskon Suomen maatalouskoneliiketoimintaa. (Pörssitiedote 10.2.2017)

Tärkeimmät kestävän kehityksen tavoitteet ja tulokset

Tärkeimmät sitoumukset, politiikat ja periaatteet

Keskon toiminta perustuu Keskon arvoon, visioon ja missioon. Työtä ohjaavat Keskon strategia, toimintaperiaatteet ja K Code of Conduct -toimintaohjeisto. Keskon toimintaa ohjaavia keskeisiä konsernitasoisia politiikkoja ovat muun muassa riskienhallintapolitiikka, rahoituspolitiikka, tietosuoja- ja tietoturvaliiketoimintapolitiikka, ja turvallisuuspolitiikka.

Kesko on sitoutunut tukemaan toiminnassaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (Sustainable Development Goals, SDGs). Keskon ja sen sidosryhmien kannalta kolme olennaisinta tavoitetta ovat Vastuullista kuluttamista, Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua sekä Ilmastotekoa. Keskon ihmisoikeussitoumuksen mukaisesti Kesko kunnioittaa kaikkia kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia. Keskon hankintaa ohjaavat Keskon ostotoiminnan eettiset periaatteet.

Keskon vastuullisuusohjelma sisältää sekä lyhyen että pitkän aikavälin tavoitteita. Ohjelmassa on kuusi teemaa: Hyvä hallinto ja talous, Asiakkaat, Yhteiskunta, Työyhteisö, Vastuullinen hankinta ja kestävät valikoimat sekä Ympäristö.

Kesko kestävän kehityksen indekseissä

Pitkäjänteisen vastuullisuustyön tuloksena Kesko on listattu useisiin merkittäviin kestävän kehityksen indekseihin, kuten Dow Jonesin kestävän kehityksen World- ja Europe -indekseihin, FTSE4Good-indeksiin, CDP:n Climate A- -listalle ja STOXX Global ESG Leaders -indeksiin. Kesko on Maailman 100 vastuullisimman yrityksen Global 100 -listalla sijalla 31 (vuonna 2018) ja sijalla 25 (vuonna 2017) ja samalla maailman vastuullisin kaupan alan yritys.

Kesko nousi syyskuussa 2017 maailman arvostetuimpiin Dow Jonesin kestävän kehityksen World- ja Europe-indeksiin. Keskon pisteet nousivat erityisesti ympäristövastuun ja sosiaalisen vastuun osa-alueilla. Kesko on ollut aiemmin mukana DJSI-indeksissä vuosina 2003–2014.

Keskon vuosiraportissa kerrotaan yksityiskohtaisemmin Keskon kestävän kehityksen periaatteista, johtamisesta, tavoitteista, prosesseista ja tuloksista. Kesko raportoi Global Reporting Initiativen (GRI:n) laatiman kestävän kehityksen raportointiohjeiston mukaisesti. Vuosiraportin Kestävä kehitys -osio noudattaa GRI-standardeja ja kattaa taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun olennaisimmat osa-alueet.

Hankinta ja ihmisoikeudet

Keskon ihmisoikeusittomuksen mukaisesti Kesko kunnioittaa kaikkia kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia. Keskon hankintaa ohjaavat Keskon ostotoiminnan eettiset periaatteet, jotka perustuvat Kansainvälisessä Työjärjestössä (ILO) hyväksytyihin työelämän perusoikeuksiin, YK:n ihmisoikeuksien julistukseen ja lapsen oikeuksien yleissopimukseen. K Code of Conduct tuli käyttöön syksyllä 2016 ja on laajalti käytössä Kesko-konsernin standardisopimuksissa. Konserniohjeistuksen mukaisesti K Code of Conductia koskevat sopimusehdot tulevat lisätä kaikkiin sopimuksiin, joilla Kesko-konsernin yhtiöt hankkivat tuotteita ja palveluita konsernin ulkopuolisilta tahoilta.

Kesko kiinnittää erityistä huomiota hankintaketjunsä ihmisoikeuskysymyksiin ja työoloihin maissa, joissa riskit ihmisoikeusloukkauksille ovat suurimmat. Kesko on amforin jäsen (entinen Foreign Trade Association) ja osallistuu amfori BSCI:hin (amfori Business Social Compliance Initiative). Kesko hyödyntää riskimaatavarantoimittajien arvioinnissa kansainvälisiä sosiaalisen vastuun arviointijärjestelmiä. Keskon periaatteena on tehdä yhteistyötä vain sellaisten riskimaatavarantoimittajien kanssa, jotka ovat sosiaalisen vastuun auditointien piirissä tai käynnistävät prosessin yhteistyön alkaessa. Kesko edellyttää riskimaatava-

rantoimittajilta ensisijaisesti amfori BSCI -auditointia. Kesko hyväksyy myös muita sosiaalisen vastuun arviointijärjestelmiä, jos niiden kriteerit vastaavat amfori BSCI -auditoinnin kriteerejä ja auditoinnin on suorittanut riippumaton osapuoli.

Kesko julkaisi syyskuussa 2016 ihmisoikeuksiin liittyvän sitoumuksensa ja vaikutusarviointinsa YK:n Yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden mukaisesti. Jatko-na ihmisoikeusarvioinnille Kesko ja Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus (SASK) tekivät vuonna 2017 selvityksen työolosuhteista viinirypäleiden toimitusketjussa. Ihmisoikeusarviointi katselmoidaan kolmen vuoden välein, seuraavan kerran vuonna 2019.

Tuoteturvallisuus

Kesko ja K-ryhmän kaupat ovat yhdessä tavarantoimittajiensa kanssa vastuussa tuotteiden käyttäjille siitä, että tuotteet täyttävät kaikki Suomen ja EU-lainsäädännön vaatimukset, ovat käyttäjilleen turvallisia ja vastaavat laatulupauksia. Pakkausmerkinnöissä noudatetaan lainsäädännön vaatimuksia ja viranomaissuosituksia. Kaikilla elintarviketoiminnoilla on lainsäädännön edellyttämä omavalvontasuunnitelma.

Tuotteiden terveys- ja turvallisuusvaikutusten arviointi on osa Keskon päivittäistavarakaupan tuotetutkimuksen toimintaa. Se edellyttää, että omien elintarvikemerkituotteiden valmistajilla on kansainvälinen tuoteturvallisuuden varmentava sertifiointi. Keskon päivittäistavarakauppa hyväksyy muun muassa seuraavat standardit: BRC, IFS, FSSC 22000 ja GlobalGAP. Tuotetutkimusyksikön laboratorio valvoo päivittäistavarakaupan omien merkien ja oman maahantuonnin tuoteturvallisuutta ja laatua. Laboratorio on FINAS-akkreditoitipalvelujen akkreditoima testauslaboratorio T251, joka on hyväksytty SFS-EN ISO/IEC 17025 -standardin mukaiseksi.

Ympäristöasiat

K-ryhmän ympäristö- ja energiapolitiikka ohjaa Kesko-konsernin ja K-ryhmään kuuluvien kauppojen toimintaa kaikissa toimintamaissa. Keskon keskeisten yhteistyökumppaneiden edellytetään noudattavan vastaavia ympäristöjohtamisen periaatteita.

Keskon suorista ympäristövaikutuksista merkittävimpiä ovat kiinteistöjen käyttämän sähkö- ja lämpöenergian tuotannossa syntyvät päästöt, kuljetusten aiheuttamat päästöt sekä varastotoiminnoissa ja kaupoissa syntyvät jätteet. Suurimmat epäsuorat vaikutukset liittyvät myytävien tuotteiden valmistukseen, käyttöön ja loppusijoittamiseen.

Kesko osallistuu ilmastonmuutoksen hillintään lisäämällä uusiutuvan energian hankintaa ja omaa tuotantoa sekä edistämällä energiatehokkuutta. Kesko on asettanut Science Based Targets -aloitteen hyväksymät päästötavoitteet Pariisin ilmastopimuksen 2 asteen

ilmastonlämpenemistavoitteen mukaisesti. Kesko on sitoutunut vähentämään suoria ja epäsuoria päästöjään 18 % vuoteen 2025 mennessä vuoden 2015 tasosta. Kesko on myös sitoutunut vähentämään toimitusketjustaan aiheutuvia muita epäsuoria päästöjä siten, että 90 % Keskon suurimmista tavarantoimittajista asettaa omat päästötavoitteensa vuoteen 2025 mennessä. Kesko on mukana kaupan alan energiatehokkuussopimuksen toimenpideohjelmassa vuosille 2017–2025, jonka mukaan Kesko sitoutuu vähentämään energiankulutustaan erilaisin säästötoimenpitein 7,5 %.

Vuoden 2017 alusta kaikki Keskon hankkima sähkö Suomessa on ollut uusiutuvalla energialla tuotettua. Kesko on investoinut merkittävästi aurinkovoimaloiden rakentamiseen viime vuosina.

Henkilöstö

Kesko-konsernin henkilökuntamäärä oli kokoaikaisiksi työntekijöiksi muutettuna keskimäärin 22 077 (22 475) henkilöä. Joulukuun 2017 lopussa henkilömäärä oli 24 983 (27 657), joista Suomessa työskenteli 12 327 (14 845) ja Suomen ulkopuolella 12 656 (12 812) henkilöä.

Ammattitaitoinen ja sitoutunut henkilöstö on toiminnan perusta. Keskon henkilöstöpolitiikka, K Code of Conduct ja yhteiset toimintaperiaatteet ohjaavat Keskon henkilöstöjohtamista. Henkilöstöpolitiikan käytännön toteuttamista ohjaavat Keskon henkilöstöperiaatteet. Lähin esimies on työnantajan edustaja henkilöstöasioissa.

Keskon strategian toteuttamisen varmistamiseksi yhtiön tavoiteasetannan, suorituksen johtamisen, henkilöstön kehittämisen sekä palkitsemisen menetelmät perustuvat tiedolla johtamiseen. Henkilöstön rekrytoinnit perustuvat tarpeeseen, hyväksytyyn resursointi-suunnitelmaan sekä tunnistettuihin muutoshankkeisiin. Kuhunkin tehtävään valitaan soveltuvin henkilö ja määritetyissä tehtävissä hyödynnämme ulkopuolista arviointia.

Henkilöstön tyytyväisyyttä ja työhyvinvointia mitataan ja tulosten perusteella laaditaan eri organisaatiotasoisia kehittämistoimenpiteitä. Ennakoivan henkilöstön työhyvinvoinnin ja työkyvyn ohjaamisen tavoitteena on alentaa sairauspoissaolojen määrää sekä ennaltaehkäistä työtapaturmia ja työkyvyttömyyseläkkeitä.

Korruption ja lahjonnan torjunta

K Code of Conductin avulla varmistetaan, että kaikilla Keskossa on sama näkemys arvoista ja periaatteista, jotka ohjaavat päivittäistä työtä. Yhdeksällä kielellä julkaistun ohjeiston periaatteet ovat samat jokaiselle keskolaiselle kaikissa toimintamaissa. K Code of Conduct kertoo selkeiden esimerkkien avulla, mitä keskolaisilta ja yhteistyökumppaneilta odotetaan liittyen muun muassa ihmisoikeuksiin, ympäristön huomiointiin ja reiluun kilpailuun. K Code of Conduct -viestintään ja -jalkautukseen kiinnitetään erityistä huomiota; viestinviejinä ja yhteyshenkilöinä toimivat 20 K Code of Conduct -lähettilästä eri toimintamaissa.

Keskon suhtautuminen lahjontaan on ehdottoman kielteinen. K Code of Conductin keskeisiä kohtia ovat ”Emme tarjoa emmekä vastaanota lahjuksia” sekä ”Noudatamme Keskon periaatteita vieraanvaraisuudesta ja lahjoista”.

Kesko-konsernin koko henkilöstö veloitetaan kuittaamaan vuosittain sitoutuvansa noudattamaan K Code of Conductia. Keskon lakiasiat, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus järjestävät tytäryhtiöissä K Code of Conduct -koulutustilaisuuksia. Kesko-konsernin sisäinen tarkastus tarkastaa ja varmistaa johtamisen, valvonnan, riskienhallinnan ja hallinnon toimivuutta ja tehokkuutta Kesko-konsernissa. Keskon sisäinen tarkastus kiinnittää erityistä huomiota väärinkäytöksiä ja taloudellisia menetyksiä estävien kontrollien toimivuuteen.

Toimintaperiaatteita noudattamalla rakennetaan luottamusta Keskon, K-kauppojen, asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden välille. K Code of Conduct tuli käyttöön syksyllä 2016 ja on laajalti käytössä Kesko-konsernin standardisopimuksissa. Konserniohjeistuksen mukaisesti K Code of Conductia koskevat sopimuslausekkeet tulee lisätä sopimuksiin, joilla Kesko-konsernin yhtiöt hankkivat tuotteita ja palveluita konsernin ulkopuolisilta tahoilta.

Henkilökunta voi antaa palautetta ja esittää kysymyksiä toiminnasta paitsi omassa yksikössään myös suoraan ylimmälle johdolle Keskon intranetin kautta. Palautetta voi antaa nimellä tai nimettömänä. SpeakUp on niin yhteistyökumppaneiden kuin oman henkilökunnan luottamuksellinen ilmoituskanava, joka on tarkoitettu ilmoittajan tietoon tulleiden rikos- ja väärinkäytösepäilyjen ilmoittamiseen silloin, kun tietoa ei voi jostakin syystä välittää suoraan Keskon vastuhenkilöille.

Tärkeimmät tavoitteet ja niissä saavutetut tulokset

Hankinta ja ihmisoikeudet

Tavoite	Menetelmä	Tulos 2017
Oman suoran riskimaatuonnin tuotannon sosiaalinen vastuu on varmennettu	Riskimaatavarantoimittajien tehtaalle tai viljelmille tehdyt täydet amfori BSCI -auditoinnit	157 (210) tehtaalle tai viljelmälle tehtiin täysi amfori BSCI -auditointi
	Riskimaatavarantoimittajien tehtaalle tai viljelmille tehdyt amfori BSCI -seuranta-auditoinnit	146 (60) tehtaalle tai viljelmälle tehtiin amfori BSCI -seuranta-auditointi

Tuoteturvallisuus

Tavoite	Menetelmä	Tulos 2017
Tuotteet ovat käyttäjilleen turvallisia ja vastaavat laatulupauksia	Omien elintarvikemerkkituotteiden valmistajilla on kansainvälinen tuoteturvallisuuden varmentava sertifiointi.	522 (503) tavarantoimittajalla on audit-sertifikaatti. Lisäksi 59 (58) Keskon omaa auditointia.
	Tuotetutkimusyksikkö valvoo päivittäistavara-kaupan omien merkki- ja oman maahantuonnin tuoteturvallisuutta ja laatua.	Tuotetutkimuksen laboratorion ja koekeittiön tutkimat tuotenäytteet 7 350 (7 770) kpl
	Jos markkinoille saatetun tuotteen laadussa havaitaan virhe, tuotteelle tehdään takaisinvelto.	Tuotteiden takaisinvedot: 146 (106) kpl, joista Keskon omia merkkituotteita: 33 (26) kpl Omien merkkituotteiden julkiset takaisinvedot (tapaukset, joissa tuotevirhe voi vaarantaa kuluttajan terveyden) 4 (2) kpl

Ympäristö

Tavoite	Menetelmä	Tulos 2017
Keskon toiminnan aiheuttamien ympäristövaikutusten vähentäminen	Kesko on mukana kaupan alan energiatehokkuussopimuksessa Suomessa ja sitoutuu vähentämään energiankulutustaan erilaisin säästötoimenpitein 7,5 % vuosina 2017-2025	Energiankulutus Keskon hallinnoimissa kiinteistöissä kaikissa toimintamaissa (Q4/2016-Q3/2017) 1 012 (923) GWh
	Vuoden 2017 alusta kaikki Keskon hankkima sähkö Suomessa on ollut uusiutuvalla energialla tuotettua. Viime vuosina Kesko on investoinut aurinkovoimaloihin kauppojen katoille.	Uusiutuvan sähkön hankinta 504 (0) GWh, omien aurinkovoimaloiden määrä 19 (13) kpl ja sähköntuotanto 3,0 (0,2) GWh Suomessa
	Kesko on asettanut Science Based Targets -aloitteen hyväksymät päästötavoitteet Pariisin ilmastopimuksen 2 asteen ilmastolämpenemistavoitteen mukaisesti. Kesko on sitoutunut vähentämään suoria ja epäsuoria (scope 1 ja 2) päästöjään 18 % vuoteen 2025 mennessä vuoden 2015 tasosta.	Scope 1 ja 2-päästöt kaikissa toimintamaissa (Q4/2016-Q3/2017) 145 607 (124 965) tCO ₂ e

Henkilöstö

Tavoite	Menetelmä	Tulos 2017
Keskossa on strategian toteuttamiseen tarvittava ammattitaitoinen ja sitoutunut henkilöstö	K SuccessFactors on järjestelmä, jossa hallinnoidaan henkilökohtaisia ja yhdessä esimiehen kanssa sovittuja tavoitteita Kesko haluaa lisätä henkilöstön tyytyväisyyttä ja parantaa henkilöstön sitoutumista Aktiivisella varhaisella tunnistamisella ja puuttumisella sairauspoissaoloihin edistetään henkilöstön työhyvinvointia ja työkykyä	Tavoitteet asetettu noin 90 %:lle kohderyhmästä Henkilöstön sitoutuminen 78 % (61 %). Henkilöstöstä 79 % (68 %) on valmis suosittelemaan K-ryhmää työnantajana Sairauspoissaolot 4,7 % (4,3 %), Työkyvyttömyyseläkkeet 24 kpl (18 kpl)

Korruption ja lahjonnan torjunta (Hallinnointi)

Tavoite	Menetelmä	Tulos 2017
100 % sitoutuminen K Code of Conductin noudattamiseen	K Code of Conductin keskeisiä kohtia ovat ”Emme tarjota emmekä vastaanota lahjuksia” sekä ”Noudatamme Keskon periaatteita vieraanvaraisuudesta ja lahjoista” SpeakUp on oman henkilökunnan ja yhteistyökumppaneiden luottamuksellinen ilmoituskanava	Vuosikuitauksen allekirjoittaneita henkilöstöstä 65 % (ei vertailulukua; käytäntö aloitettiin 2017) SpeakUp-kanavassa vastaanotetut ilmoitukset 38 kpl (6 kpl; kanava otettiin käyttöön 1.10.2016)

Osake, osakemarkkinat ja hallituksen valtuudet

Kesko Oyj:ssä oli joulukuun 2017 lopussa yhteensä 100 019 752 osaketta, joista 31 737 007 eli 31,7 % oli A-osakkeita ja 68 282 745 eli 68,3 % B-osakkeita. Kesko Oyj:n hallussa 31.12.2017 oli 563 137 omaa B-osaketta. Näiden omien osakkeiden osuus B-osakkeiden lukumäärästä oli 0,82 %, osakkeiden kokonaislukumäärästä 0,56 % ja yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä 0,15 %. Kaikkien osakkeiden äänimäärä oli yhteensä 385 652 815 ääntä. Jokainen A-osake tuottaa kymmenen (10) ääntä ja jokainen B-osake yhden (1) äänen. Yhtiön hallussa olevilla omilla osakkeilla ei voi äänestää eikä niille makseta osinkoa. Kesko Oyj:n osakepääoma oli joulukuun 2017 lopussa 197 282 584 euroa.

Kesko Oyj:n hallitus on 1.2.2017 päättänyt uuden osakepohjaisen pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän perustamisesta Keskon ylimmälle johdolle ja erikseen valituille avainhenkilöille. Järjestelmä koostuu suoriteperusteisesta osakepalkkio-ohjelmasta (performance share plan, PSP) päärakenteena sekä rajoitetusta osakepalkkio-ohjelmasta (restricted share pool, RSP), joka on täydentävä osakepalkkio-ohjelma erityistilanteita varten. PSP:n ohella hallitus on päättänyt siirtymävaiheen osakepohjaisen kannustinohjelman (Bridge Plan) perustamisesta kattamaan siirtymävaihetta, jossa Kesko pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä-

laskua 4,7 %. A-osakkeen ylin kurssi oli tammi-joulukuussa 45,99 euroa ja alin 40,11 euroa. B-osakkeen ylin kurssi oli 48,59 euroa ja alin 41,51 euroa. Nasdaq Helsingin yleisindeksi (OMX Helsinki) nousi tammi-joulukuun aikana 6,4 % ja painotettu OMX Helsinki Cap -indeksi nousi 7,3 %. Vähittäiskauppa-toimialaindeksi laski 7,1 %.

Joulukuun 2017 lopussa A-osakkeiden markkina-arvo oli 1 399,6 milj. euroa ja B-osakkeiden 3 064,3 milj. euroa, joka ei sisällä emoyhtiön hallussa olevia osakkeita. A- ja B-osakkeiden yhteinen markkina-arvo oli 4 463,9 milj. euroa ja se laski vuoden 2016 lopusta 134,4 milj. euroa.

Nasdaq Helsingissä A-osakkeita vaihdettiin tammi-joulukuun 2017 aikana 1,3 milj. kpl, missä oli laskua 27,0 %. A-osakkeiden vaihtoarvo oli 55,1 milj. euroa. B-osakkeita vaihdettiin 48,7 milj. kpl, missä oli laskua 5,6 %. B-osakkeiden vaihtoarvo oli 2 168,7 milj. euroa. Nasdaq Helsingin osuus vaihdetuista Keskon A- ja B-osakkeista tammi-joulukuussa 2017 oli noin 42 %. Keskon osakkeilla on käyty kauppaa myös monenkeskisissä kaupankäyntijärjestelmissä, joista merkittävin oli Cboe CXE (lähde: Fidessa).

Hallituksella on voimassa oleva valtuutus päättää enintään 1 000 000 yhtiön hallussa olevan oman B-osakkeen luovuttamisesta (Osakeantivaltuus 2016). Hallitus päätti 1.2.2017 antaa kyseisen osakeantivaltuutuksen ja Keskon kolmivuotisen osakepalkkiojärjestelmän ansaintajakson 2016 ansaintakriteerien täyttymisen perusteella yhtiön hallussa olevia omia B-osakkeita ansaintajakson 2016 kohderyhmään kuuluneille. Tästä yhteensä 192 822 oman B-osakkeen luovuttamisesta on kerrottu pörssitiedotteella 15.3.2017. Hallituksen vuosille 2014-2016 päättämän osakepalkkiojärjestelmän perusteella voitiin kolmen vuoden aikana antaa yhteensä enintään 600 000 yhtiön hallussa olevaa omaa B-osaketta ansaintakriteerien täyttymisen perusteella. Hallitus päätti erikseen kullekin ansaintajaksolle ansaintakriteerit ja kohderyhmän. Osakepalkkiojärjestelmän 2014-2016 ansaintakriteerien täyttymisen perusteella annetuista osakkeista yhtiölle on tammi-joulukuussa palautunut yhteensä 9 850 osaketta osakepalkkiojärjestelmän ehtojen mukaisesti. Tilikauden aikaisista palautumisista on kerrottu pörssitiedotteilla 12.5.2017, 18.9.2017 ja 28.12.2017. Osakepalkkiojärjestelmästä 2014-2016 on kerrottu pörssitiedotteessa 4.2.2014.

Kesko Oyj:n hallitus on 1.2.2017 päättänyt uuden osakepohjaisen pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän perustamisesta Keskon ylimmälle johdolle ja erikseen valituille avainhenkilöille. Järjestelmä koostuu suoriteperusteisesta osakepalkkio-ohjelmasta (performance share plan, PSP) päärakenteena sekä rajoitetusta osakepalkkio-ohjelmasta (restricted share pool, RSP), joka on täydentävä osakepalkkio-ohjelma erityistilanteita varten. PSP:n ohella hallitus on päättänyt siirtymävaiheen osakepohjaisen kannustinohjelman (Bridge Plan) perustamisesta kattamaan siirtymävaihetta, jossa Kesko pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä-

rakenteessaan siirtyy yhden vuoden ansaintajaksosta pidempään ansaintajaksoon. Jos PSP 2017-2020 -ohjelmalle asetetut ansaintakriteerit saavutetaan kokonaisuudessaan, sen perusteella suoritettavien, B-sarjan osakkeina maksettavien osakepalkkioiden kokonaismäärä on enintään 340 000 osaketta. Jos siirtymävaiheen osakepalkkio-ohjelmalle (Bridge Plan) asetetut ansaintakriteerit saavutetaan kokonaisuudessaan, sen perusteella suoritettavien, B-sarjan osakkeina maksettavien osakepalkkioiden kokonaismäärä on enintään 340 000 osaketta. RSP 2017-2019 -ohjelman puitteissa palkkioina maksettavien osakkeiden kokonaismäärä on enintään 20 000 osaketta. Uudesta osakepalkkiojärjestelmästä on kerrottu pörssitiedotteessa 2.2.2017.

Keskon hallituksella on voimassa varsinaisen yhtiökokouksen 4.4.2016 päättämä valtuutus luovuttaa yhteensä enintään 1 000 000 yhtiön hallussa olevaa B-osaketta (Osakeanti- valtuutus 2016). Valtuutuksen perusteella yhtiöllä olevat omat B-osakkeet voidaan antaa osakkeenomistajien merkittäviksi suunnattuna antina siinä suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita siitä riippumatta, omistavatko he A- vai B-osakkeita. Osakkeita voidaan antaa myös osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla osakeannilla, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten osakkeiden käyttäminen yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi, mahdollisten yrityskauppojen, investointien tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyjen rahoittamiseksi sekä yhtiön sitouttamis- ja kannustinjärjestelmän toteuttamiseksi. Yhtiön hallussa olevat omat B-osakkeet voidaan luovuttaa joko maksua vastaan tai maksutta. Osakeanti voi olla maksuton vain, jos siihen on yhtiön kannalta ja sen kaikkien osakkeenomistajien etu huomioon ottaen erityisen painava taloudellinen syy. Valtuutus sisältää myös hallituksen valtuuden päättää muista osakeanteihin liittyvistä seikoista. Yhtiön omista osakkeista mahdollisesti maksettava määrä merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Valtuutus on voimassa 30.6.2020 saakka.

Keskon hallituksella oli voimassa myös varsinaisen yhtiökokouksen 4.4.2016 päättämä valtuutus hankkia enintään 1 000 000 yhtiön omaa B-osaketta (Omien osakkeiden hankkimisvaltuutus 2016). B-osakkeet hankitaan muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa yhtiön jakokelpoisella vapaalla omalla pääomalla B-osakkeiden hankintahetken markkinahintaan Nasdaq Helsinki Oy:n ("Pörssi") järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä. Osakkeiden hankkiminen ja maksaminen tapahtuu Pörssin sääntöjen mukaisesti. Omien osakkeiden hankinta alentaa yhtiön jakokelpoisen vapaan oman pääoman määrää. B-osakkeet hankitaan käytettäväksi yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi, mahdollisten yrityskauppojen, investointien ja/tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyjen rahoittamiseksi sekä yhtiön sitouttamis- ja kannustinjärjestelmän toteuttamiseksi. Hallitus päättää muista omien B-osakkeiden hankkimiseen liittyvistä seikoista. Valtuutus oli voimassa 30.9.2017 saakka.

Lisäksi Keskon hallituksella on varsinaisen yhtiökokouksen 13.4.2015 päättämä valtuutus antaa enintään 20 000 000 uutta B-osaketta (Osakeanti- valtuutus 2015). Osakkeet voidaan antaa maksua vastaan osakkeenomistajien merkittäviksi suunnattuna antina siinä suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita siitä riippumatta, omistavatko he A- vai B-osakkeita, tai osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla annilla, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten osakkeiden käyttäminen yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi ja mahdollisten yrityskauppojen, investointien tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyjen rahoittamiseksi. Osakkeista maksettava määrä merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Valtuutus sisältää myös hallituksen valtuuden päättää osakkeiden merkintähinnasta, oikeuden antaa osakkeita myös muuta kuin rahavastiketta vastaan ja oikeuden päättää muista osakeanteihin liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa 30.6.2018 saakka.

Osakkeenomistajien määrä oli joulukuun 2017 lopussa 42 322. Se on 2 918 enemmän kuin vuoden 2016 lopussa. Ulkomaisten osakkeenomistajien omistusosuus kaikista osakkeista oli joulukuun lopussa 31,3 %. Ulkomaisten osakkeenomistajien omistusosuus B-osakkeista oli joulukuun lopussa 44,7 %.

Liputusilmoitukset

Kesko Oyj:n saaman ilmoituksen mukaan K-kauppiasliitto ry:n, sen toimialayhdistysten sekä Vähittäiskaupan Ammattikasvatussäätiön yhteenlaskettu ääniosuus Keskon osakkeista saavutti 3.2.2017 15 % ja 6.2.2017 ylitti 15 %. (Pörssitiedote 7.2.2017)

Tilikauden keskeisiä tapahtumia

Välimiesoikeus hylkäsi Voimaosakeyhtiö SF:n kanteen Kestra Kiinteistöpalvelut Oy:tä vastaan koskien Fennovoima-ydinvoimalahankkeen jatkorahoitusta. (Pörssitiedote 10.1.2017)

Keskon hallitus päätti uuden osakepohjaisen pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän perustamisesta Keskon ylimmälle johdolle ja erikseen valituille avainhenkilöille. Lisäksi hallitus päätti antaa Keskon osakepalkkiojärjestelmän 2014-2016 ansaintajakson 2016 ansaintakriteerien täyttymisen perusteella yhteensä 192 822 yhtiön hallussa olevaa omaa B-osaketta ansaintajakson 2016 kohderyhmän 130 Keskon johtoon kuuluvalle ja nimetyille muulle avainhenkilölle. (Pörssitiedote 2.2.2017)

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Konekesko Oy myi 45 % sen Baltian maayhtiöiden osakkeista Danish Agro a.m.b.a:n konserniyhtiö DAVA Agravis Machinery Holding A/S:lle. Samassa yhteydessä sovittiin optioista laajentaa DAVA Agraviksen omistus koskemaan konekaupan Baltian

yhtiöiden koko osakekantaa ja Danish Agro -konsernin omistus koskemaan Konekeskon Suomen maatalouskoneliiketoimintaa. (Pörssitiedote 10.2.2017)

Kesko Oyj ja Oriola Oyj lähtevät rakentamaan Suomeen uudenlaista kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kauppaketjua. Yhtiöt allekirjoittivat sopimuksen yhteisyrityksen perustamisesta. Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyi yhteisyrityksen perustamisen 26.6.2017, ja yhtiön perustaminen saatettiin päätökseen. Kumpikin sopimusosapuoli omistaa uudesta yhtiöstä 50 %. Ketjun nimi on Hehku ja ensimmäiset myymälät avautuivat tammikuun 2018 lopussa. Samanaikaisesti aukesi myös verkkokauppa osoitteessa hehku.fi. Tavoitteena on ensivaiheessa rakentaa 100 myymälän ketju ja verkkokauppa. Toimintaa suunnitellaan laajennettavan lääkemyyntiin, mikäli lainsäädäntö muuttuu. (Pörssitiedote 13.3.2017, lehdistötiedote 30.6.2017, lehdistötiedote 15.11.2017, lehdistötiedote 24.1.2018)

Kesko Oyj:n osakkeiden kaupankäyntitunnukset muuttuivat 15.3.2017 alkaen. Uudet kaupankäyntitunnukset ovat KESKOA (A-osakesarja) ja KESKOB (B-osakesarja). (Pörssitiedote 13.3.2017)

Kesko Oyj myi K-maatalous-liiketoimintansa ruotsalaiselle Lantmännen ek förille. Osakekauppana toteutetun kaupan velaton kauppahinta oli 38,5 milj. euroa. Kesko Oyj kirjasi yrityskaupasta 12,2 milj. euron myyntivoiton. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) ilmoitti 26.5.2017 hyväksyvänsä yrityskaupan ja yrityskauppa toteutui 1.6.2017. Lupa ei sisältynyt ehtoja. (Pörssitiedote 11.4.2017, lehdistötiedote 1.6.2017)

Kesko Oyj myi Asko- ja Sotka-huonekalukauppaketjuista vastaavan Indoor Groupin Sievi Capital Oyj:n, kolmen Sotka-ketjun franchising-yrittäjän ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteran omistamalle yhtiölle. Osakekauppana toteutetun kaupan velaton kauppahinta oli 67 milj. euroa ja yrityskauppa toteutui 30.6.2017. Kesko Oyj kirjasi yrityskaupasta 19,0 milj. euron myyntivoiton. (Lehdistötiedotteet 20.6.2017 ja 30.6.2017)

Kesko valittiin Dow Jonesin kestävän kehityksen indekseihin DJSI World ja DJSI Europe. Keskon pisteet nousivat erityisesti ympäristövastuun ja sosiaalisen vastuun osa-alueilla. (Lehdistötiedote 13.9.2017)

Varatuomari Mika Majoinen, 53, nimitettiin 1.1.2018 alkaen Keskon lakiasioista vastaavaksi johtajaksi. Hänestä tuli myös Keskon konsernijohtoryhmän jäsen. Keskon lakiasiajohtaja Anne Leppälä-Nilsson siirtyi toimisopimuksensa mukaiselle eläkkeelle 31.12.2017. (Pörssitiedote 21.9.2017)

Kesko aloitti ruoan verkkokaupan Kiinassa yhdessä Alibaban kanssa. K-ryhmän ja Alibaban yhteistyönä toteutettavan hankkeen tavoitteena on viedä suomalaisia elintarvikkebrändejä Kiinan kasvaville markkinoille. Samalla haetaan oppeja verkkokaupan globaalilta edelläkävijältä. (Lehdistötiedote 29.9.2017)

Kesko Oyj:n markkinoinnista, viestinnästä, yhteiskuntasuhteista ja vastuullisuudesta vastaava johtaja ja konsernijohtoryhmän jäsen Lauri Peltola siirtyi pois Keskon palveluksesta. Lauri Peltolan konsernijohtoryhmäjäsenyys päättyi 31.10.2017. (Pörssitiedote 29.9.2017)

Valtiotieteen maisteri Karoliina Partanen nimitettiin Keskon viestintäjohtajaksi ja valtiotieteiden maisteri Eeva Salmenpohja nimitettiin yhteiskuntasuhdejohtajaksi pääjohtajan alaisuuteen 1.11.2017 alkaen. (Lehdistötiedote 24.10.2017)

KTM Jorma Rauhala, 52, siirtyi rakentamisen ja talotekniikan kaupan toimialajohtajaksi ja samalla hänestä tuli Keskon pääjohtaja Mikko Helanderin sijainen. KTM Ari Akseli, 45, siirtyi päivittäistavarakaupan toimialajohtajaksi ja aloitti konsernijohtoryhmän jäsenenä. Rakentamisen ja talotekniikan kaupan entinen toimialajohtaja ja konsernijohtoryhmän jäsen Terho Kalliokoski siirtyi pois Keskon palveluksesta. Muutokset astuivat voimaan 15.11.2017. (Pörssitiedote 15.11.2017)

Tilikauden jälkeisiä tapahtumia

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole ollut merkittäviä normaalista liiketoiminnasta poikkeavia tapahtumia.

Varsinaisen yhtiökokouksen 2017 ja hallituksen järjestäytymiskokouksen päätöksiä

Kesko Oyj:n 3.4.2017 pidetty varsinainen yhtiökokous vahvisti vuoden 2016 tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen sekä myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Yhtiökokous päätti myös jakaa osinkoa hallituksen ehdotuksen mukaisesti 2,00 euroa osakkeelta eli yhteensä 198 932 930,00 euroa. Osingon maksupäivä oli 12.4.2017.

Yhtiökokous päätti pitää hallituksen jäsenten lukumäärän ennallaan seitsemässä jäsenessä. Varsinaisessa yhtiökokouksessa 13.4.2017 valittiin hallitukseen seitsemän (7) jäsentä yhtiöjärjestyksen mukaisiksi toimikausiksi, jotka päättyvät vuonna 2018 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Tuolloin valitut hallituksen jäsenet ovat kauppias Esa Kiiskinen,

kauppatieteiden maisteri Tomi Korpisaari, kauppias, eMBA Toni Pokela, eMBA Mikael Aro, kauppatieteiden maisteri Matti Kyytsönen, kauppatieteiden maisteri Anu Nissinen ja oikeustieteen kandidaatti, LL.M. Kaarina Ståhlberg. Korpisaari ja Ståhlberg erosivat yhtiön hallituksen jäsenyydestä 1.3.2016 alkaen. Yhtiökokous 4.4.2016 valitsi Korpisaaren ja Ståhlbergin tilalle vuonna 2018 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka diplomikauppias, kaupparekisteri Matti Naumasan ja KTM, toimitusjohtaja Jannica Fagerholmin.

Yhtiökokous valitsi yhtiön tilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy:n päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT Mikko Nieminen.

Lisäksi yhtiökokous hyväksyi hallituksen ehdotuksen sen valtuuttamiseksi päättämään vuonna 2018 pidettävään varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka yhteensä enintään 300 000 euron suuruisista lahjoituksista yleishyödyllisiin tai niihin rinnastettaviin tarkoituksiin sekä päättämään lahjoitusten saajista, käyttötarkoituksista ja muista lahjoitusten ehdoista.

Varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen Kesko Oyj:n hallitus piti järjestäytymiskokouksen, jossa se valitsi tarkastusvaliokunnan puheenjohtajaksi KTM Jannica Fagerholmin, varapuheenjohtajaksi eMBA Mikael Aron ja jäseneksi KTM Matti Kyytsösen. Hallituksen palkitsemisvaliokuntaan valittiin kauppaneuvos Esa Kiiskinen (pj), eMBA Mikael Aro (vpj) ja KTM Anu Nissinen.

Varsinaisen yhtiökokouksen ja hallituksen järjestäytymiskokouksen päätöksistä tiedotettiin tarkemmin pörssitiedotteilla 3.4.2017.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetyt tiedot

Konsernin henkilöstöä koskevat tiedot on esitetty liitetiedossa 2.4.

Lähipiiritapahtumat on esitetty liitetiedossa 5.3.

Riskienhallinta

Kesko-konsernin riskienhallintaa ohjaa Keskon hallituksen hyväksymä riskienhallintapolitiikka. Poliitikassa määritellään Kesko-konsernin riskienhallinnan päämäärät ja periaatteet, organisointi ja vastuut sekä toimintatavat. Rahoitusriskien hallinnassa noudatetaan Keskon hallituksen vahvistamaa konsernin rahoituspolitiikkaa. Vastuu riskienhallinnan toteuttamisesta on liiketoiminnan ja yhteisten toimintojen johdolla. Kesko-konsernissa riskejä arvi-

oidaan ja hallitaan liiketoimintalähtöisesti ja kokonaisvaltaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että keskeisiä riskejä tunnistetaan, arvioidaan, hallitaan, seurataan ja raportoidaan järjestelmällisesti osana liiketoimintaa konserni-, toimiala- ja toimintotasoilla kaikissa toimintamaissa.

Kesko-konsernin riskejä käsitellään Keskon hallituksen tarkastusvaliokunnassa vuosineljänneksittäin osavuositarkastusten, puolivuositarkastusten ja tilinpäätöksen käsittelyyn yhteydessä. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja raportoi riskienhallinnasta hallitukselle osana tarkastusvaliokuntaraportointia. Merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä hallitus raportoi markkinoille toimintakertomuksessa ja olennaisista muutoksista niihin osavuositarkastuksissa ja puolivuositarkastuksissa.

Seuraavassa on kuvattu merkittäviksi arvioituja riskejä ja epävarmuustekijöitä.

Merkittäviä riskejä ja epävarmuustekijöitä

Hintakilpailun jatkuminen kireänä Suomen päivittäistavarakaupassa

Ruokakaupan kilpailu on kiristynyt viime vuosina ja kaupat ovat laskeneet hintojaan markkinaosuusien kasvattamiseksi. Kireänä jatkuva hintakilpailu voi heikentää Keskon päivittäistavarakaupan ja kauppiaiden kannattavuutta.

Rakentamisen ja talotekniikan integraatio ja synergiat

Liiketoimintojen integraatioon ja yhtenäisten toimintamallien luomiseen liittyy edelleen riskejä, jotka voivat vaikeuttaa järjestelyille asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

Liiketoiminnan keskeytyminen ja tietojärjestelmähäiriöt

Kaupan alalle on ominaista toimitusketjun monimutkaistuminen, pidentyminen sekä kasvanut riippuvuus tietojärjestelmistä, tietoliikenteestä ja ulkoisista palveluntoimittajista. Häiriöitä voivat aiheuttaa mm. laiterikot, ohjelmistovirheet tai kyberuhat. Pitkäkestoiset toimintahäiriöt tietojärjestelmissä, maksuliikenteessä tai muualla toimitusketjussa voivat aiheuttaa merkittäviä myynnin menetyksiä ja asiakastyytyväisyyden heikkenemistä.

Lainsäädäntö ja sopimukset

Muuttuva lainsäädäntö ja viranomaissäätely voivat edellyttää merkittäviä muutostarpeita ja lisäkustannuksia. Lakien ja sopimusten noudattaminen on tärkeä osa Keskon vastuullisuutta. Niiden noudattamatta jättämisestä voi seurata sakkoja, vahingonkorvauksia ja muita taloudellisia menetyksiä sekä luottamuksen ja maineen menetystä. EU:n tietosuoja-asetuksen voimaantulo edellyttää muutoksia henkilötietojen käsittelyyn ja tietojärjestelmiin.

Muutokset aiheuttavat merkittäviä kustannuksia ja vaativat kehittämisresursseja vaatimusten mukaisuuden varmistamiseksi.

Tietomurto tai kriittisen tiedon joutuminen vääriin käsiin

Yhä suurempi osa rikoksista tehdään tietoverkon välityksellä ja rikollisuus on muuttunut kansainvälisemmäksi ja ammattimaisemmaksi. Epäonnistuminen erityisesti maksutapahtumien ja henkilötietojen suojaamisessa voi aiheuttaa menetyksiä, vahingonkorvausvaatimuksia ja maineen vaarantumisen.

Tuotteiden turvallisuus ja vastuullinen hankintakanava

Mikäli tuoteturvallisuuden valvonta epäonnistuu tai toimitusketjun laadun varmistus pettää, voi seurauksena olla taloudellisia tappioita, asiakkaiden luottamuksen sekä maineen menettäminen tai pahimmassa tapauksessa asiakkaiden terveyden vaarantuminen.

Digitaalisuuden aiheuttama voimakas muutos kaupan alalla

Vähittäiskaupan murroksessa liiketoimintatavoitteiden saavuttaminen edellyttää aktiivisuutta ja vahvaa osaamista asiakkaita kiinnostavien digitaalisten palveluiden ja verkkokauppojen kehittämisessä, monikanavaisuuden hyödyntämistä sekä näitä tukevaa asiakasviestintää. Ruokakaupassa verkkokaupan kehittämisen haasteita ovat mm. logististen toimintamallien kustannustehokkuus ja olemassa olevien kauppapaikkojen soveltuvuus verkkokauppaan.

Ihmisten osaaminen ja työssä jaksaminen

Strategioiden toteuttaminen ja tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä. Riskinä on, ettei kaupan ala houkuttele parhaita osaajia. Toteutuneet yrityskaupat sekä muut merkittävät liiketoiminta- ja kehityshankkeet sekä kasvanut erikoisosaamisen tarve lisäävät avainhenkilöriskiä ja riippuvuutta yksittäisten henkilöiden osaamisesta.

Kauppapaikat ja kiinteistöt

Liiketoiminnan kasvun ja kannattavuuden kannalta hyvät kauppapaikat ovat keskeinen kilpailutekijä. Kauppapaikkojen hankintaa voivat hidastaa kaavoittamis- ja lupamenettelyt sekä tonttien saatavuus ja hinta. Kiinteistöihin sitoutuu huomattavia pääomia tai vuokravastuita vuosiksi. Markkinatilanteen muuttuessa, liiketoiminnan uudelleenjärjestelyissä, verkkokaupan merkityksen kasvaessa tai ketjukonseptin toimimattomuuden takia riskinä on, että kauppapaikka tai kiinteistö muuttuu kannattamattomaksi ja toiminta päättyy pitkäaikaisten vastuiden säilyessä.

Vastuulliset toimintatavat ja maineen hallinta

Vastuullisuusnäkökulmien, kuten tuotteiden hankintaketjun vastuullisuuden varmistamisen, työntekijöiden oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun, korruption välttämisen sekä ympäristönsuojelun, merkitys asiakkaille on entistä korostuneempi. Mahdolliset epäonnistumiset vastuullisuuden toteuttamisessa aiheuttaisivat Keskolle kielteistä julkisuutta ja voivat aiheuttaa toiminnallisia ja taloudellisia vahinkoja. Keskon vastuullisuusryhmän haasteita ovat muun muassa vastuullisuusperiaatteiden viestintä tavarantoimittajille, kauppiaille ja asiakkaille sekä tuotteiden hankintaketjun vastuullisuuden varmistaminen.

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos aiheuttaa sekä fyysisiä, sääntelyyn liittyviä että mainetekijöihin vaikuttavia riskejä. Ilmastonmuutos lisää sään ääri-ilmiöiden riskiä. Ääri-ilmiöistä voi aiheutua vahinkoja tai liiketoiminnan keskeytyksiä, joita ei pystytä ennaltaehkäisemään tai kattamaan vakuutuksilla. Kuivuus, aavikoituminen ja merenpinnannousu voivat vaikuttaa maataloustuotantoon ja raaka-aineiden sekä tuotteiden saatavuuteen. Mahdolliset päästörajoitukset ja verot voivat vaikuttaa energiamarkkinoihin.

Raportointi markkinoille

Keskon tavoite on tuottaa ja julkistaa luotettavaa tietoa oikea-aikaisesti. Mikäli Keskon julkistama tieto osoittautuisi virheelliseksi tai tiedottaminen ei muutoin täyttäisi säännöksiä, seurauksena voi olla sijoittajien ja muiden sidosryhmien luottamuksen menettäminen ja mahdolliset sanktiot. Taloudellisen tiedon oikeellisuudelle tuo haasteita merkittävät yritys-järjestelyt sekä tiedottamisaikataulujen kireys ja riippuvuus tietojärjestelmästä.

Vahinkoriskit

Onnettomuuksista, luonnonilmiöistä ja epidemioista voi aiheutua merkittäviä vahinkoja ihmisille, omaisuudelle tai liiketoiminnalle. Lisäksi vahinkoriskit saattavat aiheuttaa liiketoiminnan keskeytyksiä, joita ei pystytä ennalta ehkäisemään. Riskinä on myös, että vakuutukset eivät kata kaikkia yllättäviä onnettomuuksia ja vahinkoja tai niiden vakuuttaminen ei ole kannattavaa.

Tulevaisuuden näkymät

Kesko-konsernin tulevaisuuden näkymiä arvioidaan liikevaihdon ja vertailukelpoisen liikevoiton osalta katsauskautta seuraavalta 12 kuukauden ajanjaksolta (1/2018–12/2018) verrattuna katsauskauden päättävään 12 kuukauteen (1/2017–12/2017).

Yleinen taloustilanne ja kulutuskysynnän ennakoitu kehitys vaihtelevat Keskon eri toimintamaissa. Suomessa kaupan alan ennakoidaan kasvavan. Suomen päivittäistavara-kaupassa kilpailun ennakoidaan jatkuvan kireänä, mutta ostovoiman kasvaessa laadun merkitys korostuu aikaisempaa enemmän. Rakentamisen ja talotekniikan kaupassa yritysasiakaskaupan kasvun ennakoidaan jatkuvan kuluttajakaupan kasvua vahvempana. Pohjoismaissa ja Baltian maissa markkinoiden ennakoidaan kasvavan, mutta kasvuvauhdin jonkin verran hidastuvan. Venäjän markkinakehityksen ennakoidaan pysyvän vaatimattomana.

Vertailukelpoisesti liikevaihdon seuraavalta 12 kuukauden ajanjaksolta ennakoidaan ylittävän edeltävän 12 kuukauden tason. Toteutetuista yritysjärjestelyistä johtuen Kesko-konsernin liikevaihdon ennakoidaan seuraavan 12 kuukauden ajanjaksolla alittavan edeltävän 12 kuukauden liikevaihdon tason. Kehitykseen vaikuttaa toteutetut K-maatalousliiketoiminnan, Asko ja Sotka -huonekalukaupan sekä Yamarin-veneliiketoiminnan ja Yamaha-edustuksen divestoinnit sekä Suomen Lähikaupan yritysoston kautta tulleiden kauppojen siirtäminen kauppiaille ja kauppojen sulkemiset.

Vertailukelpoisen liikevoiton ennakoidaan seuraavan 12 kuukauden ajanjaksolla ylittävän edeltävän 12 kuukauden tason. Kuitenkin panostukset kauppojen avaamiseen ja uudistamiseen, logistiikkatoimintojen laajentamiseen sekä digitaalisiin palveluihin rasittavat osaltaan kannattavuutta ennustekaudella.

Voitonjakoehdotus

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 1 309 954 752,95 euroa, joista tilikauden voitto on 495 055 157,31 euroa.

Hallitus ehdottaa 11.4.2018 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan osingonjakohetkellä yhtiön ulkopuolisessa omistuksessa oleville osakkeille 2,20 euroa osaketta kohden. Osingonmaksun täsmäytyspäivänä yhtiön hallussa oleville omille osakkeille ei makseta osinkoa.

Voitonjakoehdotuksen tekopäivänä 31.1.2018 yhtiön ulkopuolisessa omistuksessa oli 99 456 615 osaketta, jota vastaava osingon kokonaismäärä on 218 804 553,00 euroa.

Varsinainen yhtiökokous

Hallitus päätti kutsua koolle varsinaisen yhtiökokouksen 11.4.2018 klo 13.00 alkaen Helsingin Messukeskukseen. Kesko Oyj julkistaa yhtiökokouskutsun myöhempänä ajankohtana.

KONSERNIN KESKEISET TUNNUSLUVUT

		2013	2014	2015	2016	2017
Tuloslaskelma						
Liikevaihto	Milj. €	9 315	9 071	8 679	10 180	10 676
Liikevaihdon muutos	%	-3,8	-2,6	-4,3	17,3	4,9
Vertailukelpoinen liikevoitto	Milj. €	238,8	232,6	244,5	272,9	296,7
Vertailukelpoinen liikevoitto liikevaihdosta	%	2,6	2,6	2,8	2,7	2,8
Tilikauden tulos (sis. määräysvallattomien omistajien osuuden)	Milj. €	185	108	117	114	269
Tilikauden tulos liikevaihdosta	%	2,0	1,2	1,4	1,1	2,5
Kannattavuus						
Oman pääoman tuotto	%	8,0	4,7	5,2	5,2	12,3
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto	%	7,7	7,6	8,2	9,8	10,9
Sidotun pääoman tuotto	%	10,2	6,4	9,3	6,4	13,4
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto	%	9,8	9,9	11,7	11,9	12,2
Rahoitus ja taloudellinen asema						
Korolliset nettovelat	Milj. €	-126,4	-99,2	-448,1	123,3	135,9
Nettovelkaantumisaste	%	-5,4	-4,4	-20,0	5,8	6,1
Omavaraisuusaste	%	54,5	54,5	54,7	48,6	50,4
Korolliset nettovelat/käyttökate		-0,3	-0,3	-1,4	0,4	0,3
Muut tunnusluvut						
Investoinnit	Milj. €	171	194	219	743	350
Investoinnit liikevaihdosta	%	1,8	2,1	2,5	7,3	3,3
Liiketoiminnan rahavirta	Milj. €	414	304	276	170	302
Investointien rahavirta	Milj. €	-152	-182	217	-501	-88
Henkilökunta keskimäärin tilikauden aikana		19 489	19 976	18 956	22 475	22 077
Henkilökunta, 31.12.		23 863	23 794	21 935	27 657	24 983

		2013	2014	2015	2016	2017
Osakekohtaiset tunnusluvut						
Tulos/osake, laimennusvaikutuksella oikaistu	€	1,75	0,97	1,03	0,99	2,59
Tulos/osake, laimentamaton	€	1,75	0,97	1,03	0,99	2,59
Vertailukelpoinen tulos/osake, laimentamaton	€	1,68	1,65	1,70	2,01	2,28
Oma pääoma/osake	€	22,96	22,05	21,82	20,44	21,45
Osinko/osake	€	1,40	1,50	2,50	2,00	2,20*
Osinko tuloksesta	%	79,9	154,7	243,8	201,3	84,9*
Vertailukelpoinen osinko tuloksesta	%	83,3	91,1	146,7	99,5	96,6*
Liiketoiminnan rahavirta/osake, oikaistu	€	4,17	3,07	2,79	1,71	3,03
Hinta/voitto-suhde (P/E), A-osake, oikaistu		15,35	29,49	30,35	44,14	17,01
Hinta/voitto-suhde (P/E), B-osake, oikaistu		15,35	31,16	31,57	47,80	17,45
Efektiiivinen osinkotuotto, A-osake	%	5,2	5,3	8,0	4,6	5,0*
Efektiiivinen osinkotuotto, B-osake	%	5,2	5,0	7,7	4,2	4,9*
Osakkeen kurssi 31.12.						
A-osake	€	26,80	28,56	31,12	43,85	44,10
B-osake	€	26,80	30,18	32,37	47,48	45,25
Osakkeen keskipörssi						
A-osake	€	24,85	29,06	31,85	37,30	43,62
B-osake	€	24,11	29,82	33,52	39,03	44,52
Osakekannan markkina-arvo 31.12., A-osake	Milj. €	851	906	988	1 392	1 400
Osakekannan markkina-arvo 31.12., B-osake	Milj. €	1 810	2 031	2 182	3 207	3 064
Pörssivaihto						
A-osake	Milj. kpl	1	2	2	2	1
B-osake	Milj. kpl	51	47	59	52	49
Suhteellinen vaihto						
A-osake	%	3,6	6,3	7,5	5,4	4,0
B-osake	%	77,0	69,5	87,0	74,3	70,9
Osakkeiden laimennusvaikutuksella oikaistu lukumäärä keskimäärin	1 000 kpl	99 136	99 161	99 114	99 249	99 426
A-osakkeen tuotto viideltä viimeksi kuluneelta tilikaudelta	%	8,5	8,3	2,3	17,8	18,4
B-osakkeen tuotto						
Viideltä viimeksi kuluneelta tilikaudelta	%	13,7	10,1	3,0	18,6	18,5
Kymmeneltä viimeksi kuluneelta tilikaudelta	%	13,4	10,2	7,7	6,6	6,8

* ehdotus yhtiökokoukselle

LIKEVAIHTO SEGMENTEITTÄIN

Milj. €	1-12/2017	1-12/2016	Muutos-%
Päivittäistavara-kauppa, Suomi	5 282	5 131	2,9
Päivittäistavara-kauppa, muut maat*	-	105	-
Päivittäistavara-kauppa yhteensä	5 282	5 236	0,9
- josta segmenttien välistä	7	10	-33,4
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa, Suomi	2 190	2 142	2,3
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa, muut maat*	2 296	1 959	17,2
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa yhteensä	4 486	4 100	9,4
- josta segmenttien välistä	3	11	-76,9
Autokauppa, Suomi	909	849	7,1
Autokauppa yhteensä	909	849	7,1
- josta segmenttien välistä	1	0	(..)
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-1	-5	-68,5
Suomi yhteensä	8 380	8 117	3,2
Muut maat yhteensä*	2 296	2 063	11,3
Konserni yhteensä	10 676	10 180	4,9

* liikevaihto muissa maissa kuin Suomessa
(..) muutos yli 100 %

LIKEVOITTO SEGMENTEITTÄIN

Milj. €	1-12/2017	1-12/2016	Muutos
Päivittäistavara-kauppa	181,3	93,0	88,3
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	154,7	60,8	93,9
Autokauppa	33,1	28,9	4,2
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-44,5	-36,0	-8,5
Konserni yhteensä	324,6	146,8	177,8

VERTAILUKELPOINEN LIKEVOITTO SEGMENTEITTÄIN

Milj. €	1-12/2017	1-12/2016	Muutos
Päivittäistavara-kauppa	203,4	175,9	27,4
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	95,8	97,9	-2,2
Autokauppa	33,1	29,5	3,6
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-35,6	-30,5	-5,1
Konserni yhteensä	296,7	272,9	23,8

KONSERNIN TUNNUSLUVUT VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN

	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016	1-3/ 2017	4-6/ 2017	7-9/ 2017	10-12/ 2017
Liikevaihto, milj. €	2 013	2 610	2 792	2 765	2 597	2 814	2 647	2 618
Liikevaihdon muutos, %	-3,3	17,2	26,7	27,6	29,0	7,8	-5,2	-5,3
Liikevoitto, milj. €	33,5	68,0	85,5	-40,3	16,6	152,5	98,6	56,9
Liikevoitto, %	1,7	2,6	3,1	-1,5	0,6	5,4	3,7	2,2
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. €	32,3	79,1	98,2	63,3	28,7	84,6	102,5	81,0
Vertailukelpoinen liikevoitto, %	1,6	3,0	3,5	2,3	1,1	3,0	3,9	3,1
Rahoitustuotot/-kulut, milj. €	2,7	1,7	-1,1	-4,3	4,2	-1,3	-0,6	-0,9
Tulos ennen veroja, milj. €	35,7	68,1	84,8	-43,5	21,5	150,5	98,0	57,6
Tulos ennen veroja, %	1,8	2,6	3,0	-1,6	0,8	5,4	3,7	2,2
Sidotun pääoman tuotto, %	6,7	12,3	13,6	-6,4	2,7	24,8	16,6	9,3
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	6,5	14,3	15,6	10,1	4,7	13,8	17,3	13,3
Oman pääoman tuotto, %	5,1	9,8	12,8	-6,9	3,2	24,8	13,9	8,1
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto, %	4,8	11,7	14,7	8,4	5,1	12,2	14,6	12,2
Liiketoiminnan rahavirta/osake, €	-0,97	0,79	0,81	1,09	-0,58	1,42	1,03	1,16
Omavaraisuusaste, %	54,8	44,8	47,9	48,6	47,4	47,0	49,1	50,4
Investoinnit, milj. €	51,4	512,7	73,6	105,4	78,3	91,7	62,7	117,1
Tulos/osake, laimennettu, €	0,28	0,49	0,63	-0,40	0,18	1,29	0,69	0,43
Vertailukelpoinen tulos/osake, laimentamaton, €	0,26	0,59	0,73	0,42	0,29	0,61	0,72	0,65
Oma pääoma/osake, €	22,13	20,31	20,84	20,44	20,98	20,18	20,89	21,45

LIKEVAIHTO SEGMENTEITTÄIN

Milj. €	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016	1-3/ 2017	4-6/ 2017	7-9/ 2017	10-12/ 2017
Päivittäistavara-kauppa	1 094	1 353	1 367	1 422	1 243	1 327	1 313	1 399
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	695	1 046	1 238	1 121	1 112	1 253	1 121	1 000
Autokauppa	225	214	190	221	245	234	212	218
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-1	-2	-3	1	-2	0	0	1
Konserni yhteensä	2 013	2 610	2 792	2 765	2 597	2 814	2 647	2 618

LIIKEVOITTO SEGMENTEITTÄIN

Milj. €	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016	1-3/ 2017	4-6/ 2017	7-9/ 2017	10-12/ 2017
Päivittäistavara-kauppa	30,2	44,1	44,8	-26,1	16,7	39,9	59,3	65,4
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	1,8	32,8	37,9	-11,7	1,2	115,3	39,9	-1,7
Autokauppa	9,4	5,8	6,8	7,0	10,0	7,6	8,8	6,7
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-7,8	-14,7	-4,0	-9,5	-11,4	-10,3	-9,4	-13,4
Konserni yhteensä	33,5	68,0	85,5	-40,3	16,6	152,5	98,6	56,9

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT LIIKEVOITOSSA

Milj. €	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016	1-3/ 2017	4-6/ 2017	7-9/ 2017	10-12/ 2017
Päivittäistavara-kauppa	-1,1	0,5	-4,4	-78,0	-9,7	-10,6	-0,2	-1,7
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	1,5	-5,1	-7,4	-26,1	-1,8	79,8	-2,8	-16,3
Autokauppa	-	-	-	-0,6	-	-	-	-
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	0,9	-6,5	-0,9	1,1	-0,6	-1,3	-1,0	-6,0
Konserni yhteensä	1,3	-11,1	-12,7	-103,6	-12,1	67,9	-4,0	-24,0

VERTAILUKELPOINEN LIIKEVOITTO SEGMENTEITTÄIN

Milj. €	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016	1-3/ 2017	4-6/ 2017	7-9/ 2017	10-12/ 2017
Päivittäistavara-kauppa	31,3	43,6	49,2	51,9	26,4	50,5	59,4	67,0
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	0,3	37,9	45,3	14,4	3,0	35,5	42,7	14,6
Autokauppa	9,4	5,8	6,8	7,5	10,0	7,6	8,8	6,7
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-8,7	-8,2	-3,1	-10,5	-10,8	-9,0	-8,5	-7,4
Konserni yhteensä	32,3	79,1	98,2	63,3	28,7	84,6	102,5	81,0

Tunnuslukujen laskentaperiaatteet

Kesko käyttää vaihtoehtoisia tunnuslukuja kuvaamaan liiketoiminnan ja kannattavuuden kehitystä. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja tulee tarkastella yhdessä IFRS:n mukaisten tunnuslukujen kanssa.

Vertailukelpoisen liikevaihdon muutosta käytetään kuvaamaan konsernin liiketoiminnan volyymin kehittymistä eri kausien välillä. Tunnusluku kuvaa liikevaihdon muutosta ilman yrityskauppojen vaikutusta ja paikallisissa valuutoissa. Vertailukelpoinen liikevaihto on laskeutu sisällyttämällä liikevaihtoon ne liiketoiminnot, jotka ovat kuuluneet Kesko-konserniin sekä raportointivuonna että vertailuvuonna. Yrityskauppoihin liittyvät muut rakenteelliset järjestelyt on oikaistu yrityskauppojen tavoin. Suomen Lähikauppa Oy:n kauppapaikkaveroston muutokset vuosina 2016 ja 2017 on käsitelty tällä tavalla.

Vertailukelpoista tulosta ja kannattavuutta kuvaavia tunnuslukuja käytetään parantamaan kausien välistä vertailukelpoisuutta liiketoiminnan tuloksen kehityksestä. Vertailukelpoisuuteen vaikuttaviksi eriksi luokitellaan kiinteistöjen, osakkeiden ja liiketoimintojen myynneistä syntyneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset sekä merkittävät liiketoimintojen rakennejärjestelyt. Myyntivoitot on esitetty tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa tuotoissa ja myyntitappiot liiketoiminnan muissa kuluissa.

Lisäksi vaihtoehtoisina tunnuslukuina on esitetty Valtiovarainministeriön asetuksen arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta edellyttämät konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut. Johto käyttää näitä tunnuslukuja liiketoiminnan kehityksen, kannattavuuden sekä taloudellisen aseman seurantaan ja analysointiin.

Kannattavuus

Liikevoitto, vertailukelpoinen	Liikevoitto +/- vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	- myyntivoitot + myyntitappiot + arvonalentumiset +/- rakennejärjestelyt
Oman pääoman tuotto, %	$\frac{(\text{Voitto/tappio ennen veroja} - \text{Tuloverot}) \times 100}{\text{Oma pääoma raportointijakson alun ja lopun keskiarvo}}$
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto, %	$\frac{(\text{Voitto/tappio oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä ennen veroja} - \text{Tuloverot oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien verovaikutuksella}) \times 100}{\text{Oma pääoma raportointijakson alun ja lopun keskiarvo}}$
Sidotun pääoman tuotto, %	$\frac{\text{Liikevoitto} \times 100}{(\text{Pitkäaikaiset varat} + \text{Vaihto-omaisuus} + \text{Saamiset} + \text{Muut lyhytaikaiset varat} - \text{Korottomat velat}) \text{ keskimäärin } 12 \text{ kuukaudelta}}$
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto} \times 100}{(\text{Pitkäaikaiset varat} + \text{Vaihto-omaisuus} + \text{Saamiset} + \text{Muut lyhytaikaiset varat} - \text{Korottomat velat}) \text{ keskimäärin } 12 \text{ kuukaudelta}}$
Käyttökate	Liikevoitto + Poistot + Arvonalentumiset

Rahoitus, investoinnit ja taloudellinen asema

Omavaraisuusaste, %	$\frac{\text{Oma pääoma} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot}}$
Nettovelkaantumisaste, %	$\frac{\text{Korolliset nettovelat} \times 100}{\text{Oma pääoma}}$
Korolliset nettovelat	Korolliset velat – Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat – Myytävissä olevat rahoitusvarat – Rahavarat
Korolliset nettovelat/käyttökate	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Käyttökate}}$
Investoinnit	Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä tytäryritysosakkeisiin, osakkuus- ja yhteisyritysosakkeisiin ja muihin osakkeisiin.

Osakekohtaiset tunnusluvut

Tulos/osake, laimennettu	$\frac{\text{Tulos} - \text{Määräysvallattomien omistajien osuus}}{\text{Keskimääräinen laimennusvaikutuksella oikaistu osakkeiden lukumäärä}}$
Tulos/osake, laimentamaton	$\frac{\text{Tulos} - \text{Määräysvallattomien omistajien osuus}}{\text{Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä}}$
Vertailukelpoinen tulos/osake, laimentamaton	$\frac{\text{Tulos oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä} - \text{Määräysvallattomien omistajien osuus}}{\text{Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä}}$
Oma pääoma/osake	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osinko tuloksesta, %	$\frac{(\text{Osinko/osake}) \times 100}{(\text{Tulos/osake})}$
Hinta/voitto-suhde (P/E)	$\frac{\text{Tilinpäätöspäivän osakekurssi}}{(\text{Tulos/osake})}$
Efektiiivinen osinkotuotto- %	$\frac{(\text{Osinko/osake}) \times 100}{\text{Tilinpäätöspäivän osakekurssi}}$
Osakekannan markkina-arvo	Tilinpäätöspäivän osakekurssi x Osakkeiden lukumäärä
Liiketoiminnan rahavirta/osake	$\frac{\text{Liiketoiminnan rahavirta}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä}}$
A-osakkeen ja B-osakkeen tuotto	Osakkeen kurssimuutos + Osinkotuotot vuosituotona

TUNNUSLUKUJEN TÄSMÄTYKSET IFRS-TILINPÄÄTÖSLUKUIHIN

Milj. €	1-12/2017	1-12/2016
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		
Myyntivoitot	83,4	4,2
Myyntitappiot	-1,8	-71,0
Arvon alentumiset	-15,0	-30,0
Rakennejärjestelyt	-38,7	-29,4
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	27,9	-126,2
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät rahoituserissä	-0,4	-
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloveroissa	3,8	25,3
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	31,4	-100,9
Liikevoitto, vertailukelpoinen		
Liikevoitto	324,6	146,8
Vähennettynä		
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	27,9	-126,2
Liikevoitto, vertailukelpoinen	296,7	272,9
Tulos ennen veroja, vertailukelpoinen		
Tulos ennen veroja	327,6	145,2
Vähennettynä		
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	27,9	-126,2
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät rahoituserissä	-0,4	-
Tulos ennen veroja, vertailukelpoinen	300,1	271,4
Tulos, vertailukelpoinen		
Vertailukelpoinen tulos ennen veroja	300,1	271,4
Vähennettynä		
Tuloverot	58,8	31,4
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloveroissa	3,8	25,3
Tulos, vertailukelpoinen	237,5	214,8

Milj. €	1-12/2017	1-12/2016
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos, vertailukelpoinen		
Tulos, vertailukelpoinen	237,5	214,8
Määräysvallattomille omistajille kuuluva tulos	11,0	15,3
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos, vertailukelpoinen	226,4	199,5
Tulos per osake, vertailukelpoinen, euroa		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos, vertailukelpoinen	226,4	199,5
Keskimmääinen osakemäärä, laimentamaton, 1 000 kpl	99 426	99 249
Tulos per osake, vertailukelpoinen, euroa	2,28	2,01
Sidotun pääoman tuotto, %		
Liikevoitto	324,6	146,8
Sidottu pääoma, keskimäärin	2 427	2 288
Sidotun pääoman tuotto, %	13,4	6,4
Sidotun pääoman tuotto, %, vertailukelpoinen		
Liikevoitto, vertailukelpoinen	296,7	272,9
Sidottu pääoma, keskimäärin	2 427	2 288
Sidotun pääoman tuotto, %, vertailukelpoinen	12,2	11,9
Oman pääoman tuotto, %		
Tulos	268,8	113,8
Oma pääoma, keskiarvo	2 179	2 184
Oman pääoman tuotto, %	12,3	5,2
Oman pääoman tuotto, %, vertailukelpoinen		
Tulos, vertailukelpoinen	237,5	214,8
Oma pääoma, keskiarvo	2 179	2 184
Oman pääoman tuotto, %, vertailukelpoinen	10,9	9,8
Omavaraisuusaste, %		
Oma pääoma	2 232	2 126
Taseen loppusumma	4 472	4 408
Saadut ennakat	39	35
Omavaraisuusaste, %	50,4	48,6

TUNNUSLUKUJEN TÄSMÄTYKSET IFRS-TILINPÄÄTÖSLUKUIHIN KVARTAALEITTAIN

Milj. €	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016	1-3/ 2017	4-6/ 2017	7-9/ 2017	10-12/ 2017
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät								
Myyntivoitot	1,3	2,9	0,8	-0,8	0,3	81,8	0,6	0,6
Myyntitappiot	-	-0,3	-0,1	-70,6	-0,4	-1,2	-0,1	-0,1
Arvonalentumiset	-	-7,9	-3,1	-18,9	-	-	-0,5	-14,5
Rakennejärjestelyt	0,0	-5,8	-10,3	-13,3	-12,1	-12,6	-4,0	-10,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	1,3	-11,1	-12,7	-103,6	-12,1	67,9	-4,0	-24,0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät rahoituserissä	-	-	-	-	-	-	-	-0,4
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloveroissa	0,1	0,8	2,7	21,6	2,0	-0,4	0,1	2,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	1,4	-10,3	-10,0	-82,0	-10,1	67,5	-3,8	-22,3
Liikevoitto, vertailukelpoinen								
Liikevoitto	33,5	68,0	85,5	-40,3	16,6	152,5	98,6	56,9
Vähennettynä								
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	1,3	-11,1	-12,7	-103,6	-12,1	67,9	-4,0	-24,0
Liikevoitto, vertailukelpoinen	32,3	79,1	98,2	63,3	28,7	84,6	102,5	81,0
Tulos ennen veroja, vertailukelpoinen								
Tulos ennen veroja	35,7	68,1	84,8	-43,5	21,5	150,5	98,0	57,6
Vähennettynä								
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	1,3	-11,1	-12,7	-103,6	-12,1	67,9	-4,0	-24,0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät rahoituserissä	-	-	-	-	-	-	-	-0,4
Tulos ennen veroja, vertailukelpoinen	34,5	79,2	97,5	60,2	33,6	82,6	101,9	82,0
Tulos, vertailukelpoinen								
Vertailukelpoinen tulos ennen veroja	34,5	79,2	97,5	60,2	33,6	82,6	101,9	82,0
Vähennettynä								
Tuloverot	7,0	14,3	16,4	-6,4	4,3	17,8	23,8	12,9
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloveroissa	0,1	0,8	2,7	21,6	2,0	-0,4	0,1	2,1
Tulos, vertailukelpoinen	27,3	64,0	78,4	44,9	27,4	65,2	77,9	67,0
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos, vertailukelpoinen								
Tulos, vertailukelpoinen	27,3	64,0	78,4	44,9	27,4	65,2	77,9	67,0

Milj. €	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016	1-3/ 2017	4-6/ 2017	7-9/ 2017	10-12/ 2017
Määräysvallattomille omistajille kuuluva tulos	1,3	5,5	5,7	2,8	-1,0	4,2	6,0	1,8
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos, vertailukelpoinen	26,0	58,6	72,7	42,1	28,4	61,0	72,0	65,1
Tulos per osake, vertailukelpoinen								
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos, vertailukelpoinen	26,0	58,6	72,7	42,1	28,4	61,0	72,0	65,1
Keskimääräinen osakemäärä, laimentamaton, 1 000 kpl	99 163	99 221	99 240	99 249	99 308	99 387	99 414	99 426
Tulos per osake, vertailukelpoinen	0,26	0,59	0,73	0,42	0,29	0,61	0,72	0,65
Sidotun pääoman tuotto, %								
Liikevoitto	33,5	68,0	85,5	-40,3	16,6	152,5	98,6	59,6
Sidottu pääoma, keskimäärin	1 990	2 207	2 523	2 497	2 430	2 455	2 375	2 442
Sidotun pääoman tuotto, %	6,7	12,3	13,6	-6,4	2,7	24,8	16,6	9,3
Sidotun pääoman tuotto, %, vertailukelpoinen								
Liikevoitto, vertailukelpoinen	32,3	79,1	98,2	63,3	28,7	84,6	102,5	81,0
Sidottu pääoma, keskimäärin	1 990	2 207	2 523	2 497	2 430	2 455	2 375	2 442
Sidotun pääoman tuotto, %, vertailukelpoinen	6,5	14,3	15,6	10,1	4,7	13,8	17,3	13,3
Oman pääoman tuotto, %								
Tulos	28,7	53,8	68,5	-37,1	17,2	132,8	74,1	44,7
Oma pääoma, keskiarvo	2 265	2 195	2 131	2 143	2 155	2 142	2 138	2 204
Oman pääoman tuotto, %	5,1	9,8	12,8	-6,9	3,2	24,8	13,9	8,1
Oman pääoman tuotto, %, vertailukelpoinen								
Tulos, vertailukelpoinen	27,3	64,0	78,4	44,9	27,4	65,2	77,9	67,0
Oma pääoma, keskiarvo	2 265	2 195	2 131	2 143	2 155	2 142	2 138	2 204
Oman pääoman tuotto, %, vertailukelpoinen	4,8	11,7	14,7	8,4	5,1	12,2	14,6	12,2
Omavaraisuusaste, %								
Oma pääoma	2 287	2 102	2 161	2 126	2 183	2 100	2 176	2 232
Taseen loppusumma	4 201	4 712	4 538	4 408	4 638	4 496	4 464	4 472
Saadut ennakot	28	25	26	35	32	27	32	39
Omavaraisuusaste, %	54,8	44,8	47,9	48,6	47,4	47,0	49,1	50,4

Osakeomistuksen jakautuminen

Osakeomistuksen jakautuminen omistajaryhmittäin 31.12.2017

Kaikki osakkeet	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus kaikista osakkeista, %
Yritykset ja asuntoyhteisöt	24 473 866	24,47
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	7 372 041	7,37
Julkisyhteisöt*	5 722 264	5,72
Kotitaloudet	25 707 650	25,70
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt**	5 447 565	5,45
Ulkomaiset ja hallintarekisteröidyt	31 296 366	31,29
Yhteensä	100 019 752	100,00

A-osakkeet	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus A-osakkeista, %	Osuus kaikista osakkeista, %
Yritykset ja asuntoyhteisöt	18 438 943	58,10	18,44
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	4 017 971	12,66	4,02
Julkisyhteisöt*	443 066	1,40	0,44
Kotitaloudet	6 053 948	19,08	6,05
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt**	2 041 815	6,43	2,04
Ulkomaiset ja hallintarekisteröidyt	741 264	2,34	0,74
Yhteensä	31 737 007	100,00	31,73

B-osakkeet	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus B-osakkeista, %	Osuus kaikista osakkeista, %
Yritykset ja asuntoyhteisöt	6 034 923	8,84	6,03
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	3 354 070	4,91	3,35
Julkisyhteisöt*	5 279 198	7,73	5,28
Kotitaloudet	19 653 702	28,78	19,65
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt**	3 405 750	4,99	3,41
Ulkomaiset ja hallintarekisteröidyt	30 555 102	44,75	30,55
Yhteensä	68 282 745	100,00	68,27

* Julkisyhteisöt esim. kunnat, Ahvenanmaan maakuntahallinto, työeläkelaitokset ja sosiaaliturvarahastot

** Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt mm. apurahoja jakavat säätiöt, edunvalvontajärjestöt ja erilaiset yleishyödylliset yhdistykset

Osakeomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.2017

Kaikki osakkeet Osakkeita	Osakkaiden määrä, kpl	Osuus osakkeiden omistajista, %	Osakkeet yhteensä	Osuus osakkeista, %
1-100	15 610	36,88	810 697	0,81
101-500	15 130	35,75	3 977 499	3,98
501-1 000	4 983	11,77	3 920 758	3,92
1 001-5 000	5 136	12,14	11 220 269	11,22
5 001-10 000	787	1,86	5 569 694	5,57
10 001-50 000	552	1,30	10 963 711	10,96
50 001-100 000	68	0,16	4 837 246	4,84
100 001-500 000	39	0,09	7 730 463	7,73
500 001-	17	0,04	50 989 415	50,98
Yhteensä	42 322	100,00	100 019 752	100,00

A-osakkeet Osakkeita	Osakkaiden määrä, kpl	Osuus A-osakkeiden omistajista, %	A-osakkeet yhteensä	Osuus A-osakkeista, %
1-100	3 246	38,60	134 589	0,42
101-500	1 983	23,58	503 895	1,59
501-1 000	1 084	12,89	941 465	2,97
1 001-5 000	1 427	16,97	3 436 596	10,83
5 001-10 000	348	4,14	2 450 573	7,72
10 001-50 000	270	3,21	5 757 940	18,14
50 001-100 000	32	0,38	2 267 659	7,15
100 001-500 000	12	0,14	2 482 803	7,82
500 001-	7	0,08	13 761 487	43,36
Yhteensä	8 409	100,00	31 737 007	100,00

B-osakkeet Osakkeita	Osakkaiden määrä, kpl	Osuus B-osakkeiden omistajista, %	B-osakkeet yhteensä	Osuus B-osakkeista, %
1-100	13 458	36,94	731 014	1,07
101-500	14 019	38,48	3 696 566	5,41
501-1 000	4 150	11,39	3 187 670	4,67
1 001-5 000	4 015	11,02	8 458 243	12,39
5 001-10 000	434	1,19	3 108 052	4,55
10 001-50 000	284	0,78	5 481 686	8,03
50 001-100 000	33	0,09	2 427 146	3,55
100 001-500 000	25	0,07	5 412 854	7,93
500 001-	10	0,03	35 779 514	52,40
Yhteensä	36 428	100,00	68 282 745	100,00

10 suurinta osakkeenomistajaa osakelukumäärän perusteella 31.12.2017

	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus osakkeista, %	Äänimäärä	Osuus äänimäärästä, %
1. K-kauppiasliitto ry	4 140 092	4,14	41 400 920	10,74
2. Vähittäiskaupan Takaus Oy	3 491 771	3,49	27 148 568	7,04
3. Kruunuvuoren Satama Oy	3 438 885	3,44	34 388 850	8,92
4. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 951 696	1,95	5 935 960	1,54
5. Valluga-sijoitus Oy	1 340 439	1,34	13 404 390	3,48
6. Vähittäiskaupan Ammattikasvatussäätiö	1 180 950	1,18	11 809 500	3,06
7. Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	1 130 986	1,13	1 130 986	0,29
8. Valtion Eläkerahasto	1 050 000	1,05	1 050 000	0,27
9. Oy The English Tearoom Ab	1 000 000	1,00	1 000 000	0,26
10. Heimo Välinen Oy	530 000	0,53	5 300 000	1,37

Ei sisällä Kesko Oyj:n hallussa olevia omia osakkeita, joiden määrä 31.12.2017 oli 563 137 kappaletta.

10 suurinta osakkeenomistajaa äänimäärän perusteella 31.12.2017

	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus osakkeista, %	Äänimäärä	Osuus äänimäärästä, %
1. K-kauppiasliitto ry	4 140 092	4,14	41 400 920	10,74
2. Kruunuvuoren Satama Oy	3 438 885	3,44	34 388 850	8,92
3. Vähittäiskaupan Takaus Oy	3 491 771	3,49	27 148 568	7,04
4. Valluga-sijoitus Oy	1 340 439	1,34	13 404 390	3,48
5. Vähittäiskaupan Ammattikasvatussäätiö	1 180 950	1,18	11 809 500	3,06
6. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 951 696	1,95	5 935 960	1,54
7. Heimo Välinen Oy	530 000	0,53	5 300 000	1,37
8. K-ruokakauppiasyhdistys ry	502 588	0,50	5 025 880	1,30
9. Food Paradise Oy	489 541	0,49	4 895 410	1,27
10. T.A.T. Invest Oy	198 020	0,20	1 931 600	0,50

Johdon osakeomistus

Kesko Oyj:n hallituksen jäsenet ja pääjohtaja sekä edellä mainittujen määräysvallassa olevat yhteisöt omistivat joulukuun 2017 lopussa 306 814 Kesko Oyj:n A-osaketta ja 58 650 Kesko Oyj:n B-osaketta, eli yhteensä 365 464 kpl, mikä edustaa 0,37 % yhtiön kaikista osakkeista ja 0,81 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Pääjohtajalla oli 31.12.2017 Kesko Oyj:n B-osakkeita 36 091 kappaletta, mitkä edustavat 0,04 % yhtiön kaikista osakkeista ja 0,01 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Konsernijohtoryhmällä mukaan lukien pääjohtaja oli 31.12.2017 Kesko Oyj:n A-osakkeita 81 kappaletta ja B-osakkeita 116 858 kappaletta, mitkä edustavat 0,12 % yhtiön kaikista osakkeista ja 0,03 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Konsernitilinpäätös (IFRS)

Konsernin tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1.1.-31.12.2017	%	1.1.-31.12.2016	%
Liikevaihto	2.1	10 675,9	100,0	10 180,4	100,0
Myytyjen suoritteiden hankintameno		-9 162,3	-85,8	-8 718,7	-85,6
Bruttokate		1 513,6	14,2	1 461,7	14,4
Liiketoiminnan muut tuotot	2.3	790,9	7,4	699,0	6,9
Henkilöstökulut	2.4	-758,8	-7,1	-722,8	-7,1
Poistot ja arvonalentumiset	3.3, 3.4	-153,7	-1,4	-161,6	-1,6
Liiketoiminnan muut kulut	2.4	-1 067,5	-10,0	-1 129,5	-11,1
Liikevoitto		324,6	3,0	146,8	1,4
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot	4.4	18,6	0,2	15,0	0,1
Korkokulut ja muut rahoituskulut	4.4	-13,8	-0,1	-11,6	-0,1
Valuuttakurssierot	4.4	-3,3	0,0	-4,4	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	4.4	1,5	0,0	-1,0	0,0
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista		1,6	0,0	-0,6	0,0
Tulos ennen veroja		327,6	3,1	145,2	1,4
Tuloverot	2.6	-58,8	-0,6	-31,4	-0,3
Tilikauden tulos		268,8	2,5	113,8	1,1
Tilikauden tuloksen jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille		257,8		98,6	
Määräysvallattomille omistajille		11,0		15,3	
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos					
Laimentamaton €	2.7	2,59		0,99	
Laimennusvaikutuksella oikaistu €	2.7	2,59		0,99	

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Tilikauden tulos		268,8	113,8
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi			
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	3.8, 5.6	36,0	-11,1
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot	5.6	-29,3	10,4
Rahavirran suojauksen arvomuutos	5.6	0,6	2,4
Myytävikissä olevien rahoitusvarojen arvomuutos	5.6	-0,3	0,5
Muut erät	5.6	-0,3	-0,3
Tilikauden laajan tuloksen erät verojen jälkeen yhteensä		6,7	2,0
Tilikauden laaja tulos		275,6	115,8
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		268,8	100,8
Määräysvallattomille omistajille		6,8	15,0

Konsernitase

Milj. €	Liite	31.12.2017	%	31.12.2016	%
VARAT					
Pitkäaikaiset varat					
Aineelliset hyödykkeet	3.3	1 293,1		1 150,4	
Aineettomat hyödykkeet	3.4	376,2		430,5	
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	3.9, 5.2	117,4		107,9	
Myytävissä olevat rahoitusvarat	4.3, 4.5	23,0		15,1	
Pitkäaikaiset saamiset	4.3, 4.5	65,4		62,6	
Laskennalliset verosaamiset	5.5	5,6		5,8	
Eläkesaamiset	3.8	207,5		164,7	
Pitkäaikaiset varat yhteensä		2 088,3	46,7	1 937,1	43,9
Lyhytaikaiset varat					
Vaihto-omaisuus	3.5	938,6		978,9	
Korolliset saamiset	3.6, 4.5	1,5		3,7	
Myyntisaamiset	3.6, 4.3, 4.5	836,0		831,2	
Tuloverosaamiset	3.6	11,1		21,2	
Muut korottomat saamiset	3.6, 4.5	196,4		198,6	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	4.3, 4.5	171,0		93,3	
Myytävissä olevat rahoitusvarat	4.3, 4.5	94,2		156,8	
Rahavarat		132,7		141,3	
Lyhytaikaiset varat yhteensä		2 381,5	53,3	2 424,9	55,0
Myytävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät	3.7	1,8	0,0	45,7	1,0
Varat yhteensä		4 471,6	100,0	4 407,7	100,0

Milj. €	Liite	31.12.2017	%	31.12.2016	%
OMA PÄÄOMA JA VELAT					
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma					
Osakepääoma	4.2	197,3		197,3	
Ylikurssirahasto	4.2	197,8		197,8	
Muut rahastot	4.2	266,9		265,6	
Muuntoerot	4.2	-50,1		-23,7	
Arvonmuutosrahasto	4.2	3,5		3,2	
Kertyneet voittovarot		1 518,0		1 389,0	
		2 133,4	47,7	2 029,1	46,0
Määräysvallattomien omistajien osuus	5.1	98,7	2,2	97,3	2,2
Oma pääoma yhteensä		2 232,1	49,9	2 126,3	48,2
Pitkäaikaiset velat					
Korolliset pitkäaikaiset velat	4.3, 4.5, 4.6	129,3		358,7	
Korottomat pitkäaikaiset velat	4.3, 4.5	31,4		40,2	
Laskennalliset verovelat	5.5	52,0		48,1	
Eläkevelvoitteet		0,4		0,8	
Varaukset	3.10	25,1		14,9	
Pitkäaikaiset velat yhteensä		238,2	5,3	462,5	10,5
Lyhytaikaiset velat					
Lyhytaikaiset korolliset velat	4.3, 4.5, 4.6	404,6		156,0	
Ostovelat	4.3, 4.5	1 023,7		1 069,2	
Muut korottomat velat	4.3, 4.5	227,1		226,9	
Tuloverovelat	4.5	5,6		8,7	
Siirtovelat	4.3, 4.5	308,5		316,2	
Varaukset	3.10	31,6		41,0	
Lyhytaikaiset velat yhteensä		2 001,1	44,8	1 818,0	41,2
Myytävänä oleviksi luokiteltuihin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat	3.7	0,1	0,0	0,8	0,0
Velat yhteensä		2 239,5	50,1	2 281,3	51,8
Oma pääoma ja velat yhteensä		4 471,6	100,0	4 407,7	100,0

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. €	Liite	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Liiketoiminnan rahavirta			
Tulos ennen veroja		327,6	145,2
Oikaisut			
Suunnitelman mukaiset poistot		139,2	137,6
Rahoitustuotot ja -kulut		-1,5	1,0
Muut oikaisut	2.8	-66,9	90,6
		70,9	229,2
Käyttöpääoman muutos			
Lyhytaikaisten korottomien saamisten lisäys (-)/vähennys (+)		-73,0	-43,8
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)		-9,2	5,1
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)		29,2	-78,5
		-53,0	-117,2
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-15,5	-17,0
Saadut korot		16,1	14,1
Saadut osingot		2,2	0,0
Maksetut verot		-46,6	-84,1
Liiketoiminnan nettorahavirta		301,7	170,2

Milj. €	Liite	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Investointien rahavirta			
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	3.2	-0,5	-427,5
Investoinnit pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltäviin sijoituksiin	2.8	-1,6	-
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	2.8	-319,9	-277,4
Liiketoimintojen myynnit vähennettynä luovutushetken rahavaroilla	3.2	143,9	160,9
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		96,7	44,0
Myytävisä olevien rahoitusvarojen luovutustulot		0,1	0,4
Pitkäaikaisten lainasaamisten lisäys (-)/vähennys (+)		-7,0	-1,5
Investointien nettorahavirta		-88,3	-501,1
Rahoituksen rahavirta			
Korollisten velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	2.8	5,2	63,0
Rahoitusleasingvelkojen maksut	2.8	-5,4	-3,6
Korollisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	2.8	0,3	2,0
Maksetut osingot		-203,8	-249,5
Oman pääoman korotus		-	12,6
Lyhytaikaisten rahamarkkinasijoitusten lisäys (-)/vähennys (+)		-36,4	364,5
Muut erät		-2,9	6,5
Rahoituksen nettorahavirta		-242,9	195,6
Rahavarojen ja lyhytaikaisten myytävissä olevien rahoitusvarojen muutos			
Rahavarat ja lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat 1.1.	2.8	200,8	334,1
Muuntoero-oikaisu ja arvomuutos		-1,1	2,1
Rahavarat ja lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.	2.8	170,2	200,8

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. €	Emoyhtiön omistajille kuuluva pääoma							Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
	Osakepääoma	Rahastot	Muuntoerot	Arvonmuutos- rahasto	Omat osakkeet	Kertyneet voittovarot	Yhteensä		
Oma pääoma 1.1.2017	197,3	463,4	-23,7	3,2	-23,5	1 412,4	2 029,1	97,3	2 126,3
Osakeperusteiset maksut					5,5		5,5		5,5
Osingonjako						-198,9	-198,9	-4,8	-203,8
Tytäryhtiön myynti		0,0	-1,4			1,4	0,0		0,0
Määräysvallattomien omistajien osuuksien myynnit						21,2	21,2		21,2
Määräysvallattomien omistajien osuuksien hankinnat							0,0	-0,5	-0,5
Muut muutokset		1,4	0,0			6,4	7,8	0,1	7,9
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		1,4	-1,4		5,5	-170,0	-164,4	-5,3	-169,7
Laajan tuloksen erät									
Tilikauden tulos						257,8	257,8	11,0	268,8
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot						45,0	45,0		45,0
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot			-25,0				-25,0	-4,3	-29,3
Rahavirran suojauksen arvonmuutos				0,8			0,8		0,8
Myytavissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutos				-0,4			-0,4		-0,4
Muut erät						-0,3	-0,3		-0,3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot				-0,1		-9,0	-9,1		-9,1
Tilikauden laaja tulos yhteensä			-25,0	0,3		293,5	268,8	6,8	275,6
Oma pääoma 31.12.2017	197,3	464,7	-50,1	3,5	-18,0	1 536,0	2 133,4	98,7	2 232,1

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. €	Emoyhtiön omistajille kuuluva pääoma							Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
	Osakepääoma	Rahastot	Muuntoerot	Arvonmuutos- rahasto	Omat osakkeet	Kertyneet voittovarot	Yhteensä		
Oma pääoma 1.1.2016	197,3	463,4	-44,6	0,2	-27,5	1 574,6	2 163,4	78,6	2 241,9
Osakeperusteiset maksut					4,3		4,3		4,3
Omat osakkeet					-0,3		-0,3		-0,3
Osingonjako						-248,2	-248,2	-1,1	-249,3
Osakepääoman korotus								12,6	12,6
Tytäryhtiön myynti			10,2			-10,2	0,0		0,0
Määräysvallattomien omistajien osuuksien hankinnat		0,0				0,5	0,5	-7,8	-7,4
Muut muutokset		0,0				8,6	8,6		8,6
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0,0	10,2		4,0	-249,3	-235,1	3,7	-231,4
Laajan tuloksen erät									
Tilikauden tulos						98,6	98,6	15,3	113,8
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot						-14,0	-14,0		-14,0
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot		0,0	10,6				10,6	-0,2	10,4
Rahavirran suojauksen arvonmuutos				3,1			3,1		3,1
Myytavissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutos				0,7			0,7		0,7
Muut erät						-0,3	-0,3		-0,3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot				-0,7		2,8	2,1		2,1
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0,0	10,6	3,0		87,2	100,8	15,0	115,8
Oma pääoma 31.12.2016	197,3	463,4	-23,7	3,2	-23,5	1 412,4	2 029,1	97,3	2 126,3

Lisätietoja osakepääomasta ja rahastoista on esitetty liitetiedossa 4.2, muista laajan tuloksen eristä liitetiedossa 5.6 ja osakepalkkiojärjestelmistä liitetiedossa 5.4.

1 Yleiset laadintaperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot on ryhmitelty osioihin niiden aiheen mukaisiksi asiakokonaisuuksiksi. Yleinen tilinpäätöksen laadintaperusta on kerrottu osana tilinpäätöksen laadintaperiaatteita, kun taas sellaiset laadintaperiaatteet, jotka liittyvät läheisesti johonkin tiettyyn liitetietoon, on esitetty osana kyseistä liitetietoa. Jokaisen osa-alueen liitetiedot sisältävät olennaisen taloudellisen informaation, laatimisperiaatteet sekä keskeiset arviot ja harkintaan perustuvat ratkaisut.

1.1 Yrityksen perustiedot

Kesko on suomalainen kaupan alan pörssi-yhtiö. Keskon ketjutoimintaan kuuluu noin 1 800 kauppa Pohjoismaissa, Baltiassa, Puolassa, Venäjällä sekä Valko-Venäjällä.

Kesko-konsernin raportoivat segmentit muodostuvat konsernin toimialoista, joita ovat päivittäistavarakauppa, rakentamisen ja talotekniikan kauppa sekä autokauppa.

Konsernin emoyhtiö Kesko Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka Y-tunnus on 0109862-8. Yhtiön kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on PL 1, 00016 KESKO. Kesko Oyj:n ja konsernitilinpäätöksen jäljennös on saatavissa Kesko Oyj:ltä osoitteesta Sörnäistenkatu 2, Helsinki, sekä internetosoitteesta www.kesko.fi.

Keskon hallitus on 31.1.2018 hyväksynyt tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi.

1.2 Laatimisperusta

Keskon konsernitilinpäätös on laadittu EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2017 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksessä ei ole sovellettu vapaaehtoisesti tilinpäätösstandardeja ennen niiden voimaantuloa. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot sisältävät myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön mukaisia vaatimuksia.

Tilikauden 2017 aikana ei otettu käyttöön uusia standardeja.

Konsernitilinpäätös esitetään miljoonina euroina ja se on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta jäljempänä mainittuja, standardien edellyttämällä tavalla käypään arvoon arvostettuja eriä.

1.3 Keskeiset kirjanpidolliset arviot ja oletukset

Laadittaessa konsernitilinpäätöstä kansainvälisten tilinpäätöskäytäntöjen mukaisesti joudutaan tekemään tulevaisuuteen liittyviä arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat omaisuus- ja velkaerien, vastuiden sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteumat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Merkittävimmät tilanteet, joissa arvioita on käytetty, on kuvattu alla.

Tehtyjä arvioita ja harkintaan perustuvia ratkaisuja arvioidaan jatkuvasti, ja ne perustuvat aikaisempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin, kuten tulevaisuuden tapahtumia koskeviin odotuksiin, joiden uskotaan olevan olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisia.

Hankittujen varojen ja velkojen arvostus

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut varat ja velat arvostetaan hankintahetkellä käypään arvoon. Hankittujen varojen ja velkojen kohdistuksen perusteena olevat käyvät arvot määritetään mahdollisuuksien mukaan saatavilla olevien markkina-arvojen mukaisesti. Jos markkina-arvoja ei ole saatavilla, arvostus perustuu omaisuuserän arvioituun tulontuottamiskykyyn ja sen tulevaan käyttötarkoitukseen Keskon liiketoiminnassa. Erityisesti aineettomien hyödykkeiden arvostaminen perustuu tulevien kassavirtojen nykyarvoihin ja edellyttää johdon arvioita tulevista kassavirroista sekä omaisuuserien käytöstä.

Arvon alentumistestaus

Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritelty käyttöarvoon perustuvien laskelmien avulla. Näissä laskelmissa ennakoituiden rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat kolmen vuoden ajanjakson. (Liitetieto 3.4)

Työsuhde-etuudet

Konsernilla on sekä maksu- että etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä. Työsuhde-etuuksiin liittyvien erien laskennassa käytetään useita harkintaa vaativia tekijöitä. IAS 19 mukainen etuus pohjainen eläkelaskenta perustuu mm. seuraaviin johdon arvioita vaativiin tekijöihin (Liitetieto 3.8):

- tilikauden eläkekulun, eläkevelvoitteen ja nettorahoitusmenon laskemisessa käytettävä diskonttauskorko
- tuleva palkkatasokehitys
- henkilöstön palvelusajan pituus

Muutokset näissä olettamissa voivat merkittävästi vaikuttaa eläkevastuun ja tulevien eläkekulujen määriin. Lisäksi merkittävä osa eläkejärjestelyjen varoista on sijoitettu kiinteistöihin ja osakkeisiin, joiden arvonmuutokset vaikuttavat taseen eläkesaamisen määrään.

Vaihto-omaisuuden arvostaminen

Konserni tarkastelee säännöllisesti vaihto-omaisuuden epäkuranttuitta ja kiertonopeutta sekä nettorealisoituarvon mahdollista pienentymistä alle hankintamenon ja kirjaa tarvittaessa arvonalentumisen. Nämä tarkastelut edellyttävät arvioita tuotteiden tulevasta kysynnästä. Mahdolliset muutokset näissä arvioissa voivat aiheuttaa muutoksia vaihtoomaisuuden arvostukseen tulevina kausina.

Myyntisaamiset

Konserniyhtiöt noudattavat yhtenäistä menettelyä eräänntyneiden saamisten arvostamisessa. Mahdolliset muutokset asiakkaiden maksukyvyssä voivat aiheuttaa muutoksia myyntisaamisten arvostukseen tulevina kausina.

Varaukset

Varausten kirjausedellytysten olemassa olosta päätettäessä ja varausten määrää määritettäessä joudutaan käyttämään arvioita velvoitteen olemassaolosta ja määrästä. Arviot voivat poiketa tulevaisuudessa toteutuvan velvoitteen määrän ja olemassaolon osalta.

1.4 Keskeiset harkintaan perustuvat ratkaisut tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa

Konsernin johto tekee harkintaan perustuvia ratkaisuja, jotka koskevat tilinpäätöksessä laatimisperiaatteiden valintaa ja niiden soveltamista. Johto on käyttänyt harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa mm. saamisten arvostuksessa, uudelleenjärjestelyvarausten määrittelyssä ja vuokrasopimusten luokittelussa.

1.5 Konsolidointiperiaatteet

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätökseen on sisällytetty Kesko Oyj:n lisäksi tytäryhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konsernilla on yli puolet tytäryhtiön äänivallasta tai sillä muutoin on määräysvalta. Määräysvallalla tarkoitetaan altistumista sijoituskohteen muuttuvalle tuotolle tai sitä, että sijoittaja on oikeutettu kohteen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä sijoituskohtetta koskevaa valtaansa. Hankitut tytäryhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen siitä ajankohdasta lähtien, jona konserni on saanut määräysvallan ja siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Potentiaalisen äänivallan olemassaolo on otettu huomioon määräysvallan syntymisen ehtoja arvioitaessa silloin, kun potentiaaliseen määräysvalttaan oikeuttavat instrumentit ovat toteutettavissa tarkasteluajankohtana. Tytäryhtiöt on lueteltu liitteessä 5.2.

Keskinäinen osakkeenomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmää käyttäen. Hankintameno perustuu hankittujen varojen hankintahetken käypään arvoon, liikkeeseen laskettuihin oman pääoman ehtoihin instrumentteihin ja velkoihin, jotka ovat syntyneet tai otettu vastattavaksi kaupan toteutumisajankohtana. Hankinnan kohteen yksilöitävissä olevat varat, velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypään arvoon, josta ei ole vähennetty määräysvallattomien omistajien osuutta.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat, realisoitumattomat voitot ja sisäinen voitonjako on eliminoitu konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida, mikäli tappio aiheutuu omaisuuserän arvonalentumisesta. Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta esitetään tuloslaskelmassa ja määräysvallattomil-

le omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta esitetään omana eräänä taseessa oman pääoman osana.

Konserni käsittelee hankkimansa kiinteistöyhtiöt omaisuuserien hankintana.

Osakkuusyrietykset

Osakkuusyrietyksiä ovat yrietykset, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Kesko-konsernissa huomattava vaikutusvalta perustuu osakeomistukseen tai sopimukseen, joka tuottaa 20–50 % äänivallasta. Osakkuusyrietyksiin tehdyt sijoitukset käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, ja alun perin ne kirjataan hankintamenon määräisinä.

Konsernin osuus osakkuusyrietysten hankinnan jälkeisistä voitoista ja tappioista merkitään tuloslaskelmaan. Sijoituksen kirjanpitoarvoa oikaistaan hankinnan jälkeen kertyneillä muutoksilla. Jos konsernin osuus osakkuusyrietyksen tappiosta on yhtä suuri tai suurempi kuin sen osuus osakkuusyrietyksestä, konserni ei kirjaa lisää tappiota.

Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrietysten välillä eliminoidaan konsernin omistusosuutta vastaavasti. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna viitteitä omaisuuserän arvonalentumisesta. Osakkuusyrietyksiltä saatu osinko vähennetään konsernin tuloksesta ja osakkeiden hankintamenosta. Osakkuusyrietyssijoitus sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Liikearvoa ei poisteta.

Yhteisjärjestelyt

Yhteisjärjestelyt ovat järjestelyitä, joissa kahdella tai useammalla osapuolella on yhteinen, sopimukseen perustuva määräysvalta. Yhteinen määräysvalta vallitsee vain silloin, kun merkityksellisiä toimintoja koskevat päätökset edellyttävät määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä hyväksymistä. Yhteisyrietytys on yhteisjärjestely, jonka mukaan osapuolilla, joilla on järjestelyssä yhteinen määräysvalta, on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen. Yhteisyrietyksiin tehdyt sijoitukset käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, ja alun perin ne kirjataan hankintamenon määräisinä.

Konsernin osuus yhteisyrietysten hankinnan jälkeisistä voitoista ja tappioista merkitään tuloslaskelmaan. Sijoituksen kirjanpitoarvoa oikaistaan hankinnan jälkeen kertyneillä muutoksilla. Jos konsernin osuus yhteisyrietyksen tappiosta on yhtä suuri tai suurempi kuin sen osuus yhteisyrietyksestä, konserni ei kirjaa lisää tappiota.

Realisoitumattomat voitot konsernin ja yhteisyrietysten välillä eliminoidaan konsernin omistusosuutta vastaavasti. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna viitteitä omaisuuserän arvonalentumisesta. Yhteisyrietyksiltä saatu osinko vähennetään konsernin tuloksesta ja osakkeiden hankintamenosta. Yhteisyrietyssijoitus sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Liikearvoa ei poisteta.

Keskinäiset kiinteistöyhtiöt

Keskinäiset kiinteistöyhtiöt on yhdistelty yhteisinä toimintoina omistusosuuden mukaan suhteellisesti rivi riviltä. Yhdistelyssä huomioidaan erikseen konsernin osuus keskinäisten kiinteistöyhtiöiden lainoista ja oman pääoman rahastoista.

Tytäryhtiöt, pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät sijoitukset ja suhteellisesti yhdisteltävät keskinäiset kiinteistöyhtiöt on eritelty liitteessä 5.2.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toimintaympäristön valuutta ja esittämivaluutta. Euroalueen ulkopuolisten konserniyrietysten tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut on käsitelty alun perin kunkin yrietyksen toimintaympäristön valuutassa. Venäjällä Pietarissa ja Moskovassa toimivien kiinteistöyhtiöiden toimintavaluutta on ollut euro 31.12.2016 asti, minkä vuoksi näiden yhtiöiden taseista ei ennen vuotta 2017 realisoitunut konsernille merkittäviä kurssieroja. Venäjän kiinteistömarkkinoilla on tapahtunut muutos, jonka seurauksena yhä suurempi osa vuokrasopimuksista on sidottu ruplaan. Aiemmin vuokrat olivat pääosin europohjaisia. Vuokramarkkinan muutoksesta johtuen venäläisten kiinteistöyhtiöiden toimintavaluutta on ollut 1.1.2017 alkaen rupla.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu euroiksi käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista sekä saamisista ja veloista syntyneet kurssivoitot ja -tappiot on kirjattu tuloslaskelmaan lukuun ottamatta kurssieroja sellaisista monetaarisista eristä, jotka ovat osa nettosijoitusta ulkomaiseen yksikköön tai niitä lainojen kurssimuutoksia, jotka on määritetty suojaamaan ulkomaista nettosijoitusta ja ovat siinä tehokkaita. Nämä kurssierot kirjataan omaan pääomaan ja niiden muutokset esitetään muina laajan tuloksen erinä. Kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan, kun kyseisestä yksiköstä tai ulkomaisen nettosijoituksen suojauksesta luovutaan. Konsernilla ei ole lainoja, jotka on määritetty suojaamaan ulkomaista nettosijoitusta. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Rahoituksellisia

tapatumia suojaavien valuuttatermiinien ja -optioiden sekä valuuttamääräisten lainojen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Euroalueen ulkopuolisten konserniyritysten tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi raportointikauden keskipäivän ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Eri muuntokurssien käytöstä syntyvä kurssiero, euroalueen ulkopuolisten tytäryritysten hankintamenon eliminoinnista syntyvät muuntoerot, osana nettosijoitusta ulkomaiseen yksikköön käsiteltyjen monetaristen erien kurssimuutokset sekä nettosijoitusten suojaustulos kirjataan omaan pääomaan ja muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Tytäryrityksen myynnin yhteydessä muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Ulkomaisten yksiköiden hankinnasta syntynyt liikearvo ja kyseisten ulkomaisten yksikköjen hankinnan yhteydessä tehtyjen varojen ja velkojen käyvän arvon oikaisu on käsitelty kyseisten ulkomaisten yksiköiden varoina ja velkoina ja muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

1.6 Uudet IFRS-standardit ja IFRIC-tulkinnat sekä muutokset olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin

Niiden standardien ja tulkintojen lisäksi, jotka on esitetty vuoden 2017 tilinpäätöksessä, konserni ottaa käyttöön seuraavat julkaistut standardit, tulkinnat ja muutokset olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin vuoden 2018 tilinpäätöksessään tai myöhemmin.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit

IFRS 9 käsittelee rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelua, arvostamista ja kirjaamista sekä uudistaa suojauslaskentaa koskevia sääntöjä ja tuo rahoitusvaroilta uuden arvonalentumismallin. Standardi tulee voimaan 1.1.2018 ja se on hyväksytty EU:ssa.

IFRS 9 mukaan rahoitusvarat luokitellaan kolmeen eri arvostusryhmään: jaksotettu hankintameno, käypä arvo muiden laajan tuloksen erien kautta tai käypä arvo tulosvaikutteisesti. Ryhmä määräytyy alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä. Luokittelu riippuu liiketoimintamallista, jonka mukaan rahoitusvaroja hallinnoidaan, sekä instrumentin rahavirtojen ominaispiirteistä. Rahoitusvelkojen osalta standardi vastaa useimpia IAS 39:n mukaisia vaatimuksia. Tärkein muutos on se, että jos rahoitusvelkoihin on sovellettu käyvän arvon optiota, yhteisön omasta luottoriskistä johtuva käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, paitsi mikäli tämä johtaa kirjanpidolliseen epäsymmetriaan.

Konsernin rahoitusvarojen ja -velkojen arvostusta ja luokittelua on käyty läpi uuden standardin näkökulmasta. Konsernin johto arvioi, että uusi standardi muuttaa rahoitusvarojen luokittelua vain vähän ja luokittelun muutoksella tulee olemaan vain vähäinen vaikutus konsernin tulokseen. Standardilla ei arvioida olevan vaikutusta rahoitusvelkojen kirjanpito-käsittelyyn.

Suojauslaskennassa suojauksen tehokkuuteen liittyviä vaatimuksia on IFRS 9 -standardissa helpotettu poistamalla standardin määrittelemiä rajoihin perustuva tehokkuustestaus. Standardi edellyttää taloudellista suhdetta suojauskohteen ja suojausinstrumentin välillä sekä samaa suojausastetta, jota yrityksen johto tosiasiallisesti käyttää riskienhallinnassa. Dokumentaatiovaatimus on edelleen voimassa, mutta se poikkeaa IAS 39 -standardin vaatimuksista. Uusi malli yhdistää kirjanpitokäsittelyn riskienhallintaan ja sallii nettoposition suojaamisen. Konserni on todennut, että sen nykyiset suojaussuhteet täyttävät jatkuvan suojauksen kriteerit IFRS 9:n käyttöönoton yhteydessä. Sähkön hintariskin suojaamisessa standardi tulee mahdollistamaan pelkän systeemisähkön ottamisen suojauskohteeksi. Johto arvioi, että uusi standardi vaikuttaa vähäisessä määrin konsernin suojausten kirjanpitokäsittelyyn.

IFRS 9 uuden arvonalentumismallin mukaan arvonalentumiset tulee kirjata odotettavissa oleviin luottotappioihin perustuen. IAS 39 mukaan arvonalentumiset kirjattiin ainoastaan toteutuneista luottotappioista. Johto arvioi, että uudella standardilla on vain vähäinen vaikutus myyntisaamisten arvonalentumistappioiden kirjausajankohtaan ja muiden rahoitusvarojen arvostamiseen.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista

Standardi korvaa IAS 11 Pitkäaikaishankkeet ja IAS 18 Tuotot sekä niihin liittyvät tulkinnat. Standardin mukaan myyntituotot kirjataan, kun asiakas saa määräysvallan tavaraan tai palveluun. Asiakas saa määräysvallan, kun se pystyy ohjaamaan tavaran tai palvelun käyttöä ja saamaan siihen liittyvän hyödyn. Peruseräteenä on, että myyntituotto kirjataan tavalla, joka kuvaa luvattujen tavaroiden tai palvelujen luovuttamista asiakkaalle, ja kirjattava määrä kuvastaa sitä rahamäärää, johon yritys odottaa olevansa oikeutettu kyseisiä tavaroita tai palveluja vastaan. Standardi tulee voimaan 1.1.2018. Standardi on hyväksytty EU:ssa.

Kesko-konsernin tuotot koostuvat pääosin tavaroiden ja palveluiden myynnistä yritys- ja kuluttaja-asiakkaille kaupan alalle tavanomaisilla ehdoilla. Johto arvioi, että uuden standardin käyttöönotolla ei tule olemaan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardilla ei myöskään arvioida olevan vaikutusta asiakassopimuksiin tai liiketoimintaan.

Standardin käyttöönotolla arvioidaan olevan vain vähäisiä vaikutuksia liiketoiminnan tukiprosesseihin tai tietojärjestelmiin.

IFRS 16 Vuokrasopimukset

IFRS 16 käsittelee vuokrasopimusten määritelmää, kirjaamista, arvostamista sekä vuokrasopimuksista annettavia liitetietoja. Standardin mukaan vuokralle ottaja kirjaa taseeseen käyttöoikeuteen perustuvan omaisuuserän sekä rahoitusvelan. Standardi sisältää alle 12 kk vuokrasopimuksia ja arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskevat vapaaehtoiset helpotukset. Vuokralle antajan raportointi säilyy ennallaan eli vuokrasopimukset jaetaan edelleen rahoitusleasingsopimuksiin ja muihin vuokrasopimuksiin. Standardi tulee voimaan 1.1.2019. Standardi on hyväksytty EU:ssa.

Kesko-konserni vuokraa liiketoimintansa käyttöön kauppapaikkoja kaikissa toimintamaisissaan. Kauppapaikkaverkosto on konsernille strateginen kilpailutekijä. Vuoden 2017 lopussa Kesko-konsernilla oli yli 1 500 kiinteistövuokrahedettä, joiden vuokravastuu oli 2 892 milj. euroa, sekä lisäksi 21 milj. euroa muita vuokravastuita.

Konserni on aloittanut IFRS 16 -standardin tilinpäätösvaikutusten arvioinnin. Johto arvioi, että uudella vuokrasopimusstandardilla tulee olemaan merkittävä vaikutus yhtiön tuloslaskelmaan, taseeseen ja tunnuslukuihin. Keskolla on huomattava määrä vuokrasopimuksia, jotka on voimassa olevan standardin mukaan luokiteltu muiksi vuokrasopimuksiksi ja kirjattu ajankulumisen mukaan tuloslaskelman vuokrakuluksi. Uuden standardin mukaan näistä vuokrasopimuksista tullaan kirjaamaan taseeseen vuokrasopimuksen alkaessa vähimmäisvuokrien nykyarvoa vastaava vara ja velka, jolloin taseen varat ja velat tulevat kasvamaan merkittävästi. Standardimuutos kasvattaa liikevoittoa, koska nykyinen vuokrakulu korvataan käyttöoikeusomaisuuserän poistoilla. Lisäksi kirjataan velan korkokulut, jotka esitetään tuloslaskelman rahoituskuluissa.

IFRS 16 standardin mukaan vuokraoikeuteen perustuvan omaisuuserän ja velan määrä lasketaan diskonttaamalla tulevat vähimmäisvuokrat. Konserni suunnittelee ottavansa standardin käyttöön takautuvasti soveltaen. Diskonttokorkona tulee ensisijaisesti käyttää vuokrasopimuksen sisäistä korkokantaa, jos se on saatavilla. Konserni tulee käyttämään sopimuksen sisäistä korkokantaa niiden sopimusten osalta, joissa se on saatavilla. Kaikkien sopimusten osalta sisäistä korkokantaa ei ole käytettävissä. Näiden sopimusten osalta kon-

serni tulee käyttämään lisäluoton korkoa, jonka osatekijät ovat viitekorko, lisäluoton luottoriskimarginaali sekä mahdollinen maa- ja valuuttariskilisä. Lisäluoton korko määritellään ja minimivuokrat diskontataan kunkin vuokrasopimuksen alkupäivästä lähtien. Konserni ei ole vielä määrittänyt IFRS 16 -standardin käyttöönoton kvantitatiivisia vaikutuksia tilinpäätökseen. Konserni tekee tarkemman arvion standardin vaikutuksista 1.1.2018 alkaneella tilikaudella.

Johto arvioi, että muilla julkaistuilla uusilla IFRS-standardeilla, IFRIC-tulkinnolla ja muutoksilla olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin ei ole olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen tai sen esittämiseen.

Taloudellinen tulos

[2.1 Keskon toimialat](#)

[2.2 Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät](#)

[2.3 Liiketoiminnan muut tuotot](#)

[2.4 Liiketoiminnan kulut](#)

[2.5 Liikevoittoon kirjatut valuuttakurssierot](#)

[2.6 Tuloverot](#)

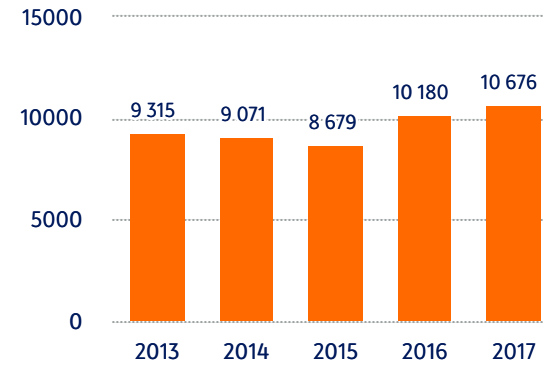
[2.7 Osakekohtainen tulos](#)

[2.8 Rahavirtalaskelmaan liittyvät liitetiedot](#)

KESKON VUOSI 2017

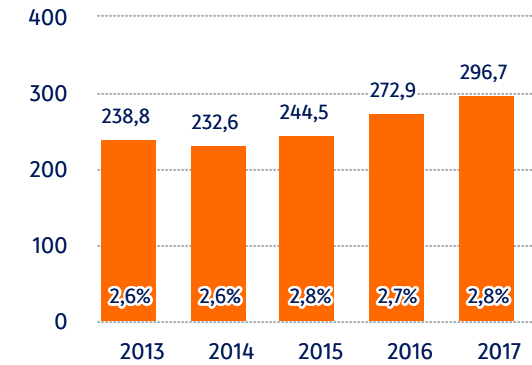
Liikevaihto

Milj. €

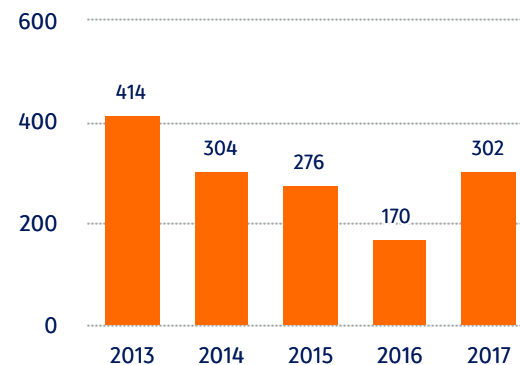
Vertailukelpoinen liikevoitto

Milj. €

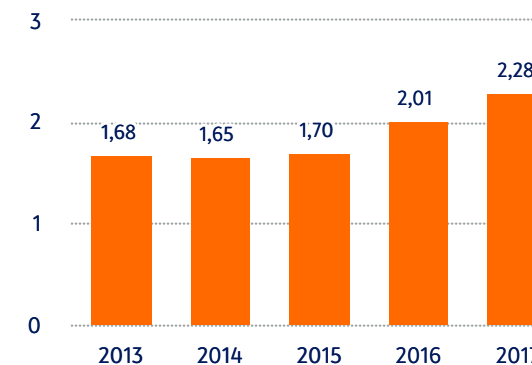
Liiketoiminnan rahavirta

Milj. €

Vertailukelpoinen tulos/osake

€

2.1 Keskon toimialat

Laadintaperiaatteet

Konsernin raportoitavat segmentit muodostuvat konsernin toimialoista, jotka ovat päivittäistavarakauppa, rakentamisen ja talotekniikan kauppa sekä autokauppa.

Toimialainformaatio raportoidaan ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa yhdenmukaisella tavalla. Ylimpänä operatiivisena päätöksentekijänä, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimialoille, toimii konsernijohtoryhmä. Raportoitavien toimintasegmenttien liikevaihto muodostuu päivittäistavara-kaupasta, rakentamisen ja talotekniikan kaupasta sekä autokaupasta. Toimialojen välinen myynti tapahtuu markkinahintaan.

Konsernijohtoryhmä arvioi toimialojen tulosta liikevoiton, vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton perusteella. Tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat tapahtumat käsitellään vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä ja ne on kohdistettu toimialoille. Konsernissa luokitellaan vertailukelpoisuuteen vaikuttaviksi eriksi kiinteistöjen, osakkeiden ja liiketoimintojen myynneistä syntyneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset sekä merkittävät liiketoimintojen rakennejärjestelyt. Myyntivoitot on esitetty tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa tuotoissa ja myyntitappiot liiketoiminnan muissa kuluissa. Muilta osin johdon tulosseuranta vastaa IFRS-raportointia. Rahoitustuottoja ja -kuluja ei kohdisteta toimialoille, sillä konsernirahoitus hallinnoi konsernin rahavaroja ja rahoitusvelkoja. Konsernin sisäisinä kauppoina tehtyjen valuuttatermiinien käypien arvojen muutokset sekä realisoituneet voitot ja tappiot raportoidaan osana liiketoiminnan muita tuottoja ja kuluja niiltä osin, kun ne suojaavat toimialojen valuuttariskiä.

Toimialan sidotun pääoman varat ja velat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, jotka voidaan perustellusti kohdistaa toimialoille. Sidotun pääoman varat sisältävät aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä ja muut sijoitukset, eläkesaamiset, vaihto-omaisuuden, myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset, korolliset saamiset sekä myytävänä oleviksi luokitellut omaisuuserät. Sidotun pääoman velat sisältävät ostovelat, osuuden muista korottomista veloista ja varaukset. Konsernin kiinteistövarat ja niistä aiheutuvat tuotot ja kulut on kohdistettu toimialoille.

Sidottuun pääomaan eivät sisälly laskennalliset verosaamiset ja -velat, käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat valuuttatermiinien taseeseen merkittyä käypää arvoa lukuun ottamatta, myytävissä olevat rahoitusvarat, rahavarat eivätkä korolliset velat.

Tuloutusperiaatteet

Liikevaihtoon luetaan tavaroiden ja palveluiden sekä energian myynti. Palveluiden ja energian myynnin osuus liikevaihdosta ei ole merkittävä.

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituottoja oikaistaan välillisillä veroilla, myynnin oikaisuerillä sekä valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla. Myynnin oikaisueriin kirjataan K-Plussa-kantaasiakasjärjestelmään liittyvät asiakashyvitykset. Hyvitykset kirjataan osana myyntitapahtumaa käyvin arvoin. Kanta-asiakashyvitykset vaikuttavat niiden toimialojen liikevaihtoon, jotka myöntävät K-Plussakanta-asiakashyvityksiä ja harjoittavat vähittäiskauppatoimintaa.

Konserni myy tuotteita kauppiaille ja muille vähittäismyymälöille sekä harjoittaa omaa vähittäismyymälätoimintaa. Tuotot tavaroiden myynnistä tuloutetaan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle, ja on todennäköistä, että myyntiin liittyvä taloudellinen hyöty koituu konsernille. Pääsääntöisesti tavaroiden myynti on tuloutettavissa tavaran luovutushetkellä. Myynti kauppiaille ja muille jälleenmyymälöille on laskutusmyyntiä. Vähittäismyynti on pääosin käteis- tai luottokorttimyyntiä.

Tuotot palveluista tuloutetaan, kun palvelu suoritetaan ja taloudellisen hyödyn saaminen palvelusuoritteesta on todennäköistä.

Korot kirjataan tuotoiksi ajan kulumisen perusteella efektiivisen koron menetelmää käytäen. Osingot tuloutetaan, kun oikeus maksun saamiseen on syntynyt.

Päivittäistavarakauppa

Päivittäistavarakauppa käsittää päivittäistavaroiden tukkukaupan ja yritysasiakaskaupan Suomessa. Keskon päivittäistavarakauppa harjoittaa liiketoimintaa K-kauppias-liiketoimintamallilla. Suomessa on noin 1 100 K-kauppiaan operoimaa K-ruokakauppaa, joista muodostuvat ruokakaupan vähittäiskauppaketjut K-Citymarket, K-Supermarket ja K-Market. Kesko johtaa kaupoista muodostuvien ketjujen toimintaa. Ketjutoiminnalla varmistetaan parempi kilpailukyky ja K-kauppiaille vahvat edellytykset tavaroiden hankintaan, valikoiman muodostamiseen, markkinointiin ja hintakilpailuun. Suomen Lähikauppa Oy:n oston myötä (2016 alkaen K-Market Oy) Kesko toimii itse vähittäiskauppiaina Suomessa. Siwojen ja Valintatalojen muuttaminen K-ruokakaupoiksi aloitettiin toukokuussa 2016 ja toukokuun 2017 loppuun mennessä kaikki kauppapaikkaverkostossa jatkavat 409 kauppa oli muutettu K-kaupoiksi. Uudistetuista kaupoista oli vuoden 2017 loppuun mennessä 243 kauppa

siirretty kauppiaille. Kauppojen siirtäminen kauppiaille tapahtuu vuoden 2018 ensimmäisen vuosipuoliskon loppuun mennessä. Kespro on Foodservice-palvelujen tarjoaja (ent. HoReCa) ja tukkukauppa Suomessa. K-Citymarketin käyttötavarakauppa toimii käyttövaroiden vähittäismyyjänä Suomessa. Päivittäistavarakaupan Venäjän liiketoiminta myytiin 30.11.2016.

Rakentamisen ja talotekniikan kauppa

Rakentamisen ja talotekniikan kauppa toimii tukku-, vähittäis- ja yritysasiakaskaupassa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Baltiassa, Puolassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä. Rauta- ja sisustuskaupassa Kesko vastaa ketjujen konsepteista, markkinoinnista, hankinta- ja logistiikkapalveluista ja kauppapaikkaverkostosta kaikissa toimintamaissa sekä kauppiasresursseista Suomessa. Kesko toimii itse vähittäiskauppiaina Ruotsissa, Baltiassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä. Vähittäiskauppaketjut ovat K-rauta, Byggnakker (Norja), K-Senukai (Baltia) ja OMA (Valko-Venäjä). Rauta- ja sisustuskaupat palvelevat sekä kuluttaja- että ammattiasiakkaita. Kesko Oyj osti 1.6.2016 teknisen tukkukaupan alalla toimivan Onninen Oy:n. Onninen on Itämeren alueen ja Skandinavian johtavia LVI- ja sähkötuotteiden ja -palveluiden tarjoajia. Yritysasiakaskauppaan erikoistuneella konsernilla on noin 150 toimipistettä Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Puolassa ja Baltian maissa.

Rakentamisen ja talotekniikan toimialaan sisältyvään erikoiskauppaan kuuluu konekauppa Suomessa ja Baltiassa sekä vapaa-ajankauppa Suomessa. Vapaa-ajankauppaan kuuluvat Intersport ja Budget Sport sekä Kookenkä. Erikoiskauppaan kuuluneet K-maatalous myytiin 1.6.2017 ja Asko ja Sotka -huonekalukauppa sekä Yamarinveneliiketoiminta ja Yama-ha-edustus 30.6.2017.

Autokauppa

Autokauppa käsittää VV-Auton ja AutoCarreran liiketoiminnot. Autokauppa toimii Volkswagen-, Audi-, Seat- ja Porsche-henkilöautojen sekä Volkswagen- ja MAN hyötyautojen maahantuojana ja markkinoijana Suomessa. VV-Auto harjoittaa myös autojen vähittäiskauppaa ja tarjoaa jälkimarkkinointipalveluja omissa vähittäiskauppaliikkeissään. Joulukuussa 2016 VV-Auto osti Oy Autocarrera Ab:n, jonka myötä Porschen maahantuonti ja jälleenmyynti siirtyivät Keskon autokaupalle.

Yhteiset toiminnot

Yhteiset toiminnot sisältävät konsernille yhteisiä tukitoimintoja.

Keskon toimialat 2017
Tulos

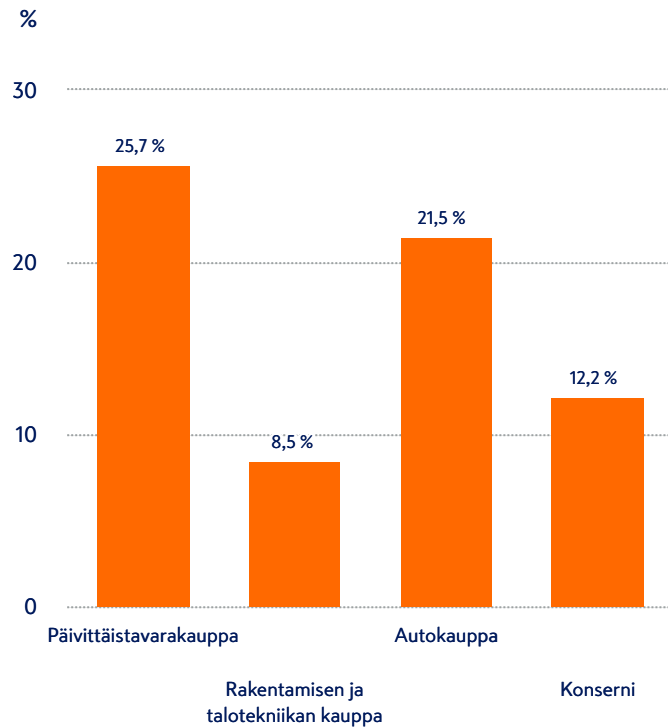
Milj. €	Päivittäis- tavarakauppa	Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	Autokauppa	Yhteiset toiminnot	Yhteensä
Toimialan liikevaihto	5 282,0	4 486,0	909,4	32,9	10 710,3
josta sisäistä	-6,7	-2,6	-0,6	-24,5	-34,4
Liikevaihto konsernin ulkopuolelta	5 275,2	4 483,4	908,8	8,4	10 675,9
Liikevaihdon kehitys paikallisessa valuutassa ilman yritysostoja ja -myyntejä, %	2,4	1,1	1,0	-3,4	1,8
Liikevaihdon kehitys, %	0,9	9,4	7,1	-68,5	4,9
Toimialan muut tuotot	546,0	235,7	4,2	10,5	796,4
josta sisäistä	-4,2	-1,9	0,0	0,5	-5,6
Liiketoiminnan muut tuotot konsernin ulkopuolelta	541,7	233,8	4,2	11,1	790,9
Poistot	-62,7	-49,3	-9,4	-17,7	-139,2
Arvon alentumiset	0,0	-14,5			-14,5
Liikevoitto	181,3	154,7	33,1	-44,5	324,6
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-22,1	58,9		-8,9	27,9
Vertailukelpoinen liikevoitto	203,4	95,8	33,1	-35,6	296,7
Rahoitustuotot ja -kulut					1,5
Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista					1,6
Tulos ennen veroja					327,6

Varat ja velat

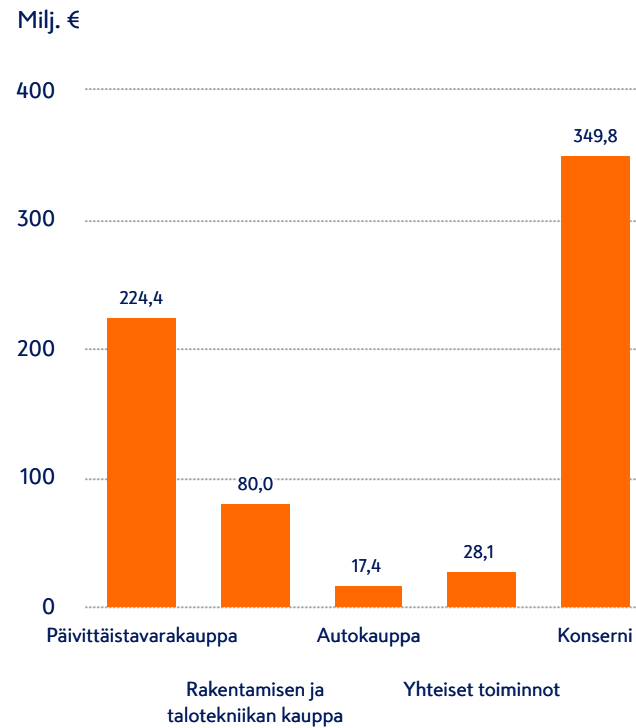
Milj. €	Päivittäis- tavara- kauppa	Rakentamisen ja talotekni- kan kauppa	Auto- kauppa	Yhteiset toiminnot	Elimi- noinnit	Yhteensä
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	903,8	602,3	93,4	71,5	-1,6	1 669,3
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä ja muissa sijoituksissa	7,7	10,4	0,0	123,0	-0,6	140,5
Eläkesaamiset	40,6	16,2		150,6		207,5
Vaihto-omaisuus	219,6	552,7	166,4			938,6
Myyntisaamiset	344,3	447,0	44,7	7,7	-7,6	836,0
Muut korottomat saamiset	79,4	105,7	8,7	26,4	-10,1	210,2
Korolliset saamiset	0,6	0,6		63,0		64,2
Myyttävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät		1,3		0,5		1,8
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	1 595,9	1 736,3	313,1	442,8	-20,0	4 068,1
Kohdistamattomat erät						
Laskennalliset verosaamiset						5,6
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat						171,0
Myyttävissä olevat rahoitusvarat						94,2
Rahavarat						132,7
Varat yhteensä	1 595,9	1 736,3	313,1	442,8	-20,0	4 471,6

Milj. €	Päivittäis- tavara- kauppa	Rakentamisen ja talotekni- kan kauppa	Auto- kauppa	Yhteiset toiminnot	Elimi- noinnit	Yhteensä
Ostovelat	509,5	483,5	22,0	13,8	-5,2	1 023,7
Muut korottomat velat	242,0	188,5	70,2	54,1	-11,6	543,2
Varaukset	11,6	4,7	39,4	1,1		56,7
Myyttävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat		0,1				0,1
Sidottuun pääomaan sisältyvät velat	763,1	676,8	131,6	69,0	-16,8	1 623,7
Kohdistamattomat erät						
Korolliset velat						533,9
Muut korottomat velat						29,9
Laskennalliset verovelat						52,0
Velat yhteensä	763,1	676,8	131,6	69,0	-16,8	2 239,5
Sidottu pääoma yhteensä 31.12.	832,8	1 059,4	181,5	373,8	-3,1	2 444,4
Sidottu pääoma keskimäärin	791,3	1 129,3	154,1	353,7	-1,2	2 427,2
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	8 584	14 717	818	864		24 983
Henkilökunta keskimäärin	6 733	13 662	809	872		22 077

**Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto
toimialoittain 2017**

Investoinnit toimialoittain 2017

Keskon toimialat 2016
Tulos

Milj. €	Päivittäis- tavarakauppa	Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	Autokauppa	Yhteiset toiminnot	Yhteensä
Toimialan liikevaihto	5 235,6	4 100,3	849,2	123,4	10 308,5
josta sisäistä	-10,1	-11,2	-0,2	-106,7	-128,1
Liikevaihto konsernin ulkopuolelta	5 225,5	4 089,2	849,0	16,8	10 180,4
Liikevaihdon kehitys paikallisessa valuutassa ilman yritysostoja ja -myyntejä, %	-0,2	2,1	13,0	(..)	1,6
Liikevaihdon kehitys, %	12,0	26,2	13,5	(..)	17,3
Toimialan muut tuotot	527,2	169,6	4,4	10,8	712,0
josta sisäistä	-5,7	-8,8		1,5	-13,0
Liiketoiminnan muut tuotot konsernin ulkopuolelta	521,5	160,8	4,4	12,2	699,0
Poistot	-73,0	-48,5	-9,0	-7,1	-137,6
Arvon alentumiset	-0,4	-17,6		-6,0	-24,0
Liikevoitto	93,0	60,8	28,9	-36,0	146,8
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-82,9	-37,2	-0,6	-5,5	-126,2
Vertailukelpoinen liikevoitto	175,9	97,9	29,5	-30,5	272,9
Rahoitustuotot ja -kulut					-1,0
Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista					-0,6
Tulos ennen veroja					145,2

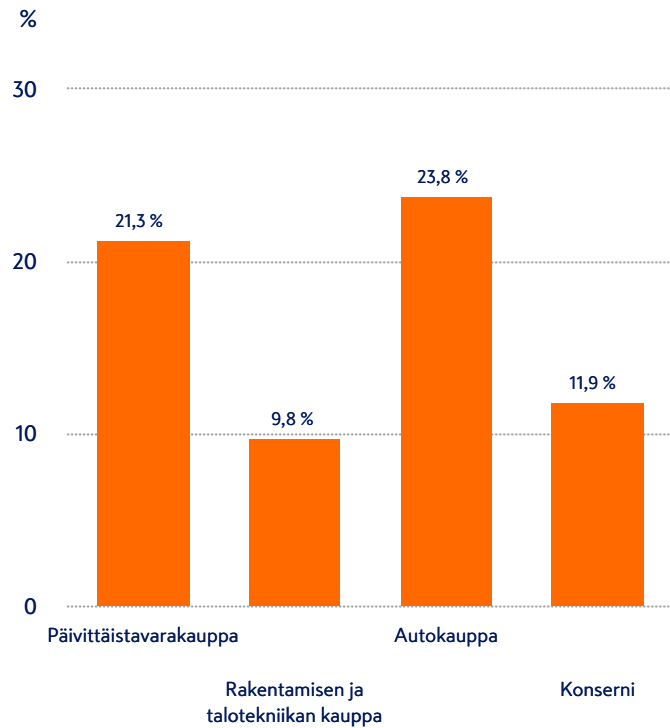
(..) Muutos yli 100%

Varat ja velat

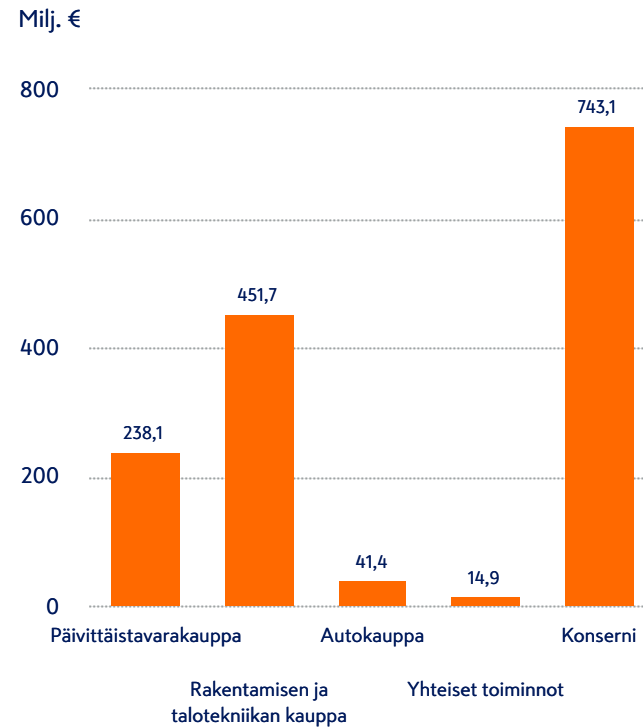
Milj. €	Päivittäis- tavara- kauppa	Rakentamisen ja talotekni- kan kauppa	Auto- kauppa	Yhteiset toiminnot	Elimi- noinnit	Yhteensä
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	791,5	661,6	95,9	28,9	2,9	1 580,9
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä ja muissa sijoituksissa	4,8	1,5	0,0	117,4	-0,6	123,0
Eläkesaamiset	40,6	16,2		107,9		164,7
Vaihto-omaisuus	233,3	601,4	144,1		0,0	978,9
Myyntisaamiset	294,5	486,6	51,1	14,8	-15,9	831,2
Muut korottomat saamiset	64,7	106,5	9,2	56,3	-15,0	221,6
Korolliset saamiset	0,8	2,9	0,0	60,8		64,5
Myyttävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät	2,6	42,7		0,5		45,7
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	1 432,9	1 919,5	300,3	386,5	-28,7	4 010,5
Kohdistamattomat erät						
Laskennalliset verosaamiset						5,8
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat						93,3
Myyttävissä olevat rahoitusvarat						156,8
Rahavarat						141,3
Varat yhteensä	1 432,9	1 919,5	300,3	386,5	-28,7	4 407,7

Milj. €	Päivittäis- tavara- kauppa	Rakentamisen ja talotekni- kan kauppa	Auto- kauppa	Yhteiset toiminnot	Elimi- noinnit	Yhteensä
Ostovelat	516,9	539,8	21,3	4,5	-13,4	1 069,2
Muut korottomat velat	229,6	212,3	76,3	59,5	-15,5	562,2
Varaukset	6,1	10,5	37,9	1,4		55,8
Myyttävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat		0,8				0,8
Sidottuun pääomaan sisältyvät velat	752,6	763,5	135,4	65,4	-28,8	1 688,1
Kohdistamattomat erät						
Korolliset velat						514,6
Muut korottomat velat						30,6
Laskennalliset verovelat						48,1
Velat yhteensä	752,6	763,5	135,4	65,4	-28,8	2 281,3
Sidottu pääoma yhteensä 31.12.	680,3	1 156,1	164,8	321,1	0,2	2 322,4
Sidottu pääoma keskimäärin	827,6	1 000,4	123,9	337,8	-2,2	2 287,5
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	10 339	15 616	817	885		27 657
Henkilökunta keskimäärin	8 200	12 743	780	752		22 475

**Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto
toimialoittain 2016**

Investoinnit toimialoittain 2016

Maantieteelliset tiedot

Konserni toimii Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä. Päivittäistavara-kauppa toimii Suomessa ja vuoden 2016 marraskuun loppuun asti Venäjällä. Rakentamisen ja talotekniikan kauppa toimii Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Baltiassa, Puolassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä ja autokauppa Suomessa.

Liikevaihto, varat, investoinnit ja henkilöstö on esitetty sijainnin mukaan jaoteltuna. Muut maat sisältää Venäjän, Valko-Venäjän ja Puolan.

Liikevaihto maittain

- Suomi 78 %
- Ruotsi 4 %
- Norja 6 %
- Viro 2 %
- Latvia 1 %
- Liettua 4 %
- Venäjä 2 %
- Valko-Venäjä 1 %
- Puola 2 %

2017 Milj. €	Suomi	Muut Pohjoismaat	Baltian maat	Muut	Eliminoinnit	Yhteensä
Liikevaihto	8 391	1 047	717	533	-12	10 676
Varat	3 108,9	297,2	289,6	372,4		4 068,1
Investoinnit	299,2	3,3	21,5	25,8		349,8
Henkilöstö keskimäärin	10 691	1 460	4 793	5 133		22 077

2016 Milj. €	Suomi	Muut Pohjoismaat	Baltian maat	Muut	Eliminoinnit	Yhteensä
Liikevaihto	8 134	900	662	503	-17	10 180
Varat	3 035,7	332,5	258,9	383,3		4 010,5
Investoinnit	630,1	3,1	24,7	85,2		743,1
Henkilöstö keskimäärin	10 713	1 327	4 596	5 839		22 475

Liikevaihto muodostuu lähes kokonaisuudessaan tavaroiden myynnistä. Palvelujen myynnin määrä on vähäinen.

Kesko-konsernilla ei ole yksittäisiä asiakkaita, joilta saadun tuoton määrä ylittäisi 10 % koko Kesko-konsernin tuotoista.

2.2 Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

Laadintaperiaatteet

Tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat tapahtumat käsitellään vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä ja ne on kohdistettu toimialoille. Vertailukelpoisuuteen vaikuttaviksi eriksi luokitellaan kiinteistöjen, osakkeiden ja liiketoimintojen myynneistä syntyneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset sekä merkittävät liiketoimintojen rakennegerjestelyt. Myyntivoitot on esitetty tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa tuotoissa ja myyntitappiot liiketoiminnan muissa kuluissa. Arvonalentumiset on esitetty tuloslaskelmassa rivillä poistot ja arvonalentumiset.

Milj. €	2017	2016
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		
Myyntivoitot	83,4	4,2
Myyntitappiot	-1,8	-71,0
Arvonalentumiset	-15,0	-30,0
Rakennejärjestelyt	-38,7	-29,4
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa yhteensä	27,9	-126,2
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät rahoituserissä	-0,4	-
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloveroissa	3,8	25,3
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	31,4	-100,9

Vuoden 2017 vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyy merkittävimpinä erinä Baltian kiinteistöjärjestelystä syntynyt myyntivoitto 49,7 milj. euroa, K-maatalous-liiketoiminnan myynnistä syntynyt myyntivoitto 12,3 milj. euroa, Asko ja Sotka -huonekalukaupan myynnistä syntynyt myyntivoitto 19,0 milj. euroa, Venäjän liikearvon arvonalentuminen 14,5 milj. euroa sekä Suomen Lähikaupan ketjujen konvertointiin ja kauppojen kauppiaille siirtämiin liittyvät kulut 21,4 milj. euroa.

Vuoden 2016 vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyy Venäjän päivittäistavarakaupan myyntitappio 69,2 milj. euroa, arvonalentumiset 30,0 milj. euroa, Suomen Lähikaupan ketjujen konvertointiin liittyvät kulut 11,4 milj. euroa ja rakennejärjestelyihin sisältyvät yritysostojen varainsiirtoverot 6,9 milj. euroa. Rauta- ja sisustuskaupan kiinteistöjen toimintavalmuutta muutettiin 31.12.2016 Venäjän kiinteistömarkkinan muutoksesta johtuen eurosta ruplaksi ja tästä johtuen kiinteistöihin kohdistettiin 15 milj. euron arvonalentumiskirjaus.

Milj. €	2017	2016
Liikevoitto, vertailukelpoinen		
Liikevoitto	324,6	146,8
Vähennettynä		
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	27,9	-126,2
Liikevoitto, vertailukelpoinen	296,7	272,9
Tulos ennen veroja, vertailukelpoinen		
Tulos ennen veroja	327,6	145,2
Vähennettynä		
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	27,9	-126,2
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät rahoituserissä	-0,4	-
Tulos ennen veroja, vertailukelpoinen	300,1	271,4
Tulos, vertailukelpoinen		
Vertailukelpoinen tulos ennen veroja	300,1	271,4
Vähennettynä		
Tuloverot	58,8	31,4
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloveroissa	3,8	25,3
Tulos, vertailukelpoinen	237,5	214,8

Milj. €	2017	2016
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos, vertailukelpoinen		
Tulos, vertailukelpoinen	237,5	214,8
Määräysvallattomille omistajille kuuluva tulos	11,0	15,3
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos, vertailukelpoinen	226,4	199,5
Tulos/osake, vertailukelpoinen, euroa		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos, vertailukelpoinen	226,4	199,5
Keskimääräinen osakemäärä, laimentamaton, 1 000 kpl	99 426	99 249
Tulos/osake, vertailukelpoinen, euroa	2,28	2,01
Sidotun pääoman tuotto, vertailukelpoinen, %		
Liikevoitto, vertailukelpoinen	296,7	272,9
Sidottu pääoma, keskimäärin	2 427	2 288
Sidotun pääoman tuotto, vertailukelpoinen, %	12,2	11,9
Oman pääoman tuotto, vertailukelpoinen, %		
Tulos, vertailukelpoinen	237,5	214,8
Oma pääoma, keskiarvo	2 179	2 184
Oman pääoman tuotto, vertailukelpoinen, %	10,9	9,8

Tunnuslukujen laskentakaavat

Liikevoitto, vertailukelpoinen

Liikevoitto +/- vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

Tulos/osake, vertailukelpoinen, euroa

Tulos oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä – Määräysvallattomien omistajien osuus

Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä

Sidotun pääoman tuotto, vertailukelpoinen, %

Vertailukelpoinen liikevoitto x 100

(Pitkäaikaiset varat + Vaihto-omaisuus + Saamiset + Muut lyhytaikaiset varat – Korottomat velat) keskimäärin 12 kuukaudelta

Oman pääoman tuotto, vertailukelpoinen, %

(Voitto/tappio oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä ennen veroja – Tuloverot oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien verovaikutuksella) x 100

Oma pääoma raportointijakson alun ja lopun keskiarvo

2.3 Liiketoiminnan muut tuotot

Laadintaperiaatteet

Liiketoiminnan muina tuottoina esitetään muut kuin varsinaiseen suoritemyyniin liittyvät tuotot, kuten vuokratuotot, kauppapaikka- ja ketjumaksut sekä muut erilaiset palvelukorvaukset ja provisiot. Liiketoiminnan muissa tuotoissa esitetään myös aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutuksesta syntyvät voitot, liiketoimintojen myyntivoitot sekä kaupallisten valuuttariskien suojaukseen käytettyjen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot.

Milj. €	2017	2016
Palvelukorvaukset	550,4	535,3
Vuokratuotot	40,4	41,9
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot	54,3	3,3
Liiketoimintojen myyntivoitot	32,6	0,6
Johdannaissopimusten realisoituneet voitot ja käyvän arvon muutokset	2,2	5,2
Muut	111,0	112,7
Yhteensä	790,9	699,0

Palvelukorvaukset ovat pääosin ketjuyritysten maksamia ketju- ja kauppapaikkamaksuja.

Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyy vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä 86,6 milj. euroa (1,8 milj. euroa). Vertailukelpoisuuteen vaikuttavista eristä on kerrottu tarkemmin liitteessä 2.2.

2.4 Liiketoiminnan kulut

Laadintaperiaatteet

Liiketoiminnan muissa kuluissa esitetään muut kuin myytyjen suoritteiden hankintameno-
not kuten henkilöstö-, vuokra-, markkinointi-, kiinteistöjen ja kauppapaikkojen ylläpito-
kulut sekä tietojärjestelmäkulut. Liiketoiminnan muissa kuluissa esitetään myös aineel-
listen ja aineettomien hyödykkeiden luovutuksesta syntyvät tappiot, liiketoimintojen
myyntitappiot sekä kaupallisten valuuttariskien suojaukseen käytettyjen johdannaisten
realisoituneet ja realisoitumattomat tappiot.

Henkilöstökulut

Milj. €	2017	2016
Palkat ja palkkiot	-610,9	-574,7
Sosiaalikulut	-53,2	-57,5
Eläkkeet		
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	-3,2	0,3
Maksupohjaiset eläkejärjestelyt	-81,8	-78,6
Osakeperusteiset maksut	-9,8	-12,3
Yhteensä	-758,8	-722,8

Tiedot konsernin johtohenkilöiden työsuhde-etuuksista ja muista lähipiiritahtumista esitetään liitetiedossa 5.3 ja osakepalkitsemiseen liittyvät tiedot liitetiedossa 5.4.

Konsernin henkilökunta keskimäärin

	2017	2016
Päivittäistavarakauppa	6 733	8 200
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	13 662	12 743
Autokauppa	809	780
Yhteiset toiminnot	872	752
Yhteensä	22 077	22 475

Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2017	2016
Vuokratulot	-463,7	-458,1
Markkinointikulut	-210,1	-219,2
Kiinteistöjen ja kauppapaikkojen ylläpitokulut	-131,8	-129,0
ICT-kulut	-93,3	-91,8
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitappiot	-2,4	-2,1
Liiketoimintojen myyntitappiot	-1,5	-63,7
Johdannaissopimusten realisoituneet tappiot ja käyvän arvon muutokset	-3,9	-3,7
Muut liikekulut	-160,8	-161,9
Yhteensä	-1 067,5	-1 129,5

Tilintarkastajien palkkiot

Milj. €	2017	2016
Palkkiot PwC-ketjuun kuuluville yhtiöille		
Tilintarkastus	1,0	0,9
Veroneuvonta	0,1	0,1
Muut palvelut	1,2	0,3
Yhteensä	2,2	1,4
Muut tilintarkastustoimistot		
	1,2	2,0

PwC Oy:n palkkiot muista kuin tilintarkastuspalveluista Kesko-konserniin kuuluville yhtiöille olivat yhteensä 1,2 milj. euroa.

Liiketoiminnan kululajit 2017

- Henkilöstö 42 %
- Vuokrat ja kauppapaikat 33 %
- ICT 5 %
- Markkinointi 11 %
- Muut 9 %

Liiketoiminnan kululajit 2016

- Henkilöstö 39 %
- Vuokrat ja kauppapaikat 32 %
- ICT 5 %
- Markkinointi 12 %
- Muut 12 %

2.5 Liikevoittoon kirjatut valuuttakurssierot

Milj. €	2017	2016
Myynti	0,0	-0,1
Muut tuotot	1,9	2,7
Ostot	-0,8	0,2
Muut kulut	-3,9	-3,7
Yhteensä	-2,8	-1,0

2.6 Tuloverot

Laadintaperiaatteet

Konsernin tuloslaskelman veroihin on kirjattu konserniyhtiöiden tilikauden tuloksia vastaavat suoriteperusteiset verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisu sekä laskennallisten verojen muutokset. Konserniyhtiöiden verot on laskettu perustuen kunkin yhtiön paikallisen verolainsäädännön mukaan määräytyvään verotettavaan tuloon. Muihin laajan tuloksen eriin kirjattavien erien verovaikutus on kirjattu vastaavasti muihin laajan tuloksen eriin.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat kirjataan kaikista väliaikaisista eroista varojen ja velkojen verotuksellisten arvojen ja kirjanpitoarvojen välillä. Liikearvoista ei ole laskettu laskennallista verovelkaa siltä osin, kun liikearvot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista ei kirjata laskennallista veroa, ellei voitonjako ole todennäköinen ja aiheuta siten veroseuraamuksia.

Laskennallinen vero on laskettu tilinpäätöspäivänä voimassa olevilla verokannoilla ja verokantojen muuttuessa tiedossa olevalla uudella verokannalla. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään saakka, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Samaa veronsaajaa koskevat konsernin laskennalliset verosaamiset ja -velat on netotettu.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät etuusperusteisista eläkejärjestelyistä, aineellista hyödykkeistä (poistoero), varauksista sekä yrityshankintojen yhteydessä suoritetuista tase-erien käyppiin arvoihin arvostuksista.

Milj. €	2017	2016
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot	-55,7	-41,3
Edellisten tilikausien verot	-0,4	-0,8
Laskennalliset verot	-2,7	10,7
Yhteensä	-58,8	-31,4

Tuloslaskelman verokulun ja emoyhtiön verokannalla laskettujen verojen välinen täsmätyslaskelma

Milj. €	2017	2016
Tulos ennen veroja	327,6	145,2
Verot emoyhtiön verokannan 20,0 % mukaan	-65,5	-29,0
Ulkomaisten tytäryhtiöiden erilaisten verokantojen vaikutus	2,2	3,3
Verovapaiden tulojen vaikutus	15,4	0,6
Vähennykselvottomien kulujen vaikutus	-4,6	-7,1
Verotuksellisten tappioiden vaikutus	-4,9	-4,9
Konserniyhdistelyn vaikutus	0,3	6,4
Edellisten tilikausien verot	-0,4	-0,8
Verokantamuutoksen vaikutus	-0,3	0,3
Muut	-0,9	-0,2
Verot tuloslaskelmassa	-58,8	-31,4

1.1.2018 Norjassa ja Latviassa voimaan astuneiden yritysverokantamuutosten vaikutus tilikauden 2017 veroihin oli -0,3 milj. euroa. 1.1.2017 Norjassa voimaan astuneen yritysverokannan muutos tilikauden 2016 laskennallisiin veroihin oli 0,3 milj. euroa.

2.7 Osakekohtainen tulos

Laadintaperiaatteet

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

	2017	2016
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos, milj. €	257,8	98,6
Osakkeiden lukumäärä		
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	99 426 302	99 248 794
Laimennettu ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	99 426 302	99 248 794
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos		
Laimentamaton €	2,59	0,99
Laimennusvaikutuksella oikaistu €	2,59	0,99
Vertailukelpoinen tulos/osake, laimentamaton, €	2,28	2,01

Vertailukelpoisen tuloksen täsmätyslaskelma on esitetty liitteessä 2.2.

2.8 Rahavirtalaskelmaan liittyvät liitetiedot

Investoinnit ja rahoitustapahtumat, joihin ei liity rahaliikennettä

Milj. €	2017	2016
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankinnat yhteensä	347,8	280,8
Tytäryhtiöhankinnat ja investoinnit osakkuusyrityksiin sekä muihin sijoituksiin yhteensä	2,1	434,5
Investoinnit yhteensä	349,9	715,3
joista kassastamaksuilla rahoitetut	327,0	567,6
Hankittuihin yhtiöihin liittyvät lainat ja rahavarat	1,0	139,7
Maksut aikaisempien tilikausien investoinneista	-9,6	-4,9
Rahoitusleasingillä tai muulla velalla rahoitetut investoinnit	31,5	12,9
Yhteensä	349,9	715,3

Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisut

Milj. €	2017	2016
Oikaistaan tuloslaskelman erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja erät, jotka esitetään muualla rahavirtalaskelmassa:		
Varausten muutos	1,5	4,9
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	-1,6	0,6
Arvon alentumiset	14,5	24,0
Luottotappiot	5,2	6,7
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä liiketoimintojen myyntivoitot	-91,3	-3,7
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä liiketoimintojen myyntitappiot	4,1	65,8
Osakepalkkiokulut	-2,6	-1,2
Etuuspohjaiset eläkkeet	1,7	-0,8
Muut	1,8	-5,7
Yhteensä	-66,9	90,6

Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisujen ryhmä Muut sisältää ostojen ja myyntien toteutumattomien kurssivoittojen ja -tappioiden oikaisun sekä muiden ei-maksuperusteisten erien oikaisun.

Rahavirtalaskelman rahavarat

Milj. €	2017	2016
Myytavissä olevat rahoitusvarat (maturiteetti alle 3 kk)	37,5	59,6
Rahavarat	132,7	141,3
Yhteensä	170,2	200,8

Rahavirtalaskelmassa rahavaroina käsitellään taseen rahavarojen lisäksi myytävissä olevista rahoitusvaroista ne erät, jotka eräänntyvät alle kolmen kuukauden kuluessa hankinta-ajankohdasta lukien.

Rahavarojen ja velkojen täsmäytyslaskelma

Milj. €	2017	2016
Myytavissä olevat rahoitusvarat (maturiteetti alle 3 kk)	37,5	59,6
Rahavarat	132,7	141,3
Lainat - vuoden kuluessa takaisin maksettavat (mukaan lukien luotolliset tilit)	-404,6	-156,0
Lainat - yli vuoden kuluttua takaisin maksettavat	-129,3	-358,7
Rahavarojen ja velkojen netto	-363,7	-313,8

Milj. €	2017	2016
Rahavarat ja myytävissä olevat rahoitusvarat	170,2	200,8
Bruttovelat - kiinteäkorkoiset	-363,6	-366,9
Bruttovelat - vaihtuvakorkoiset	-170,3	-147,7
Rahavarojen ja velkojen netto	-363,7	-313,8

Milj. €	Muut varat		Rahoitukseen liittyvät velat				Yhteensä
	Rahavarat ja luotolliset tilit	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Rahoitusleasing vuoden kuluessa	Rahoitusleasing yli vuoden kuluttua	Lainat vuoden kuluessa	Lainat yli vuoden kuluttua	
Rahavarojen ja velkojen netto 1.1.2017	141,3	59,6	-2,9	-5,7	-153,1	-352,9	-313,8
Rahavirrat	-8,4	-22,1	1,7	5,4	-235,5	230,6	-28,3
Tytäryhtiöhankinnat	1,0				-13,1		-12,1
Tytäryhtiömyynnit	-1,2		0,0	0,0	0,0	0,0	-1,2
Hankinnat - rahoitusleasing ja kannustimet			-2,3	-6,8			-9,1
Valuuttakurssioikaisut	0,1		0,0	0,1	0,6	0,0	0,7
Rahavarojen ja velkojen netto 31.12.2017	132,7	37,5	-3,5	-7,0	-401,1	-122,3	-363,7

Milj. €	Muut varat		Rahoitukseen liittyvät velat				Yhteensä
	Rahavarat ja luotolliset tilit	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Rahoitusleasing vuoden kuluessa	Rahoitusleasing yli vuoden kuluttua	Lainat vuoden kuluessa	Lainat yli vuoden kuluttua	
Rahavarojen ja velkojen netto 1.1.2016	141,2	192,8	-4,5	-3,8	-176,3	-254,5	-105,1
Rahavirrat	-31,0	-133,9	3,0	2,0	23,9	-98,5	-234,5
Tytäryhtiöhankinnat	30,4		-1,2	-3,5	-0,7		25,0
Tytäryhtiömyynnit	-5,2				0,0		-5,2
Hankinnat - rahoitusleasing ja kannustimet			-0,1	-0,4			-0,5
Valuuttakurssioikaisut	5,8	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	6,5
Rahavarojen ja velkojen netto 31.12.2016	141,3	59,6	-2,9	-5,7	-153,1	-352,9	-313,8

3 Sidottu pääoma

3.1 Sidottu pääoma ja käyttöpääoma

3.2 Yritysostot ja myyty omaisuuserät

3.3 Aineelliset hyödykkeet

3.4 Aineettomat hyödykkeet

3.5 Vaihto-omaisuus

3.6 Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset

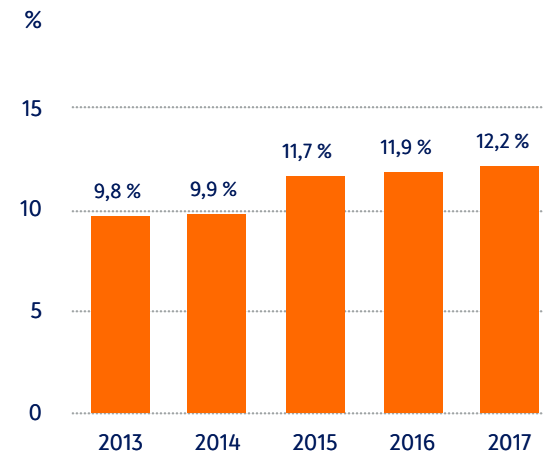
3.7 Myytävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät ja niihin liittyvät velat

3.8 Eläkesaamiset

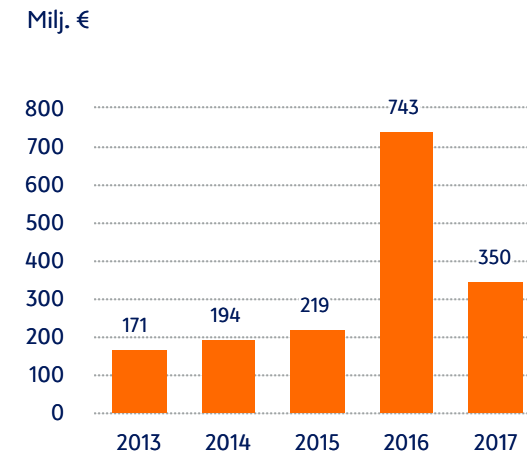
3.9 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

3.10 Varaukset

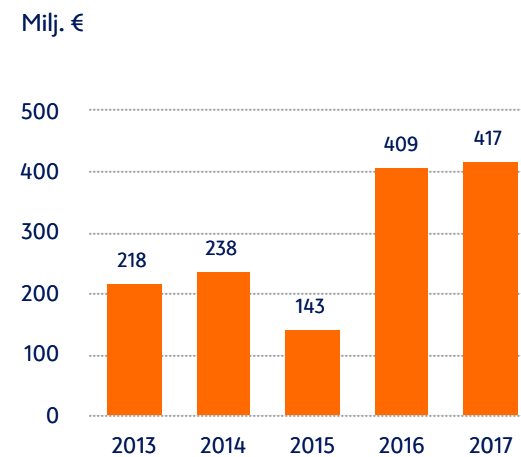
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto

Investoinnit

Käyttöpääoma

3.1 Sidottu pääoma ja käyttöpääoma

Sidottu pääoma

Milj. €	Liite	31.12.2017	31.12.2016
Aineelliset hyödykkeet	3.3	1 293,1	1 150,4
Aineettomat hyödykkeet	3.4	376,2	430,5
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	3.9	117,4	107,9
Myytävissä olevat pitkäaikaiset rahoitusvarat	4.3	23,0	15,1
Pitkäaikaiset saamiset	4.3	65,4	62,6
Eläkesaamiset	3.8	207,5	164,7
Korolliset lyhytaikaiset saamiset	4.5	1,5	3,7
Myytävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät	3.7	1,8	45,7
Korottomat pitkäaikaiset velat		-1,5	-9,6
Eläkevelvoitteet	3.8	-0,4	-0,8
Varaukset	3.10	-56,7	-55,8
Myytävänä oleviksi luokiteltuihin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat	3.7	-0,1	-0,8
Käyttöpääoma		417,1	408,7
Yhteensä		2 444,4	2 322,4

Käyttöpääoma

Milj. €	Liite	31.12.2017	31.12.2016
Vaihto-omaisuus	3.5	938,6	978,9
Myyntisaamiset	3.6	836,0	831,2
Tuloverosaamiset	3.6	11,1	21,2
Muut korottomat saamiset	3.6	196,4	198,6
Ostovelat		-1 023,7	-1 069,2
Muut korottomat velat		-227,1	-226,9
Tuloverovelat		-5,6	-8,7
Siirtovelat		-308,5	-316,2
Yhteensä		417,1	408,7

Siirtovelat muodostuvat lähinnä ostojen ja henkilöstökulujen jaksotuksista.

Korottomiin pitkäaikaisiin velkoihin sisältyy lisäksi toimialoille kohdistamaton erä 29,9 milj. euroa (30,6 milj. euroa), joka liittyy yhteisyritykselle myytyjen kiinteistöjen myyntivoittojaksotukseen. Erä ei sisälly sidottuun pääomaan.

3.2 Yritysosot ja myydyt omaisuuserät

Yritysosot 2017

Vuonna 2017 Kesko-konsernilla ei ollut liiketoimintojen yhdistämisinä käsiteltäviä yritysos-toja.

Yritysosot 2016

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Ruokakesko Oy osti huhtikuussa 2016 Suomen Lähikauppa Oy:n koko osakekannan pääomasijoittaja Tritonilta. Kesko Oyj osti kesäkuussa 2016 Onninen Oy:n koko osakekannan Onvest Oy:ltä. VV-Auto Group Oy osti joulukuussa 2016 Oy Auto-carrera Ab:n koko osakekannan, jonka myötä VV-Autolle siirtyi Porschen maahantuonti- ja jälleenmyyntioikeudet.

2016 Milj. €	Suomen Lähikauppa	Onninen- konserni	Oy Auto- carrera Ab
Maksettu vastike	54	364	27
Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen käyvät arvot hankintahetkellä			
Aineettomat hyödykkeet	5	94	2
Aineelliset hyödykkeet ja sijoitukset	33	21	1
Vaihto-omaisuus	33	227	9
Saamiset	12	238	4
Laskennallinen verosaaminen	22	3	-
Rahat ja pankkisaamiset	8	17	0
Varat yhteensä	113	599	16
Ostovelat, muut velat, varaukset	134	275	7
Laskennallinen verovelka	0	16	1
Velat yhteensä	134	291	8
Hankittu nettovarallisuus yhteensä	-22	309	8
Liikearvo	76	55	19
Hankinnan rahavirtavaikutus			
Maksettu vastike	-54	-364	-25
Hankitut rahavarat	8	17	0
Hankinnan rahavirtavaikutus	-46	-347	-25

Suomen Lähikauppa Oy

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Ruokakesko Oy osti 12.4.2016 Suomen Lähikauppa Oy:n koko osakekannan pääomasijoittaja Tritonilta. Osakekauppana toteutetun yritysoston velaton kauppahinta oli 54 milj. euroa. Suomen Lähikauppa on keskittynyt lähellä asiakkaita sijaitseviin päivittäistavarakauppoihin. Yrityskauppa tukee Keskon strategiaa, jonka yksi painopistealue on lähikauppaverkoston kasvattaminen ja uudistaminen.

Edellä olevissa taulukoissa on esitetty tiivistelmä Tritonille maksetusta vastikkeesta, Kesko-konsernille hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvoista hankintahetkellä sekä yritysostokannan rahavirtavaikutuksesta. Hankinnasta syntynyt liikearvo,

76 milj. euroa, heijastaa synergiaetuja, joita odotetaan realisoituvan erityisesti hankinnasta ja logistiikasta, markkinoinnista, kauppapaikkaverkoston kehityksestä, tietojärjestelmäkuiluista sekä hallinnosta.

Tammi-joulukuun 2016 konsernin tulokseen sisältyy yritysostokannasta aiheutuvia kuluja 1,2 milj. euroa, joista merkittävimpänä varainsiirtovero 0,6 milj. euroa. Kulut on esitetty vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä.

Suomen Lähikaupan vaikutus huhti-joulukuun 2016 liikevaihtoon oli 575 milj. euroa. Vaikutus huhti-joulukuun 2016 vertailukelpoiseen liikevoittoon oli -7,4 milj. euroa ja synergiahyödyt huomioiden -3,2 milj. euroa. Jos yritysostokanta olisi toteutunut 1.1.2016, olisi vaikutus konsernin liikevaihtoon ollut johdon arvioiden mukaan noin 795 milj. euroa. Vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon olisi ollut -17 milj. euroa. Liikevaihtoa ja vertailukelpoista liikevoittoa määritettäessä johto arvioi, että käypien arvojen kirjaukset hankintapäivänä olisivat samat, jos hankinta olisi toteutunut 1.1.2016.

Onninen Oy

Kesko Oyj osti 1.6.2016 Onninen Oy:n koko osakekannan Onvest Oy:ltä. Osakekauppana toteutetun yritysoston velaton kauppahinta oli 364 milj. euroa. Onninen on Itämeren alueen ja Skandinavian johtavia LVI- ja sähkötuotteiden ja -palveluiden tarjoajia. Yrityssasiakkauppaan erikoistuneella konsernilla on noin 150 toimipistettä Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Puolassa ja Baltian maissa.

Edellä olevissa taulukoissa on esitetty tiivistelmä Onvest Oy:lle maksetusta vastikkeesta, Kesko-konsernille hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvoista hankintahetkellä sekä yritysostokannan rahavirtavaikutuksesta.

Hankittujen aineettomien hyödykkeiden käypä arvo hankintahetkellä (mukaan lukien asiakassuhteet ja tavaramerkit) on yhteensä 94 milj. euroa. Lyhytaikaisten myyntisaamisten tasearvo vastaa niiden käypää arvoa. Hankinnasta syntyvä liikearvo, 55 milj. euroa, heijastaa synergiaetuja, joita odotetaan realisoituvan pääosin yhteisiä asiakkuuksia hyödyntämällä, hankinnassa ja logistiikassa, kauppapaikkaverkoston kehityksessä sekä ICT:ssä ja hallinnossa.

Tammi-joulukuun 2016 konsernin tulokseen sisältyy yritysostokannasta aiheutuvia kuluja 6,8 milj. euroa, joista merkittävimpänä varainsiirtovero 5,8 milj. euroa. Kulut on esitetty vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä.

Onnisen vaikutus kesä-joulukuun 2016 liikevaihtoon oli 908 milj. euroa. Vaikutus vertailukelpoiseen kesä-joulukuun 2016 liikevoittoon oli 18,2 milj. euroa, jota rasitti vaihto-

omaisuuden käyvän arvon kohdistusten kulukirjaukset 5,1 milj. euroa. Jos yrityshankinta olisi toteutunut 1.1.2016, olisi vaikutus konsernin liikevaihtoon ollut johdon arvioiden mukaan noin 1 500 milj. euroa. Vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon olisi ollut 17,7 milj. euroa. Liikevaihtoa ja vertailukelpoista liikevoittoa määritettäessä johto arvioi, että käypien arvojen kirjaukset hankintapäivänä olisivat samat, jos hankinta olisi toteutunut 1.1.2016.

Oy Autocarrera Ab

Joulukuussa 2016 Kesko Oyj:n tytäryhtiö VV-Auto Group Oy osti Oy Autocarrera Ab:n koko osakekannan. Kaupan myötä Porschen maahantuonti ja jälleenmyynti siirtyivät VV-Autolle. Osakekauppana toteutetun yritystoston kauppahinta oli 27 milj. euroa.

Edellä olevissa taulukoissa on esitetty tiivistelmä myyjille maksetusta vastikkeesta, Kesko-konsernille hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvoista hankintahetkellä sekä yrityshankinnan rahavirtavaikutuksesta. Hankinnasta syntyvä liikearvo, 19 milj. euroa, heijastaa synergiaetuja ja kasvupotentiaalia, joita odotetaan toteutuvan Porschen kasvattaessa VV-Auton autovalikoimaa.

Joulukuun 2016 tulokseen sisältyy yrityshankinnasta syntyneitä kuluja 0,6 milj. euroa, joista merkittävimpana on varainsiirtovero 0,4 milj. euroa.

AutoCarreran vaikutus joulukuun 2016 liikevaihtoon oli 4,4 milj. euroa. Vaikutus joulukuun 2016 vertailukelpoiseen liikevoittoon oli -0,0 milj. euroa, jota rasitti vaihto-omaisuuden käyvän arvon kohdistusten kulukirjaukset 0,1 milj. euroa. Jos yrityshankinta olisi toteutunut 1.1.2016, olisi vaikutus konsernin liikevaihtoon ollut johdon arvioiden mukaan noin 45 milj. euroa. Vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon olisi ollut 2,2 milj. euroa. Liikevaihtoa ja vertailukelpoista liikevoittoa määritettäessä johto arvioi, että käypien arvojen kirjaukset hankintapäivänä olisivat samat, jos hankinta olisi toteutunut 1.1.2016.

Myydyt omaisuuserät 2017

Toukokuussa 2017 Kesko myi kiinteistösijoitusyhtiö UAB Baltic Retail Propertiesille seitsemän Kesko Senukain käyttämää kauppapaikkaa Virossa ja Latviassa. Samalla Kesko hankki 10 %:n omistusosuuden kiinteistösijoitusyhtiöstä.

Kesäkuussa 2017 Kesko Oyj:n tytäryhtiö Konekesko Oy myi Yamarin-veneliiketoimintansa Yamaha Motor Europe N.V.:n omistamalle tytäryhtiölle Inhan Tehtaat Oy Ab:lle. Samalla toteutettiin Yamahan vapaa-ajan koneiden Suomen edustuksen siirto Konekesko Oy:ltä Yamaha Motor Europe N.V.:lle.

Kesäkuussa 2017 Kesko Oyj myi Asko- ja Sotka-huonekalukauppaketjuista vastaavan Indoor Groupin Sievi Capital Oyj:n, kolmen Sotka-ketjun franchising-yrittäjän ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteran omistamalle yhtiölle. Osakekauppana toteutettavan kaupan velaton kauppahinta oli 67 milj. euroa.

Kesäkuussa 2017 Kesko Oyj myi K-maatalous-liiketoimintansa ruotsalaiselle Lantmännen ek. förille. Osakekauppana toteutetun kaupan velaton kauppahinta oli 38,5 milj. euroa.

Myydyt omaisuuserät 2016

Heinäkuussa 2016 Kesko myi OOO Johastonin osakkeet ja luopui samalla Intersport-liiketoiminnasta Venäjällä.

Marraskuussa 2016 Kesko myi päivittäistavarakaupan liiketoiminnan Venäjällä Lenta Ltd:lle. Yrityskaupan kokonaiskauppahinta oli noin 178 milj. euroa ja siitä kirjattiin 69 milj. euron vertailukelpoisuuteen vaikuttava myyntitappio.

Myytyjen liiketoimintojen nettovarot

Milj. €	2017	2016
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	66,1	266,9
Vaihto-omaisuus	61,3	7,3
Saamiset	69,4	9,6
Rahavarat	1,2	6,1
Laskennalliset verot	-7,8	-3,2
Velat	-117,7	-180,4
Varaukset	-0,4	-
Nettovarot yhteensä	72,2	106,3

Lisäksi 24.5.2017 toteutetun Baltian kiinteistökaupan vaikutus konsernin nettovaroihin oli 14,0 milj. euroa.

3.3 Aineelliset hyödykkeet

Laadintaperiaatteet

Aineelliset hyödykkeet muodostuvat pääosin maa-alueista, rakennuksista sekä koneista ja kalustosta. Aineelliset hyödykkeet on arvostettu taseessa alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla sekä mahdollisilla arvonalentumisilla. Hankittujen liiketoimintojen aineelliset hyödykkeet arvostetaan hankintahetkellä käypään arvoon.

Aineellisten hyödykkeiden myöhemmin syntyvät menot sisällytetään hyödykkeen kirjanpitoarvoon tai kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi vain, kun on todennäköistä, että konsernille koituu hyödykkeestä taloudellista hyötyä tulevaisuudessa ja hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määriteltävissä. Uudella osalla korvatus hyödykkeen osan kirjanpitoarvo kirjataan pois taseesta. Rakennusten koneita ja laitteita käsitellään erillisinä hyödykkeinä ja näiden uusimiseen liittyvät merkittävät menot aktivoidaan. Kaikki muut aineellisten hyödykkeiden korjaus-, huolto- ja ylläpitomenot kirjataan kuluiksi tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne toteutuvat.

Aineellisista hyödykkeistä tehdään tasapoistot niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Tavallisimmat arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat:

Rakennukset ja rakennelmat 10–33 vuotta

Rakennusten osat 8–10 vuotta

Koneet ja kalusto 3–8 vuotta

Autot ja kuljetuskalusto 5 vuotta

Aineellisten hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa. Mikäli arvioissa taloudellisesta vaikutusajasta tai taloudellisen hyödyn jakautumisesta on tapahtunut muutoksia aikaisempiin arvioihin verrattuna, otetaan arvion muutoksen vaikutus huomioon.

Aineellisten hyödykkeiden poistot lopetetaan silloin, kun hyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi.

Aineellisten hyödykkeiden myynneistä ja luovutuksista syntyvät voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan ja esitetään liiketoiminnan muina tuottoina ja kuluina.

Konserni ei ole aktivoinut korkomenoja osaksi hyödykkeiden hankintamenoja, koska konsernilla ei ole ehdot täyttäviä omaisuuseriä.

2017 Milj. €	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset ja raken- nelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödyk- keet	Ennako- maksut ja kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä 2017
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.	302,8	1 058,9	530,7	58,4	101,1	2 052,0
Kurssierot	-5,4	-15,2	-4,1	-2,8	-0,4	-27,9
Lisäykset	13,0	185,6	75,1	4,3	29,3	307,4
Liiketoimintojen hankinnat	2,8	8,6	0,0	0,0		11,4
Vähennykset	-0,8	-6,1	-75,4	-0,3	-6,4	-89,0
Liiketoimintojen myynnit	-1,2	-12,9	-12,5	-0,1	-0,1	-26,8
Siirrot erien välillä	2,5	60,2	7,0	0,9	-73,6	-3,0
Hankintameno 31.12.	313,7	1 279,2	520,8	60,4	50,0	2 224,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset						
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-6,1	-485,6	-378,7	-31,2		-901,6
Kurssierot	0,0	5,9	2,9	1,4		10,2
Myytyjen liiketoimintojen kertyneet poistot ja arvonalentumiset	-1,1	7,5	9,0	0,1		15,6
Vähennysten kertyneet poistot	0,3	4,8	50,3	0,2		55,6
Siirtojen kertyneet poistot		0,0	0,1	0,0		0,1
Tilikauden poisto ja arvonalentumiset	0,0	-50,4	-55,5	-4,9		-110,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-7,0	-517,8	-371,9	-34,3		-931,0
Kirjanpitoarvo 1.1.	296,6	573,3	152,0	27,2	101,1	1 150,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	306,8	761,4	148,9	26,0	50,0	1 293,1

Aineellisiin hyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingsopimuksilla vuokrattuja koneita ja kalustoa seuraavasti:

Milj. €	2017	2016
Hankintameno	28,5	23,4
Kertyneet poistot	-18,3	-15,3
Kirjanpitoarvo	10,2	8,1

3.4 Aineettomat hyödykkeet

Laadintaperiaatteet

Liikearvo ja tavamerkit

Liikearvoja ei poisteta, vaan ne testataan arvonalentumisen varalta vuosittain ja aina kun on viitteitä arvonalentumisesta. Arvonalentumisen testaamista varten liikearvot on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvot arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon ja ennen 1.1.2004 hankituilta osin oletushankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla. Mahdollinen negatiivinen liikearvo tuloutetaan välittömästi. Liikearvosta kirjattua arvonalentumista ei peruuteta.

Aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja. Ne testataan arvonalentumisen varalta vuosittain ja aina kun on viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta. Näihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy yrityshankintojen yhteydessä aktivoituja tavamerkkejä, jotka on kirjattu hankinta-ajankohdan käypään arvoon.

Muut aineettomat hyödykkeet

Määriteltävissä olevan taloudellisen vaikutusajan omaavien aineettomien hyödykkeiden hankintamenot merkitään taseeseen ja kirjataan kuluksi niiden taloudellisena vaikutusajana. Tällaisia aineettomia hyödykkeitä ovat ohjelmistolisenssit, asiakassuhteet ja lisenssit, jotka on yritysostojen yhteydessä arvostettu hankinta-ajankohdan käypään arvoon sekä vuokraoikeudet, jotka poistetaan niiden todennäköisen vuokrauden aikana.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat:

Ohjelmistot ja -lisenssit 3–5 vuotta

Asiakas- ja toimittajasuhteet 10 vuotta

Lisenssit 20 vuotta

2016 Milj. €	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset ja raken- nelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödyk- keet	Ennako- maksut ja kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä 2016
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.	357,2	1 184,2	508,5	83,3	71,1	2 204,4
Kurssierot	0,9	4,2	7,0	1,0	0,2	13,3
Lisäykset	13,5	68,4	58,3	5,8	86,2	232,2
Liiketoimintojen hankinnat	1,4	11,2	44,9	0,2	1,7	59,4
Vähennykset	-2,4	-19,9	-55,3	-0,4	-0,7	-78,6
Liiketoimintojen myynnit	-52,1	-180,8	-34,4	-26,1	-2,7	-296,0
Siirrot erien välillä	-15,7	-8,6	1,7	-5,5	-54,8	-82,7
Hankintameno 31.12.	302,8	1 058,9	530,7	58,4	101,1	2 052,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset						
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-11,7	-486,1	-391,3	-33,1		-922,3
Kurssierot		-1,4	-2,9	-0,5		-4,8
Myytyjen liiketoimintojen kertyneet poistot ja arvonalentumiset	9,6	40,8	15,8	4,3		70,4
Vähennysten kertyneet poistot		11,4	44,9	-0,2		56,1
Siirtojen kertyneet poistot		25,9	3,6	5,2		34,8
Tilikauden poisto ja arvonalentumiset	-4,0	-76,1	-48,8	-6,9		-135,8
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-6,1	-485,6	-378,7	-31,2		-901,6
Kirjanpitoarvo 1.1.	345,5	698,1	117,2	50,2	71,1	1 282,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	296,6	573,3	152,0	27,2	101,1	1 150,4

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot on kirjattu kuluksi tuloslaskelmaan niiden syntymishetkellä, sillä konsernilla ei ole aktivointikelpoisia kehittämismenoja. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida myöhemmillä kausilla.

Tietojärjestelmät

Uusien tietokoneohjelmistojen kehitysprojekteihin liittyvät välittömät menot aktivoidaan osaksi ohjelmistojen hankintamenoa. Tietokoneohjelmistot sisältyvät taseessa aineetomiin hyödykkeisiin ja niiden hankintameno poistetaan ohjelmistojen taloudellisena vaikutusaikana. Ohjelmistojen ylläpitomenot kirjataan kuluksi syntymishetkellä.

Rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien arvonalentumiset

Konsernissa arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on saattanut alentua. Mikäli tällaisia viitteitä ilmenee, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Liikearvosta sekä rajoittamattoman taloudellisen vaikutusajan omaavista aineettomista hyödykkeistä kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan vuosittain riippumatta siitä, onko viitteitä arvonalentumisista olemassa. Lisäksi arvonalentumistesti tehdään aina, kun on viitteitä arvonalentumisesta.

Kerrytettävissä olevalla rahamäärällä tarkoitetaan omaisuuserän käypää arvoa luovutuksesta aiheutuvilla menoilla vähennettynä tai sitä korkeampaa käyttöarvoa. Kerrytettävissä olevaa rahamäärää ei useinkaan voida arvioida omaisuuseräkohtaisesti. Tällöin, kuten myös liikearvon osalta, kerrytettävissä oleva rahamäärä määritellään sille rahavirtaa tuottavalle yksikölle, johon liikearvo tai muu omaisuuserä kuuluu.

Arvonalentuminen kirjataan, mikäli omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää omaisuuserästä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentuminen kirjataan tuloslaskelmaan. Omaisuuserästä aikaisemmin kirjattu arvonalentuminen peruutetaan, jos uudelleen arviotaessa kerrytettävissä oleva rahamäärä on kasvanut. Omaisuuserän arvonalentumista ei kuitenkaan peruuteta enempää, kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ollut ennen arvonalentumisen kirjaamista. Liikearvosta tehtyä arvonalentumista ei peruuteta missään tilanteessa.

2017 Milj. €	Liikearvo	Tavaramerkit	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut	Yhteensä 2017
Hankintameno					
Hankintameno 1.1.	249,6	131,0	284,0	18,3	682,9
Kurssierot	-0,2	-2,6	-4,0	0,0	-6,9
Lisäykset	1,0		17,7	14,2	32,9
Liiketoimintojen hankinnat			0,0		0,0
Liiketoimintojen myynnit	-12,9	-39,1	-12,4	0,0	-64,3
Vähennykset			-80,6	-0,5	-81,1
Siirrot erien välillä			18,0	-14,9	3,0
Hankintameno 31.12.	237,5	89,3	222,6	17,0	566,5
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset					
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-59,7	-7,8	-184,9	0,0	-252,3
Kurssierot	0,2	0,6	2,9		3,7
Myytyjen liiketoimintojen kertyneet poistot	8,8		12,0		20,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			80,6		80,6
Tilikauden poisto ja arvonalentumiset	-14,5		-28,5		-43,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-65,2	-7,2	-117,8	0,0	-190,2
Kirjanpitoarvo 1.1.	189,9	123,3	99,1	18,3	430,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	172,3	82,2	104,7	17,0	376,2

2016 Milj. €	Liikearvo	Tavaramerkit	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennako- maksut	Yhteensä 2016
Hankintameno					
Hankintameno 1.1.	101,6	70,9	229,5	8,4	410,3
Kurssierot	0,0	1,8	2,3		4,1
Lisäykset	152,2		25,1	14,6	191,8
Liiketoimintojen hankinnat		58,3	39,6	6,2	104,0
Liiketoimintojen myynnit	-0,1		-9,8		-9,9
Vähennykset			-10,5	-0,2	-10,7
Siirrot erien välillä	-4,0		8,0	-10,7	-6,7
Hankintameno 31.12.	249,6	131,0	284,0	18,3	682,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset					
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-60,6	-7,4	-174,0	0,0	-241,8
Kurssierot	0,1	-0,4	-1,8		-2,1
Myytyjen liiketoimintojen kertyneet poistot	0,1		3,8		3,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,6		10,5		11,1
Tilikauden poisto ja arvonalennukset			-23,4		-23,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-59,7	-7,8	-184,9	0,0	-252,3
Kirjanpitoarvo 1.1.	41,0	63,5	55,5	8,4	168,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	189,9	123,3	99,1	18,3	430,5

Muut aineettomat hyödykkeet sisältää muita pitkävaikutteisia menoja, joista 62,5 milj. euroa (55,4 milj. euroa) on ohjelmistoja ja lisenssejä.

Liikearvot ja aineettomat oikeudet toimialoittain

Milj. €	Tavara-		Diskont-	Tavara-		Diskont-
	merkit	Liikearvo	taus korko	merkit	Liikearvo	taus korko
	2017	2017	(WACC)	2016	2016	(WACC)
			2017			2016
Päivittäistavara-kauppa		76,1	6,0		76,1	6,0
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa						
Byggmakker, Norja	23,9		7,0	25,9		7,0
Onninen	58,3	55,1	7,2	58,3	55,1	7,1
Kesko Senukai, Baltia		21,1	7,0		20,5	7,0
K-rauta Rus, Venäjä					14,5	11,0
Indoor, Suomi				39,1	4,1	7,0
Autokauppa		20,0	7,0		19,7	7,0
Yhteensä	82,2	172,3		123,3	189,9	

Aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta ja aina, kun on viitteitä arvonalentumisesta.

Aineettomiin hyödykkeisiin sisältyvien tavaramerkkien (brändit) taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, koska niiden on arvioitu vaikuttavan rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Arvio perustuu siihen, että ei ole ennakoitavissa rajaa sille ajanjaksolle, jonka aikana nämä tavaramerkit kerryttävät rahavirtaa konsernille. Tavaramerkit sisältyvät yrityshankintojen yhteydessä hankittuihin omaisuuseriin.

Rahavirtaa tuottavat yksiköt on määritelty enintään raportoitavien toimialojen tasolle.

WACC on määritelty verojen jälkeen. Korkoa on käytetty arvonalentumistestauksessa.

Liikearvojen ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestaus

Rahavirtaa tuottavan yksikön liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu arvonalentumistestauksessa käyttöarvolaskelmiin. Näissä laskelmissa ennakoituvat rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat kolmen vuoden ajanjakson. Suunnitelmien tärkeimmät oletukset ovat kokonaismarkkinoiden kasvu- ja kannattavuuskehitys, kauppapaikkaverkoston muutokset, tuote- ja palveluvalikoima, hinnoittelu sekä liiketoiminnan kustannusten kehitys. Tämän ajanjakson jälkeiset rahavirrat on arvioitu 1,5–2,0 %:n (1,0–4,0 %) kasvuennusteen mukaan maakohtaiset erot huomioiden.

Diskonttaus korkona on käytetty toimialoittain ja maittain määritettyä pääoman tuottovaatimusta (WACC) verojen jälkeen, jota oikaistaan testauksen yhteydessä verovaikutuksella. Tuottovaatimuksen laskentakomponentit ovat riskitön tuotto prosentti, markkinariskipremio, toimialakohtainen betakerroin, tavoitepääomarakenne, vieraan pääoman kustannus sekä maariskit. Diskonttauskorot pysyivät edellisvuoden tasolla.

Arvon alentumiset

Tilikauden 2017 aikana K-rauta Rusin (rakentamisen ja talotekniikan kauppa) liikearvosta tehtiin 14,5 milj. euron suuruinen arvonalentuminen. Arvon alentumisen kirjaamiseen vaikutti tavoitteita alhaisempi tuloskehitys. Arvon alentuminen on esitetty vertailukelpoisuuteen vaikuttavana eränä. Tilikauden 2016 aikana liikearvoihin ja aineettomiin oikeuksiin ei ole kohdistunut arvonalentumisia.

Herkkyysanalyysi

Keskeiset muuttajat arvonalentumistestauksessa ovat käyttökateprosentti ja diskonttauskorko. Herkimmät oletuksissa tapahtuville muutoksille ovat rakentamisen ja talotekniikan kaupan Bygghakker-liiketoimintaan liittyvä tuotemerkki, jossa yli 0,5 %-yksikön aleneminen käyttökateen residuaalissa aiheuttaisi arvonalentumistilanteen. Arvioitaessa muita rahavirtaa tuottavia yksiköitä johdon arvioiden mukaan minkään keskeisen muuttujan ennakoitavissa oleva muutos ei johtaisi tilanteeseen, jossa yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä alittaisi sen kirjanpitoarvon.

3.5 Vaihto-omaisuus

Laadintaperiaatteet

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvolla tarkoitetaan tavanomaisessa liiketoiminnassa saatavaa arviotua myyntihintaa, josta on vähennetty arvioidut myynnistä aiheutuvat välttämättömät menot. Hankintameno määritetään pääsääntöisesti painotetun keskihankintahinnan mukaan. Eräiden vaihto-omaisuusryhmien hankintameno määritetään FIFO-menetelmällä. Valmiina hankittujen tuotteiden hankintamenoon luetaan kaikki ostomenot hankintarah-teineen. Itse valmistettujen tuotteiden hankintamenoon luetaan kaikki valmistusmenot sisältäen välittömät menot ja osuudet valmistuksen muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista. Hankintameno ei sisällä vieraan pääoman menoja.

Milj. €	2017	2016
Tavarat	931,7	969,3
Ennakkomaksut	6,9	9,5
Yhteensä	938,6	978,9
Vaihto-omaisuuden arvonalennus nettorealisointiarvoon	44,3	48,0

3.6 Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset

Laadintaperiaatteet

Myyntisaamiset on kirjattu kirjanpitoon alkuperäisen myynnin määräisenä. Arvon alentuminen kirjataan, kun on objektiivista näyttöä siitä, että arvonalentuminen on syntynyt. Myyntisaamisten arvonalentuminen on konsernissa määritelty yhtenäisin perustein saamisten erääntymisen perusteella. Lisäksi arvonalentuminen kirjataan, jos on muutoin näyttöä velallisen maksukyvyttömyydestä, konkurssista tai selvitystilasta. Arvon alentuminen kirjataan kuluksi muihin liiketoiminnan kuluihin. Jos aiemmin kuluksi kirjatusta eräästä saadaan myöhemmin suoritus, se kirjataan vähentämään muita liiketoiminnan kuluja.

Milj. €	2017	2016
Korolliset saamiset		
Rahoitusleasingsaamiset	-	0,3
Korolliset laina- ja muut saamiset	1,5	3,4
Korolliset saamiset yhteensä	1,5	3,7
Myyntisaamiset	836,0	831,2
Tuloverosaamiset	11,1	21,2
Muut korottomat saamiset		
Korottomat laina- ja muut saamiset	21,8	24,5
Siirtosaamiset	174,5	174,1
Muut korottomat saamiset yhteensä	196,4	198,6
Yhteensä	1 045,0	1 054,6

Myyntisaamisista on kirjattu luottotappioiksi tuloslaskelmaan yhteensä 5,2 milj. euroa (6,7 milj. euroa). Luottoriskiä on kuvattu tarkemmin liitteessä 4.3.

Siirtosaamiset muodostuvat pääasiassa ostojen jaksotuksista.

Lyhytaikaisten myynti- ja lainasaamisten sekä lyhytaikaisten korollisten saamisten käyvän arvon oletetaan vastaavan niiden kirjanpitoarvoa saamisten lyhyen maturiteetin johdosta.

3.7 Myytävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät ja niihin liittyvät velat

Laadintaperiaatteet

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmät) luokitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Jos niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä sen sijaan, että se kertyisi niiden jatkuvasta käytöstä, ne esitetään kirjanpitoarvoonsa tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on pienempi.

Tuloslaskelman vertailutietoja oikaistaan niiden toimintojen osalta, jotka on luokiteltu lopetetuiksi viimeisimmän esitettävän tilinpäätöskauden aikana. Lopetettujen toimintojen tulos siirretään siten omalle rivilleen myös vertailutietojen osalta. Tilikausilla 2017 ja 2016 konsernissa ei ollut lopetettuja toimintoja.

Milj. €	2017	2016
Aineettomat hyödykkeet	-	3,9
Maa-alueet	0,3	10,4
Rakennukset ja kiinteistöosakkeet	0,2	6,7
Koneet ja kalusto	0,0	1,1
Vaihto-omaisuus	1,3	23,5
Yhteensä	1,8	45,7

Kesko-konserniin kuuluva Konekesko Oy on sopinut myyvänsä Still-trukkiliiketoiminnan vuoden 2018 alkupuoliskolla. Myytävään liiketoimintaan liittyvien varojen kirjanpitoarvo on noin 1 milj. euroa.

Vuonna 2017 myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyy velkoja 0,1 milj. euroa.

Vuonna 2016 myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin sisältyi rakentamisen ja talotekniikan kaupan käytössä Virossa ja Latviassa olevia kiinteistöjä, jotka myytiin toukokuussa 2017.

Lisäksi vuonna 2016 myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin sisältyi Yamaha-edustus ja Yamarin-veneliiketoiminta, jotka Konekesko Oy myi kesäkuussa 2017.

Vuonna 2016 myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyy velkoja yhteensä 0,8 milj. euroa.

3.8 Eläkesaamiset

Laadintaperiaatteet

Konsernilla on sekä maksu- että etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Maksupohjaisista eläkejärjestelyistä suoritettavat maksut kirjataan kuluksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan eläke-etuuksien maksamisesta.

Etuuspohjaisissa eläkejärjestelyissä konsernille voi jäädä järjestelystä veloitteita tai varoja tilikauden maksun suorittamisen jälkeen. Eläkevelvoite kuvaa tulevien maksettavista etuuksista johtuvien kassavirtojen nykyarvoa. Eläkevelvoitteiden nykyarvo on laskettu ennakoituun etuusyksikköön perustuvaa menetelmää (The Projected Unit Credit Method) käyttäen. Eläkemenot kirjataan kuluksi työntekijöiden palvelusaikana vakuutusmatemaattisten laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttauskorkona yritysten liikkeelle laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa. Näiden maturiteetti vastaa olennaisilta osin laskettavan eläkevastuun maturiteettia. Eläkejärjestelyn eläkevelvoitetta vastaavat varat on arvostettu tilinpäätöshetkellä käypiin arvoihin. Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelman laajaan tulokseen.

Konsernilla on useita eläkejärjestelyjä eri toimintamaissa. Suomessa henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty työeläkevakuutusyhtiöiden kautta ja vapaaehtoinen lisäeläketurva pääosin Keskon Eläkekassan kautta. Työeläkevakuutusyhtiössä hoidettu lakisääteinen eläketurva on maksuperusteinen eläkejärjestely. Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt muodostuvat pääosin Keskon Eläkekassan myöntämästä lisäeläketurvasta.

Ulkomaisista tytäryhtiöistä Norjassa oli aiemmin eläkejärjestely, joka luokiteltiin etuus-pohjaiseksi eläkejärjestelyksi. Siihen liittyvä vastuu on rauennut tilikauden aikana (netto-velan määrä tilikaudella 2016 0,2 milj. euroa). Norjan etuuspohjaista eläkejärjestelyä ei ole sisällytetty alla oleviin taulukoihin, koska sen vaikutus konsernin lukuihin on merkityksetön. Muissa ulkomaisissa tytäryhtiöissä olevat eläkejärjestelyt hoidetaan paikallisten määräysten ja käytännön mukaan ja ne ovat maksuperusteisia eläkejärjestelyitä.

Keskon Eläkekassa

Keskon Eläkekassa on osakkaidensa oma eläkelaitos, joka tarjoaa lisäeläketurvan niille toimintapiiriin kuuluville työntekijöille, jotka ovat jäseninä Eläkekassan A-osastossa. A-osasto on suljettu 9.5.1998. Kassan sääntöjen mukaisten ehtojen täyttyessä jäsenille myönnetään vanhuuseläke 60–65 vuoden ikäisenä. Kassan myöntämän eläkkeen määrä on kassan sääntöjen perusteella lasketun henkilön eläkepalkkaan perustuvan eläkkeen ja lakisääteisen eläketurvan erotus. Yksittäisen kassan jäsenen eläkkeen määrään vaikuttavat yksilöllisesti lasketun eläkepalkan lisäksi henkilön jäsenyysaika Eläkekassassa. Eläkekassaan kuului vuoden 2017 lopussa 2 651 jäsentä, joista aktiiveja oli 608 ja eläkkeen saajia 2 043. Kesko-konsernin osuus Eläkekassan velvoitteesta on 96,9 % (96,7 %). Liitetiedoissa on esitetty Kesko-konsernin osuus Eläkekassasta lukuun ottamatta varojen jakautumista omaisuusryhmittäin ja velvoitteen maturiteettijakaumaa.

Eläkekassan toimintaa säätelee kassan sääntöjen lisäksi vakuutuslaki, lain nojalla annetut asetukset sekä viranomaisohjeet, ja kassan toimintaa valvoo Finanssivalvonta. Säädökset sisältävät määräyksiä mm. eläkevelvoitteen laskentaan ja velvoitteen kattamiseen liittyen. Eläkevelvoitteen tulee olla täysimääräisesti katettu järjestelyyn kuuluvilla varoilla, tilapäistä katevajausta sallitaan vain poikkeuksellisesti. Lisäksi säädökset sisältävät yksityiskohtaisia määräyksiä eläkevelvoitteen katteena olevan omaisuuden katekelpoisuudesta ja sijoitusriskien hajauttamisesta.

Kesko-konserni ennakoi, että se ei maksa kannatusmaksua Eläkekassalle vuoden 2018 aikana.

Taseen etuus pohjainen eläkesaaminen määräytyy seuraavasti:

Milj. €	2017	2016
Etuuspohjaisen velvoitteen nykyarvo	-266,6	-302,3
Järjestelyn varojen käypä arvo	474,1	467,1
Nettomääräinen saaminen taseessa	207,5	164,7
Taseen nettomääräisen saamisen muutos:		
Tilikauden alussa	164,7	176,4
Tuloslaskelmaan kirjatut tuotot/kulut	-3,2	0,3
Uudelleenarvostus	45,0	-14,0
Suoritukset järjestelyyn ja järjestelyn kulut	1,1	2,0
Tilikauden lopussa	207,5	164,7

Milj. €	Etuuspohjaisen velvoitteen nykyarvo	Järjestelyn varojen käypä arvo	Yhteensä
1.1.2017	-302,3	467,1	164,7
Tilikauden työsuoritukseen perustuva meno	-4,8		-4,8
Aiempaan työsuoritukseen perustuva meno	-1,3		-1,3
Velvoitteen täyttämistä johtuvat voitot ja tappiot	0,4		0,4
Korkomeno/-tuotto	-4,4	6,9	2,5
	-10,0	6,9	-3,2
Uudelleenarvostus			
Varojen tuotto		13,2	13,2
Demograafiset muutokset			0,0
Rahoitusolettamamuutokset	29,0		29,0
Kokemuseräiset muutokset	2,8		2,8
	31,8	13,2	45,0
Suoritukset järjestelyyn ja järjestelyn kulut		1,1	1,1
Maksetut etuudet	14,1	-14,1	0,0
31.12.2017	-266,6	474,1	207,5

Milj. €	Etusopijaisen velvoitteen nykyarvo	Järjestelyvarojen käypä arvo	Yhteensä
1.1.2016	-266,4	442,8	176,4
Tilikauden työsuoritukseen perustuva meno	-3,8		-3,8
Korkomeno/-tuotto	-6,0	10,0	4,1
	-9,7	10,0	0,3
Uudelleenarvostus			
Varojen tuotto		26,8	26,8
Demograafiset muutokset			0,0
Rahoitusolettamuutokset	-41,4		-41,4
Kokemuseräiset muutokset	0,7		0,7
	-40,7	26,8	-14,0
Suoritukset järjestelyyn ja järjestelyn kulut		2,0	2,0
Maksetut etuudet	14,7	-14,7	0,0
31.12.2016	-302,3	467,1	164,7

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen omaisuusryhmittäin 2017

Milj. €	Noteeratut	Noteeraamattomat	Yhteensä
Eurooppa			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	97,3	60,0	157,3
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	25,0	31,3	56,3
Sijoitusrahastot	117,5	15,9	133,4
Kiinteistöt		87,6	87,6
Yhdysvallat			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	5,3		5,3
Sijoitusrahastot	35,1		35,1
Muut maat			
Sijoitusrahastot	14,0		14,0
Yhteensä	294,2	194,8	489,0

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen omaisuusryhmittäin 2016

Milj. €	Noteeratut	Noteeraamattomat	Yhteensä
Eurooppa			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	100,3	56,5	156,8
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	26,5	37,0	63,5
Sijoitusrahastot	37,6	17,2	54,8
Kiinteistöt		147,4	147,4
Yhdysvallat			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	4,7		4,7
Sijoitusrahastot	32,8		32,8
Muut maat			
Sijoitusrahastot	22,7		22,7
Yhteensä	224,6	258,1	482,7

Milj. €	2017	2016
Käypään arvoon sisältyy Kesko Oyj:n osakkeita	21,9	23,0
Käypään arvoon sisältyy Kesko-konsernin vuokraamia kiinteistöjä	122,2	179,5

Keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset:

	2017	2016
Diskonnttauskorko	2,08 %	1,50 %
Palkankorotusoletus	2,23 %	2,30 %
Inflaatio	1,69 %	1,80 %
Eläkkeiden odotettu kasvu	1,97 %	2,10 %
Odotettu keskimääräinen jäljellä oleva työssäoloaika, vuotta	9	10

Eläkelvelvoitteiden painotettu keskimääräinen voimassaoloaika ja diskonttaamattomien eläkelvelvoitteiden oletettu maturiteettijakauma

	2017	2016
Eläkelvelvoitteiden painotettu keskimääräinen voimassaoloaika, vuotta	14	16
Diskonttaamattomien eläkelvelvoitteiden oletettu maturiteettianalyysi, milj. €		
Alle 1 vuosi	14,9	15,0
1–10 vuotta	117,8	118,6
10–20 vuotta	107,7	112,4
20–30 vuotta	73,3	78,0
Yli 30 vuotta	63,8	70,7
Yhteensä	377,5	394,6

Suomen eläkeuudistus

Suomen lakisäätteistä eläketurvaa on uudistettu ja muutokset astuivat voimaan 1.1.2017. Uudistusten tavoitteena on pidentää työuria, jotta lakisäätteen työeläkejärjestelmän rahoitus ja riittävä eläketurva voidaan taata myös tulevaisuudessa.

Tilikauden 2016 aikana Eläkekassan sääntöjä muutettiin siten, että Eläkekassan lisäeläke-etuudessa ei kompensoida lakisäätteen eläkeiän noususta aiheutuvaa heikennystä lakisäätteisessä eläketurvassa. Sääntömuutoksen vaikutus etuusperusteisen velvoitteen määrään oli 2 milj. euroa velvoitetta pienentävä, mikä on kirjattu 31.12.2016 tilinpäätökseen.

Eläkejärjestelyyn liittyvät riskit

Varoihin liittyvät riskit

Eläkekassan sijoitusomaisuus sisältää kiinteistöjä, osakkeita ja osakerahastoja, pääomarahastoja sekä pitkä- ja lyhytaikaisia korkosijoituksia. Eläkekassan sijoituspolitiikassa määrittellään omaisuuslajikohtaiset sijoitusrajotteet sekä sallitut sijoituskohteet. Eläkekassan hallituksen vuosittain vahvistama sijoitussuunnitelma sisältää sijoitusallokaatio- ja tuottotavoitteet aina vuodeksi eteenpäin. Sijoitustoiminnan tavoitteena on huolehtia sijoitusten tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta turvaavasti sekä sijoitusten asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Vuositasolla tavoitteena on ylittää Eläkekassan vastuumenot ja hoitokulut, jolloin osakkailta ei tarvitse periä kannatusmaksua. Pitkän aikavälin sijoitus-

toiminnan tuottotavoite on 5,0 %. Sijoitustoiminnan riskejä hallitaan seuraamalla jatkuvasti markkinatilanteen kehitystä ja analysoimalla sijoituskohteiden tuotto- ja riskipotentiaalin riittävyttä. Tuotot verrattuna valittuihin vertailuindekseihin ja sijoitusten jakauma raportoidaan kuukausittain. Sijoitustoiminnan toteutunut tuotto oli 3,8 % vuonna 2017.

Mikäli sijoitusomaisuuden tuotto alittaa etuusperusteisen eläkelvelvoitteen nykyarvon laskennassa käytetyn diskonttauskoron, voi eläkejärjestelyyn syntyä alijäämä. Omaisuuden hajauttamisella pyritään pienentämään tätä riskiä vaihtelevissa taloudellisissa olosuhteissa. Mikäli eläkejärjestelyyn syntyy alijäämää siten, ettei eläkelvelvoite ole kansallisten sääntösten mukaan täysimääräisesti katettu, on Eläkekassan osakkailta velvollisuus maksaa kassaan kannatusmaksua vastuun kattamiseksi. IAS 19 -standardin mukaan laskettuna Eläkekassan eläkejärjestelyyn kuuluvien varojen arvo ylitti velvoitteen määrän 206,9 milj. eurolla 31.12.2017. Eläkekassaa koskevat paikalliset säännöt voivat johtaa kannatusmaksuvelvollisuuden syntymiseen myös tilanteissa, joissa IAS 19 velvoite on täysin katettu. Tällöin perityn kannatusmaksun määrä kasvattaa IAS 19 eläkesaamisen määrää.

Velvoitteeseen liittyvät riskit

Etuusperusteisen eläkelvelvoitteen määrään voivat vaikuttaa yleisen korkotason lisäksi lakisäätteen eläketurvan muutokset, tulevat palkankorotukset, eläkkeiden indeksikorotukset sekä muutokset odotettavissa olevassa eliniässä. Eläkekassan sääntöjen mukainen kassan jäsenelle annettu eläkelupaus on sidottu eläkepalkan määrään ja se on elinikäinen etuus. Eläkkeensaajan kokonaiseläkkeen määrä koostuu lakisäätteisestä eläkkeestä ja kassan tarjoamasta lisäeläkkeestä. Palkankorotukset kasvattavat tulevan eläkkeen määrää. Jos muutokset lakisäätteisessä eläketurvassa, kuten eläkeiän nosto tai eläketurvan heikennys kompensoitaisiin eläkkeen saajalle lisäeläkkeessä, kasvattaisivat muutokset etuusperusteisen eläkelvelvoitteen määrää. Tulevien eläkkeiden määrää tarkistetaan eläkejärjestelyn ehtojen mukaan vuosittain indeksikorotuksella. Odotettavissa olevan eliniän pidentyminen kasvattaa eläkelvelvoitteen määrää.

Yleisen korkotason ja korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuoton muutokset vaikuttavat etuusperusteisen eläkelvelvoitteen nykyarvon määrään. Korkotason laskiessa etuusperusteisen eläkelvelvoitteen nykyarvon määrä kasvaa. Koska eläkekassan sijoitusomaisuus sijoitetaan ja tuottotavoitteet asetetaan pitkällä aikavälillä, ei sijoitusten vuosituoton muutos välttämättä korreloi lyhyellä aikavälillä etuusperusteisen eläkelvelvoitteen diskonttokoron muutoksen kanssa.

Herkkyyksanalyysi

Seuraavassa taulukossa on esitetty etuus pohjaisen eläkevelvoitteen herkkyyks keskeisissä oletuksissa tapahtuville muutoksille.

Vakuutusmatemaattinen oletus	Oletuksen muutos	Vaikutus etuus pohjaisen eläkevelvoitteen määrään, lisäys	Vaikutus etuus pohjaisen eläkevelvoitteen määrään, vähennys
2017			
Diskonttauskorko	0,50 %	-6,80 %	7,60 %
Palkankorotus oletus	0,50 %	1,30 %	-1,20 %
Eläkkeiden odotettu kasvu	0,50 %	6,00 %	-5,50 %
2016			
Diskonttauskorko	0,50 %	-7,30 %	8,30 %
Palkankorotus oletus	0,50 %	1,50 %	-1,40 %
Eläkkeiden odotettu kasvu	0,50 %	6,40 %	-5,80 %

Herkkyyksanalyysin vaikutukset on laskettu niin, että oletuksen muutoksen vaikutusta laskettaessa on kaikkien muiden oletusten oletettu pysyvän ennallaan. Käytännössä tämä ei ole todennäköistä, ja joissakin oletuksissa tapahtuvat muutokset saattavat korreloida keskenään. Etuus pohjaisen velvoitteen herkkyyksanalyysi on laskettu käyttäen samaa menetelmää kuin on käytetty taseeseen merkittävää eläkevelvoitetta laskettaessa.

3.9 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Osakkuus- ja yhteisyritykset käsitellään pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävinä sijoituksina.

Milj. €	2017	2016
Kirjanpitoarvo 1.1.	107,9	99,2
Osuus tilikauden tuloksesta	0,9	-1,3
Lisäykset	8,6	9,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	117,4	107,9

Osakkuus- ja yhteisyritysosakkeille ei ole hintanoteerauksia.

Tiedot osakkuus- ja yhteisyrityksistä sekä konsernin omistusosuus niiden yhteenlasketuista varoista, veloista, liikevaihdosta ja voitosta/tappiosta:

Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävillä yhteisyrityksillä, Kruunuvuoren Satama Oy:llä ja Mercada Oy:llä on kiinteistöjä, jotka on vuokrattu konsernin käyttöön. Vähittäiskaupan Takaus Oy ja Vähittäiskaupan Tilipalvelu Oy myyvät palvelujaan Keskon ja K-kauppiaiden vähittäiskaupparyityksille ja liettualainen UAB Mokilizingas tarjoaa paikallisille kuluttajille kuluttajarahoitusta. Hehku Kauppa Oy on Keskon ja Oriolan kesäkuussa 2017 perustama yhteisyritys, joka rakentaa terveys-, kauneus- ja hyvinvointimymälöiden ketjua Suomessa. Muut osakkuusyritykset ovat lähinnä liikekiinteistöyhtiöitä, jotka ovat vuokranneet omistamiaan kiinteistöjä Kesko-konsernin käyttöön. Osakkuusyritykset, jotka ovat keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä, on yhdistely konsernitilinpäätökseen omistusosuuden mukaisesti.

2017 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tilikauden tulos	Omistusosuus, %
Mercada Oy, Helsinki	686,5	613,7	50,1	26,2	33,3
Kruunuvuoren Satama Oy, Helsinki	252,6	124,1	12,3	6,8	49,0
UAB Mokilizingas, Vilna, Liettua	54,2	45,4	5,9	1,6	12,8
Hehku Kauppa Oy, Espoo	1,8	0,8	-	-2,3	50,0
Valluga-sijoitus Oy, Helsinki	32,2	0,0	-	2,3	46,2
Vähittäiskaupan Takaus Oy, Helsinki	94,1	0,6	1,5	6,8	34,3
Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy, Helsinki	7,6	1,8	9,6	0,3	30,0
Muut	4,6	3,3	0,2	0,0	
Yhteensä	1 133,5	789,6	79,6	41,6	

2016 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tilikauden tulos	Omistusosuus, %
Mercada Oy, Helsinki	671,7	633,5	48,3	6,0	33,3
Kruunuvuoren Satama Oy, Helsinki	257,3	135,5	12,9	8,5	49,0
UAB Mokilizingas, Vilna, Liettua	39,4	32,6	5,9	1,9	12,8
Valluga-sijoitus Oy, Helsinki	30,2	0,3	0,0	2,7	46,2
Vähittäiskaupan Takaus Oy, Helsinki	86,8	0,3	1,4	7,4	34,3
Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy, Helsinki	7,2	1,7	9,1	0,0	30,0
Muut	4,4	3,1	0,2	0,0	
Yhteensä	1 097,0	806,9	77,8	26,4	

Keskinäiset kiinteistöyhtiöt

Seuraavan taulukon luvut ovat konsernin osuus kiinteistöyhtiöiden omaisuus- ja velkaeristä sekä tuloksesta. Erät sisältyvät konsernin taseeseen ja tuloslaskelmaan. Keskinäiset kiinteistöyhtiöt on käsitelty omistusosuuden mukaan yhteisinä toimintoina.

Milj. €	2017	2016
Pitkäaikaiset varat	36,2	36,5
Lyhytaikaiset varat	0,9	0,7
Varat yhteensä	37,1	37,2
Pitkäaikaiset velat	2,2	2,5
Lyhytaikaiset velat	5,3	5,2
Velat yhteensä	7,5	7,7
Nettovarallisuus	29,6	29,5
Tuotot	2,3	2,7
Kulut	3,5	3,9
Tulos	-1,2	-1,2

3.10 Varaukset

Laadintaperiaatteet

Varaus kirjataan, kun konsernille on syntynyt aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja on todennäköistä, että veloitteen täyttäminen edellyttää taloudellista suoritusta ja että veloitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Varausten määriä arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja niiden määriä muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä. Varausten muutokset kirjataan tuloslaskelmaan samaan erään, mihin varaus alun perin on kirjattu. Konsernin varaukset liittyvät merkittävimmiltä osin konsernin myymien tuotteiden osalta annettuihin takuusitoumuksiin sekä tappiollisiin vuokrasopimuksiin.

Takuuvaraus kirjataan, kun takuuehdot täyttävä tuote myydään. Varauksen määrä perustuu kokemusperäiseen tietoon takuumenojen toteutumisesta. Vuokrasopimuksista muodostuu tappiollisia ja niistä kirjataan varaus, mikäli vuokratila jää tyhjäksi tai

se vuokrataan edelleen maksettua vuokra alemmalla vuokralalla. Tyhjen vuokratilojen arvioidusta tappiosta jäljellä olevalta vuokrakaudelta sekä edelleen vuokratuista tiloista syntyvistä tappioista kirjataan varaus.

Milj. €	Tappiolliset vuokrasopimukset	Takuuvaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2017	12,3	24,9	18,6	55,8
Valuuttakurssivaikutukset		0,0		0,0
Varausten lisäykset	9,9	13,7	12,8	36,4
Varausten peruutukset	0,0	-12,0	-4,8	-16,8
Varausta vastaan toteutuneet kulut	-14,6	-0,9	-3,6	-19,1
Konsernirakenteen muutokset			0,4	0,4
Varaukset 31.12.2017	7,6	25,6	23,5	56,7
Varausten jakautuminen				
Pitkäaikainen		13,2	11,9	25,1
Lyhytaikainen	7,6	12,4	11,5	31,6

Tappiollisia vuokrasopimuksia koskevinä varauksina on käsitelty konsernin harjoittaman liiketoiminnan käytöstä poistuneiden tyhjiillään olevien vuokratilojen vuokravastuut sekä edelleen vuokrattujen vuokratilojen nettovuokratappiot. Konserniyhtiöiden myymiin ajoneuvoihin ja koneisiin liittyvistä takuista ja huolenpitosopimuksista on kirjattu varaus. Varauksen määrä perustuu aikaisempien vuosien kokemuksiin toteutuneista takuovelvoitteista.

4 Pääomarakenne ja rahoitusriskit

4.1 Pääomarakenteen hallinta

4.2 Oma pääoma

4.3 Rahoitusriskit

4.4 Rahoitustuotot ja -kulut

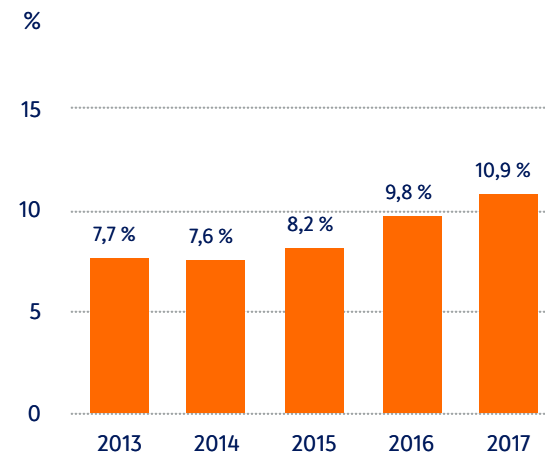
4.5 Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin

4.6 Rahoitusleasingvelat

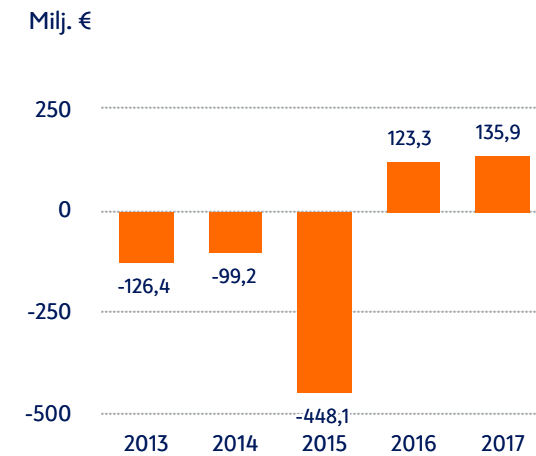
4.7 Vuokravastuut

4.8 Muut vastuusitoumukset

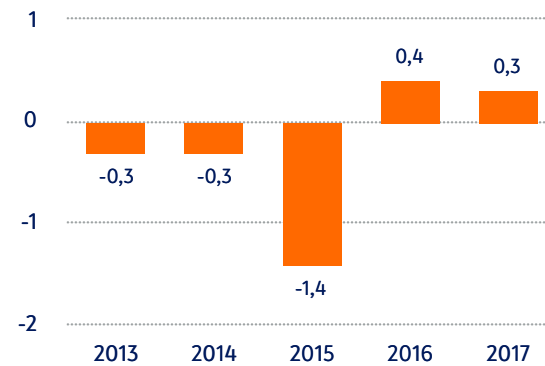
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto

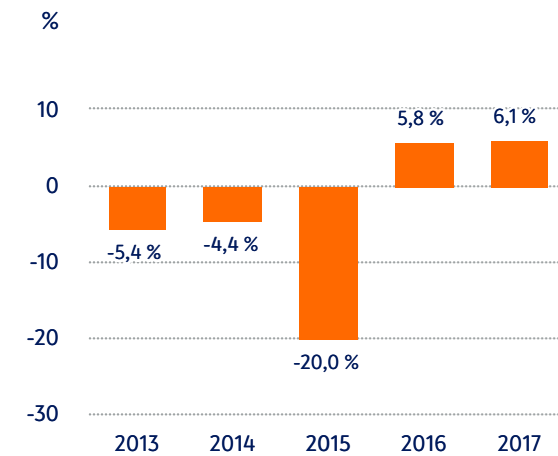
Korolliset nettovelat

Korolliset nettovelat/käyttökate

Nettovelkaantumisasaste

4.1 Pääomarakenteen hallinta

Kesko-konsernin pääoman hallintaa koskevat tavoitteet käsittävät konsernin vakavaraisuuteen ja maksuvalmiuteen liittyvät tavoitteet. Konsernin pääomarakennetta (oman ja vieraan pääoman suhdetta) johdetaan konsernitasolla. Konsernin vakavaraisuudelle ja maksuvalmiudelle asetettujen tavoitteiden tarkoituksena on turvata konsernin likviditeetti kaikissa markkinatilanteissa, mahdollistaa konsernin strategian toteuttaminen ja omistaja-arvon kasvattaminen. Tavoitteet on asetettu tunnusluvulle korolliset nettovelat/käyttökate. Osa konsernin korollisia velkoja koskevista sopimuksista sisältää kovenantteja, joiden ehdot on huomioitu edellä mainitussa tavoitetasossa. Konsernilla ei ole käytössä ulkoisen luottoluokitustilaston antamaa julkista luottoluokitusta.

Kesko-konsernin tunnuslukujen tavoitetasot hyväksytään konsernin hallituksessa. Hallitus on 26. toukokuuta 2015 hyväksynyt osana konsernin taloudellisia keskipitkän aikavälin tavoitteita alla esitetyt arvot tunnusluville vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, vertailukelpoinen oman pääoman tuotto sekä korolliset nettovelat/käyttökate.

	Tavoitetaso	Toteuma 2017	Toteuma 2016
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto	14 %	12,2	11,9
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto	12 %	10,9	9,8
Korolliset nettovelat/käyttökate	< 2,5	0,3	0,4

Milj. €	2017	2016
Korolliset velat	533,9	514,6
- Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat	171,0	93,3
- Myytävissä olevat rahavarat	94,2	156,8
- Rahavarat	132,7	141,3
Korolliset nettovelat	135,9	123,3
Liikevoitto	324,6	146,8
+ poistot ja arvonalentumiset	153,7	161,6
Käyttökate	478,3	308,4
Korolliset nettovelat/käyttökate	0,3	0,4

Nettovelkaantumisaste, %

Korolliset nettovelat x 100

Oma pääoma

4.2 Oma pääoma

Laadintaperiaatteet

Konserni luokittelee liikkeeseen laskemansa instrumentit niiden luonteen perusteella joko omaksi pääomaksi tai rahoitusvelaksi. Oman pääoman ehtoinen instrumentti on mikä tahansa sopimus, joka osoittaa oikeutta osuuteen yhteisön varoista sen kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen. Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä. Jos Kesko Oyj hankkii takaisin omia oman pääoman ehtoisia instrumenttejaan, näiden instrumenttien hankintameno vähennetään omasta pääomasta.

Hallituksen yhtiökokoukselle esittämää osinkoa ei ole vähennetty omasta pääomasta, vaan osingot kirjataan yhtiökokouksen päätöksen perusteella.

Kesko Oyj:ssä oli joulukuun 2017 lopussa yhteensä 100 019 752 osaketta, joista 31 737 007 eli 31,7 % oli A-osakkeita ja 68 282 745 eli 68,3 % B-osakkeita. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. A-osakkeiden lukumäärä on enintään 250 miljoonaa kappaletta ja B-osakkeiden lukumäärä on samoin enintään 250 miljoonaa kappaletta siten, että osakkeita on yhteensä enintään 400 miljoonaa kappaletta. Jokainen A-osake tuottaa kymmenen (10) ääntä ja jokainen B-osake yhden (1) äänen. Kaikkien osakkeiden äänimäärä oli yhteensä 385 652 815 ääntä. Kesko Oyj:n osakepääoma oli joulukuun 2017 lopussa 197 282 584 euroa.

Osakepääoman muutokset

Osakepääoma	Osakkeiden lukumäärä			Osakepääoma Milj. €	SVOP Milj. €	Ylikurssi- rahasto Milj. €	Yhteensä Milj. €
	A	B	Yhteensä				
1.1.2016	31 737 007	67 405 168*	99 142 175*	197,3	22,8	197,8	417,8
Omien osakkeiden luovutus		131 468	131 468				
31.12.2016	31 737 007	67 536 636*	99 273 643*	197,3	22,8	197,8	417,8
Omien osakkeiden luovutus		182 972	182 972				
31.12.2017	31 737 007	67 719 608*	99 456 615*	197,3	22,8	197,8	417,8
Äänimäärä	317 370 070	67 719 608	385 089 678				

* Ei sisällä omia osakkeita, joiden määrä tilikauden päättyessä oli 563 137 kpl (746 109 kpl).

Omat osakkeet

Hallitus on yhtiökokouksen valtuuttamana hankkinut tilikausilla 2011 ja 2014 yhteensä 1 200 000 yhtiön omaa B-osaketta. Osakkeet ovat yhtiön hallussa omia osakkeina ja yhtiön hallituksella on oikeus luovuttaa niitä. Yhtiön hallussa olevien osakkeiden hankintameno, 23,5 milj. euroa, on vähennetty omaan pääomaan sisältyvistä voittovaroista. Tiedot osakeperusteisista maksuista on esitetty liitteessä 5.4.

	kpl
Yhtiön hallussa omia B-osakkeita 31.12.2016	746 109
Luovutus, osakepalkkiojärjestelmä	-192 822
Tilikauden aikana palautunut	9 850
Yhtiön hallussa omia B-osakkeita 31.12.2017	563 137

Osingot

Tilinpäätöspäivän jälkeen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osinkoa 2,20 euroa/osake. Vuoden 2016 tuloksesta osinkoa jaettiin 2,00 euroa/osake.

Oma pääoma ja oman pääoman rahastot

Oma pääoma muodostuu osakepääomasta, ylikurssirahastosta, sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta (SVOP), muista rahastoista, arvonmuutosrahastosta, muuntoeroista

sekä kertyneistä voittovaroista, josta on vähennetty omat osakkeet. Lisäksi omaan pääomaan sisällytetään konsernitiilin päätöksessä kertyneestä poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista laskennallisilla verovelvoilla vähennetty osuus.

Ylikurssirahasto

Ylikurssirahastoon kirjattiin osakemerkinnän yhteydessä yhtiölle tullut osakkeen nimellisarvon ylittävä määrä niissä tapauksissa, joissa optio-oikeuksista oli päätetty vanhan osakeyhtiölain (29.9.1978/734) aikana. Tilikauden päättyessä ylikurssirahasto oli 197,8 milj. euroa.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto, 22,8 milj. euroa, sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

Muut rahastot

Muut rahastot, 244,2 milj. euroa, ovat lähinnä yhtiökokouksen päätöksin perustettuja ja kartutettuja rahastoja. Pääosa muista rahastoista muodostuu käyttörahastoista, jotka tilikauden päättyessä olivat 242,3 milj. euroa.

Muuntoerot

Muuntoerot sisältävät ulkomaisten yksikköjen tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot. Myös ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksista syntyvät voitot ja tappiot sisältyvät muuntoeroihin silloin, kun suojauslaskennan edellytykset ovat täyttyneet. Muuntoerojen muutos esitetään laajan tuloksen erissä.

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahasto sisältää myytävissä olevien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksen ja rahavirran suojauksena käsiteltävien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokkaan osuuden. Rahavirran suojauksena käsitellään sähköjohdannaiset sekä Private Placement -lainan korkoa suojaavat korkojohdannaiset. Rahaston muutos esitetään laajan tuloksen erissä. Rahavirran suojaustulos on käsitelty liitteessä 4.3 Rahoitusriskien hallinta.

4.3 Rahoitusriskit

Konsernissa noudatetaan rahoitusriskien hallinnassa yhtenäistä rahoituspolitiikkaa, joka on yhtiön hallituksen hyväksymä. Poliitiikan noudattamista ja konsernin rahoitustilanteen kehitystä seuraa hallituksen tarkastusvaliokunta. Konsernirahoitus vastaa keskitetysti konsernin rahoituksen hankinnasta, likviditeetin hallinnasta, rahoittajasuhteista ja rahoitusriskien hallinnasta. Pääsääntöisesti konsernin rahoitus on hankittu emoyhtiön kautta ja konser-

nirahoitus järjestää tytäryhtiöiden rahoituksen kunkin yhtiön toiminnallisessa valuutassa. Tytäryhtiöissä, joissa on merkittävää ulkopuolista omistusta, konserni on antanut takauksia rahoitusvastuista vain konsernin omistusosuuden suhteessa.

Valuuttariskit

Kesko-konserni harjoittaa liiketoimintaa yhdeksässä maassa, minkä lisäksi sillä on ostotoimintaa lukuisista eri maista. Näiden seurauksena konserni altistuu erilaisille valuuttariskeille. Valuuttariskejä aiheutuu ulkomaisiin yksiköihin tehdyistä nettosijoituksista (translaatoriskit) sekä ulkomaanrahan määräisistä varoista, veloista ja ennakoiduista liiketapahtumista (transaktioriskit).

Konserniyhtiöiden rahoitus on järjestetty kunkin yhtiön toiminnallisessa valuutassa. Emoyhtiö kantaa rahoittamisesta syntyvän valuuttariskin ja suojaa sitä johdannaisilla tai valuuttamääräisellä lainanotolla. Valko-Venäjän valuutta BYN ei ole vapaasti vaihdettava valuutta eikä siihen liittyvää valuuttariskiä ole mahdollista suojata.

Translaatoriskit

Konserni altistuu taseen muuntoriskeille euroalueen ulkopuolisiin tytäryhtiöihin tehtyjen nettosijoitusten osalta. Tätä taseriskiä ei ole suojattu. Suojaus voidaan aktivoida, jos omaa pääomaa ollaan kotiuttamassa tai valuuttaan uskotaan kohdistuvan merkittävä devalvaatiotranslaatoriski. Merkittävimmät translaatiopositiot ovat Ruotsin kruunussa, Venäjän ruplassa ja Norjan kruunussa. Positio ei sisällä määräysvallattomien omistajien osuutta omasta pääomasta. Muuntoriski on konsernin toiminnan volyyymiin ja taseen kokoon suhteutettuna pieni.

Venäjällä toimivien kiinteistöyhtiöiden toimintavaluutta muutettiin ruplaksi 1.1.2017 alkaen.

Konsernin translaatiopositio 31.12.2017					
Milj. €	NOK	SEK	RUB	PLN	BYN
Nettosijoitus	82,1	85,0	140,9	22,6	8,7

Konsernin translaatiopositio 31.12.2016					
Milj. €	NOK	SEK	RUB	PLN	BYN
Nettosijoitus	80,1	96,1	67,9	24,4	7,0

Seuraavassa taulukossa on esitetty, miten konserniyhtiöiden toimintavaluuttojen 10 %:n kurssimuutos vaikuttaisi konsernin omaan pääomaan.

Herkkyyksianalyysi, vaikutus omaan pääomaan 31.12.2017					
Milj. €	NOK	SEK	RUB	PLN	BYN
Muutos +10 %	-7,5	-7,7	-12,8	-2,1	-0,8
Muutos -10 %	9,1	9,4	15,7	2,5	1,0

Herkkyyksianalyysi, vaikutus omaan pääomaan 31.12.2016					
Milj. €	NOK	SEK	RUB	PLN	BYN
Muutos +10 %	-7,3	-8,7	-6,2	-2,2	-0,6
Muutos -10 %	8,9	10,7	7,5	2,7	0,8

Transaktioriskit

Kansainvälinen ostotoiminta sekä emoyhtiön tytäryhtiöille antama valuuttamääräinen rahoitus altistavat konsernin useiden eri valuuttojen transaktioriskeille. Valuuttakohtainen transaktioriski koostuu taseen valuuttamääräisistä saamisista ja veloista, ulkomaanrahan määräisistä ennustetuista kassavirroista sekä ulkomaan tytäryhtiöiden veloista ja saamisista emoyhtiölle. Riskiä hallitaan kaupallisesti esim. siirtämällä kurssimuutokset myyntihintoihin tai vaihtamalla tavarantoimittajaa. Jäljelle jäävät avoimet positiot suojataan valuuttajohdannaisilla. Tytäryhtiöt raportoivat omat valuuttapositionsa konsernirahoitukselle kuukausittain.

Tytäryhtiöt toteuttavat suojauksensa pääsääntöisesti konsernirahoituksen kanssa, joka puolestaan suojaa riskipositiot markkinakaupoin valuuttakohtaisesti vahvistettujen limiittien puitteissa. Sisäiset johdannaisopimukset kohdistetaan segmenteille segmenttiraportoinnissa.

Konserni ei noudata IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa ostoihin ja myynteihin liittyvän transaktioriskin suojaamisessa. Johdannaisopimukset kirjataan alunperin käypään arvoon ja arvostetaan uudelleen käypään arvoon raportointipäivänä. Ostoja ja myyntejä suojaavien valuuttajohdannaisien arvonmuutos kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Konserni seuraa transaktioriskiä taseessa olevien sekä ennustettujen kassavirtojen osalta. Oheisessa taulukossa on esitetty transaktiopositio ilman tulevia kassavirtoja. Tämä ei kuvaa konsernin todellista valuuttariskiä suojausten jälkeen. Kun ennustetut erät lasketaan mukaan transaktiopositioon, merkittävin ero alla olevaan taulukkoon on USD-positiossa. Avoin USD-riski 31.12.2017 on -26 milj. euroa.

Konsernin transaktiopoistio 31.12.2017						
Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Konsernin transaktioriski	-6,2	7,6	2,8	27,8	11,3	14,5
Suojaavat johdannaiset	21,7	-9,1	-4,6	-14,4	-8,6	
Avoin positio	15,5	-1,5	-1,8	13,5	2,7	14,5

Konsernin transaktiopoistio 31.12.2016						
Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Konsernin transaktioriski	-3,9	16,6	22,6	16,6	32,1	1,8
Suojaavat johdannaiset	31,3	-12,0	-18,2	-9,1	-19,6	
Avoin positio	27,4	4,6	4,4	7,5	12,5	1,8

Transaktiopoistion herkkyyssanalyysissä on laskettu, mikä olisi konsernin sisäisten valuuttamääriäisten saamisten ja velkojen sekä suojaavien valuuttajohdannaisten ja -lainojen tulosvaikutus, jos kurssimuutos olisi +/- 10 %.

Herkkyyssanalyysi, vaikutus tulokseen ennen veroja 31.12.2017						
Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Muutos +10 %	-1,4	0,1	-0,5	-1,2	-0,2	-1,3
Muutos -10 %	1,7	-0,2	0,6	1,5	0,3	1,6

Herkkyyssanalyysi, vaikutus tulokseen ennen veroja 31.12.2016						
Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Muutos +10 %	-2,5	-0,4	-0,4	-0,7	-1,1	-0,2
Muutos -10 %	3,0	0,5	0,5	0,8	1,4	0,2

Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriskin hallinnan tavoitteena on riittävien likvidien varojen ja luottolimiittien ylläpitäminen, jotta konsernin liiketoiminnan rahoituksen riittävyys on jatkuvasti turvattu.

Konsernin vakavaraisuus oli koko tilikauden 2017 erinomainen. Likvidejä varoja oli 31.12.2017 398 milj. euroa (391 milj. euroa). Korolliset velat olivat 31.12.2017 534 milj. euroa (515 milj. euroa) ja korolliset nettovelat 136 milj. euroa (123 milj. euroa).

Milj. €	31.12.2017				31.12.2016			
	< 1 vuotta	1-5 vuotta	> 5 vuotta	Yhteensä	< 1 vuotta	1-5 vuotta	> 5 vuotta	Yhteensä
Rahoitusvelkojen ja niihin liittyvien rahoituskulujen maturiteetti								
Lainat rahoituslaitoksilta	6,4	8,9	0,1	15,5	5,0	2,3		7,3
rahoituskulut	0,8	1,1	0,0	1,9	0,0	0,1		0,1
Suunnatut velkakirjalainat (USD)		20,0		20,0		22,0		22,0
rahoituskulut	1,3	0,6		1,9	1,4	2,1		3,6
Joukkovelkakirjalainat	224,8			224,8	225,0			225,0
rahoituskulut	6,2			6,2	6,2	6,2		12,4
Eläkelainat	10,5	66,2	26,9	103,5	2,4	60,4	43,1	105,9
rahoituskulut	1,0	2,5	0,6	4,1	1,1	3,1	1,0	5,3
Rahoitusleasingvelat	3,5	7,5	0,1	11,0	2,9	5,7	0,0	8,6
rahoituskulut	0,1	0,2	0,0	0,3	0,3	0,4	0,0	0,7
Velat K-kauppiaille	113,3			113,3	116,0			116,0
rahoituskulut								0,0
Muut korolliset velat	37,8	1,7	6,5	46,0	29,6			29,6
rahoituskulut	0,3	1,1	0,1	1,6				0,0
Pitkäaikaiset korottomat velat	0,8	4,0	26,5	31,2	0,7	12,3	27,2	40,2
Lyhytaikaiset korottomat velat								
Ostovelat	1 023,7			1 023,7	1 069,2			1 069,2
Siirtovelat	308,5			308,5	316,2			316,2
Muut korottomat velat	188,6			188,6	191,6			191,6

Taseen rahoitusvelkoihin sisältyy 3,4 milj. euroa (6,5 milj. euroa) johdannaisiin liittyviä eriä.

Milj. €	31.12.2017				31.12.2016			
	< 1 vuotta	1-5 vuotta	> 5 vuotta	Yhteensä	< 1 vuotta	1-5 vuotta	> 5 vuotta	Yhteensä
Johdannaisten kassavirrat								
Velat								
Valuuttatermiinit, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	78,1			78,1	175,4			175,4
Nettona selvittävät velat								
Korkojohdannaiset	0,2	1,3		1,5				
Sähköjohdannaiset	0,6			0,6	1,2	0,8		2,0
Valuuttajohdannaiset		0,1		0,1	1,5	2,1		3,6
Saamiset								
Valuuttatermiinit, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	76,2			76,2	172,4			172,4
Nettona selvittävät saamiset								
Sähköjohdannaiset	0,2	0,2		0,4	0,2	0,1		0,3
Suunnattuihin velkakirjalainoihin liittyvät johdannaiset								
Valuuttajohdannaiset								0,0
Korkojohdannaiset	0,2	0,1		0,3		1,5		1,5

Suunnattujen velkakirjojen ja niihin liittyvien valuutta- ja korkojohdannaisten kassavirrat suoritetaan nettoperiaatteella. Järjestelyyn liittyvien korkojohdannaisten velka esitetään taseen muissa korollisissa veloissa. Tästä luottojärjestelystä taseessa on korollista velkaa yhteensä 20,1 milj. euroa (20,1 milj. euroa).

Private Placement -luottojärjestelyn ja sitovien limiittien ehdoissa on käytössä tavanomaisia kovenantteja. Näiden kovenanttien vaatimukset on pystytty täyttämään. Lainaehtoihin sisältyy taloudellinen kovenantti nettovelan ja käyttökäteen maksimisuhteesta, jonka

raja-arvo on ollut kaukana koko tilikauden. Määräysvallan muutostilanteissa Keskon on velvollisuus tarjota takaisinmaksettavaksi koko lainapääoma velkakirjan haltijoille. Määräysvallan muutokseksi ei lainasopimuksen ehtojen mukaan lueta omistuksen muutosta kauppiaille tai kauppiaiden muodostamalle yhdistykselle.

Velat K-kauppiaille sisältävät kahdenlaisia Keskon korollisia velkoja: kauppiaan ennakkomaksuja Keskolle ja Keskon ketjuhyvitevelkoja kauppiaille. Ketjuhyvitteet ovat kauppiaille jälkikäteen myönnettyjä alennuksia, joiden ehdot vaihtelevat ketjuittain.

Pitkäaikaisia sitovia luottolimiittejä oli tilinpäätöshetkellä nostettavissa 200,0 miljoonan euron vasta-arvosta (150,0 milj. euroa). Määräysvallan muutostilanteissa lainanantajilla on lainasopimusehtojen mukaisesti oikeus irtisanoa lainalimiitti ja mahdollisesti nostetut lainaerät. Määräysvallan muutokseksi ei lainasopimuksen ehtojen mukaan lueta omistuksen muutosta kauppiaille tai kauppiaiden muodostamalle yhdistykselle. Lisäksi konsernin ei-sitovaan rahoitusreserviin kuuluu euromääräisiä yritystodistusohjelmia 449 milj. euroa (449 milj. euron vasta-arvosta). Lisäksi konserniyhtiöillä oli tammikuussa 2018 kertynyt takaisinlainattavia varoja eläkevakuutusyhtiössä yhteensä 334,1 milj.euroa. Osa konserniyhtiöiden vuosittain maksamista eläkevakuutusmaksuista rahastoituu, ja kertynyt rahasto on takaisin lainattavissa 1–10 vuoden laina-ajalla sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien määräysten mukaisesti. Lainan nostaminen edellyttää turvaavan vakuuden asettamista lainalle.

Lainojen korkoriski ja herkkyysanalyysi

Korkotason muutokset vaikuttavat konsernin korkokuluihin. Korkoriskin suojauspolitiikalla pyritään tasoittamaan korkotason muutosten vaikutusta eri tilikausien tuloksiin.

Korkoriskiä hallitaan keskitetysti konsernin rahoitusyksikössä, joka muokkaa lainojen korkosidonnaisuusaikaa käyttämällä korkojohdannaissopimuksia. Tavoiteduraatio on kolme vuotta ja sen sallitaan vaihdella puolentoista ja neljän vuoden välillä. Toteutunut korkosidonnaisuusaika oli tilikauden aikana keskimäärin 1,8 vuotta (1,9 vuotta).

Kesko Oyj laski 11.9.2012 liikkeelle 250 milj. euron määräisen joukkovelkakirjalainan. Lainan kuponkikorko on kiinteä 2,75 %, ja se erääntyy maksettavaksi 11.9.2018.

Kesko Oyj laski 10.6.2004 liikkeelle Yhdysvalloissa 120 milj. USD:n arvosta suunnattuja velkakirjalainoja (USD Private Placement). Järjestely käsittää kolme kertalyhenteistä lainaerää, joista 10.6.2014 erääntyi maksettavaksi 60 milj. USD ja 10.6.2016 erääntyi 36 milj. USD ja 10.6.2019 erääntyi 24 milj. USD.

Kesko Oyj:n USD-määräisen Private Placement -luottojärjestelyn suojauksessa sovelletaan suojauskentää sekä valuutta- että korkoriskin osalta. Suojauksissa on käytetty valuuttan- ja koronvaihtosopimuksia, joiden määrä ja maturiteetti on sama kuin lainalla. Siten kyseisen lainan valuutta- ja korkoriski on kokonaan suojattu. Tilikauden aikana ei ole kirjattu tehotto- muutta tuloslaskelmaan kyseisen luottojärjestelyn suojauksesta.

Korkotason muutoksen herkkyyksianalyysin laskennassa on käytetty yritystodistusvelko- jen osalta tilikauden aikana toteutuneita keskimääräisiä saldoja. Tilinpäätöstilantees- sa 31.12.2017 vaihtuvakorkoisten velkojen vaikutus tulokseen ennen veroja olisi ollut -/+ 1,7 milj. euroa (-/+ 2,0 milj. euroa), jos korkotaso olisi noussut tai laskenut 1 %-yksikön.

Joukkovelkakirjalaina, suunnatut velkakirjat ja eläkelainat, yhteensä 348,4 milj. euroa, ovat kiinteäkorkoisia ja niiden efektiivinen korkokustannus oli 2,6 %. Vaihtuvakorkoisten rahoituslaitoslainojen, kauppiasvelkojen ja muiden korollisten velkojen keskikorko oli 0,2 % tilikauden päättyessä. Lainoista pääosa on euromääräisiä ja suunnatut velkakirjat ovat USD-määräisiä.

Käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Konsernin likvidejä varoja on sijoitettu pääosin suurten suomalaisten yritysten velkainstru- mentteihin, Keskon markkina-alueella toimivien pankkien sijoitustodistuksiin, talletuksiin, valikoitujen yritysten joukkovelkakirjalainoihin sekä yrityslainarahastoihin. Näiden sijoi- tusten tuotto vuodelta 2017 oli 1,0 % (1,7 %) ja korkosidonnaisuusaika tilikauden lopussa 0,9 vuotta. Maksimiluottoriski on näiden sijoitusten käypä arvo taseessa tilinpäätöspäivänä. Seuraavassa taulukossa esitetään käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit arvostus- menetelmän mukaan jaoteltuna.

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat arvostushierarkian mukaan jaoteltuna Milj. €	Käypä arvo 31.12.2017			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Korkorahastot	159,9			159,9
Yritystodistukset		6,0		6,0
Pankkien sijoitustodistukset ja talletukset		5,0		5,0
Yhteensä	159,9	11,0		171,0
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat johdannaiset				
Johdannaissaamiset		0,7		0,7
Johdannaivelat		3,4		3,4
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Pääomarahastot ja muut osakkeet ja osuudet			23,0	23,0
Yritystodistukset (maturiteetti alle 3 kk)		37,5		37,5
Joukkovelkakirjalainat ja yrityslainarahastot	56,8			56,8
Yhteensä	56,8	37,5	23,0	117,3

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat arvostushierarkian mukaan jaoteltuna Milj. €	Käypä arvo 31.12.2016			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Korkorahastot	59,8			59,8
Yritystodistukset		28,5		28,5
Pankkien sijoitustodistukset ja talletukset		5,0		5,0
Yhteensä	59,8	33,5		93,3

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat johdannaiset			
Johdannaissaamiset		4,4	4,4
Johdannaivelat		6,6	6,6

Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Pääomarahastot ja muut osakkeet ja osuudet			15,1	15,1
Yritystodistukset (maturiteetti alle 3 kk)		53,5		53,5
Pankkien sijoitustodistukset ja talletukset (maturiteetti alle 3 kk)		6,0		6,0
Joukkovelkakirjalainat ja yrityslainarahastot	97,3			97,3
Yhteensä	97,3	59,5	15,1	171,9

Tason 1 instrumentit ovat markkinoilla aktiivisen kaupankäynnin kohteena, jolloin käyvät arvot perustuvat suoraan markkinahintaan. Tason 2 instrumenttien käypä arvo perustuu markkinoilta saataviin tietoihin. Tason 3 instrumenttien käypä arvo ei perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat syöttötiedot).

Tasolle 3 kuuluvien instrumenttien muutokset Milj. €	2017	2016
Pääomarahastot ja muut osakkeet ja osuudet 1.1.	15,1	15,3
Ostot	9,3	0,6
Saadut palautukset	-0,5	-1,3
Tulosvaikutteisesti kirjatut voitot ja tappiot	-0,4	0,6
Käyvän arvon muutokset	-0,6	-0,1
Pääomarahastot ja muut osakkeet ja osuudet 31.12.	23,0	15,1

Tasolle 3 sisältyy pääomarahastoja sekä muita osakkeita ja osuuksia. Nämä sijoitukset on luokiteltu pitkäaikaisiin myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Tason 3 rahoitusvarat arvostetaan yhtiöiltä saatujen laskelmien perusteella. Näistä sijoituksista on kirjattu tulosvaikutteisia voittoja 1,6 milj. euroa tilikaudella 2017.

Lyhytaikaisten korolliset saamiset ja herkkyysanalyysi

Rahoitusvaroista koostuva likviditeetti on tavoitteena sijoittaa rahamarkkinoille tehokkaalla tuoton ja riskin yhdistelmällä. Konsernin johto hyväksyy säännöllisin väliajoin konsernirahoituksen analysoimien sijoituskohteiden joukosta sijoituskohteiksi hyväksyttävät instrumentit ja niille kohdekohtaiset limiitit. Sijoitusten riskiä ja toteutunutta tuottoa seurataan säännöllisesti.

Lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat Milj. €	2017	2016
Kirjanpitoarvo 1.1.	156,8	371,7
Muutokset	-62,9	-215,7
Käyvän arvon muutokset	0,3	0,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	94,2	156,8

Myytavissä olevat rahoitusvarat sisältävät lyhytaikaisia sijoituksia yritystodistuksiin, pankkien sijoitustodistuksiin ja muihin korkoinstrumentteihin.

Vaihtuvakorkoisten saamisten herkkyysanalyysin laskennassa on käytetty sijoitettujen varojen osalta vuoden keskimääräisiä saldoja. Mukana ovat asiakasrahoitussaamiset, rahoitusleasingsaamiset, muut korolliset saamiset ja sijoituksista yritystodistussijoitukset ja korkorahastot. Korkorahastojen herkkyys on määritelty duraation avulla. Jos korkotaso olisi muuttunut +/- 1 %-yksikön, näiden erien tulosvaikutus ennen veroja olisi ollut +/- 2,3 milj. euroa (+/- 2,0 milj. euroa) ja vaikutus omaan pääomaan +/- 1,3 (+/- 1,7) milj. euroa tilinpäätöspäivänä.

Pitkäaikaisten saamisten maturiteetti

Pitkäaikaisten saamisten maturiteetti- jakauma 31.12.2017						
Milj. €	2019	2020	2021	2022	2023–	Yhteensä
Korottomat pitkäaikaiset saamiset	2,2	0,1	0,0		0,4	2,7
Lainasaamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	0,0				57,5	57,5
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	5,1
Yhteensä	2,3	0,1	0,0	0,0	62,9	65,4

Korottomien pitkäaikaisten saamisten kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa.

Pitkäaikaisten saamisten maturiteetti- jakauma 31.12.2016						
Milj. €	2018	2019	2020	2021	2022–	Yhteensä
Korottomat pitkäaikaiset saamiset	1,4	0,0		0,2	0,4	1,8
Lainasaamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	1,5				56,0	57,5
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,3	2,9	0,0	0,0	0,0	3,3
Yhteensä	3,2	2,9	0,0	0,2	56,4	62,6

Luotto- ja vastapuoliriski

Asiakassaamisiin liittyvän luottoriskin hallinnasta vastaavat toimialojen liiketoiminnot. Konsernilla on luottopolitiikka, jonka toteutumista valvotaan. Saamiset pyritään varmistamaan asiakkaiden luottokelpoisuuden huolellisella arvioinnilla, tarkentamalla asiakasluottuksen ehtoja ja vakuusvaateita sekä tehokkaalla luotonvalvonnalla ja lisäksi soveltuvin osin luottovakuuttamalla. Suomessa konsernin liiketoiminnan keskeinen osa tapahtuu yhteistyössä kauppiaiden kanssa. Kauppiassopimukset edellyttävät, että kauppias asettaa Keskon kyseiselle tytäryhtiölle tililuottovakuuden ostovelkojensa vakuudeksi.

Konserniyhtiöt noudattavat yhtenäistä menettelyä eräänntyneiden saamisten arvostamisessa. Saamisesta kirjataan arvonalentuminen silloin kun on objektiivista näyttöä siitä, että saamisen arvo on alentunut. Myyntisaamisten ikäjakauma 31.12. on esitetty seuraavassa taulukossa.

Myyntisaamisten ikäjakauma		
Milj. €	2017	2016
Eräänntymättömät myyntisaamiset	742,2	731,1
1–7 päivää eräänntyneet myyntisaamiset	32,3	49,6
8–30 päivää eräänntyneet myyntisaamiset	22,5	18,6
31–60 päivää eräänntyneet myyntisaamiset	12,0	5,9
Yli 60 päivää eräänntyneet myyntisaamiset	27,1	26,0
Yhteensä	836,0	831,2

Myyntisaamisista 346,9 milj. euroa (355,7 milj. euroa) oli ketjukauppiassaamisia. Ketjukauppiassaamisten vakuutena on Keskon osakkuusyhtiön Vähittäiskaupan Takaus Oy:n antama tililuottovakuus, jonka enimmäismäärä on aina rajoitettu Vähittäiskaupan Takauksen K-kauppiasyritykseltä ja -yrittäjältä saaman vastavakuuden realisointiarvoon. Vastavakuuksien yhteisarvo oli tilikauden päättyessä 211,5 milj. euroa (224,1 milj. euroa). Lisäksi saamisten vakuutena on muita vakuuksia kuten yritysikiinnityksiä ja muuta pantattua omaisuutta.

Myyntisaamisiin sisältyy erillisellä vähennystilillä seurattavaa arvonalentumista yhteensä 23,2 milj. euroa (24,6 milj. euroa). Näiden myyntisaamisten alkuperäinen tasearvo oli 37,2 milj. euroa (35,2 milj. euroa). Tilikauden tulokseen on kirjattu luottotappioita ja arvonalentumisia yhteensä 5,2 milj. euroa (6,7 milj. euroa).

Sellaisia saamisia, joiden maksuehdoista on neuvoteltu uudelleen, oli yhteensä 5,9 milj. euroa (3,1 milj. euroa).

Rahoituksellinen luottoriski

Rahoitusinstrumentteihin sisältyy riski siitä, että vastapuoli ei pysty täyttämään velvoitetaan. Kesko tekee valuutta- ja muita johdannaisia vain hyvän luottokelpoisuuden omaavien pankkien kanssa. Likvidejä varoja sijoitetaan vuosittain vastapuolikohtaisesti vahvistettavien limiittien rajoissa instrumentteihin, joiden luottokelpoisuus on hyvä. Korkosijoitusten sallitut sijoituslimiitit määritetään euromääräisesti ja aikasidonnaisesti yritys- ja pankkikohtaisesti. Näitä limiittejä tarkistetaan vuoden aikana aina markkinatilanteen mukaisesti.

Hyödykeriskit ja niiden herkkyyshanalyysi

Konserni käyttää sähköjohdannaisia energiakustannusten tasaamiseen. Sähkön hintariskiä tarkastellaan viiden vuoden aikajänteellä. Tilikauden aikana toimitetun sähkön hintaa suojaavien johdannaisten arvonmuutokset sisältyvät ostojen oikaisuun. Tulevaisuuden ostoja suojaavien sopimusten osalta noudatetaan suojauslaskentaa. Suojauslaskennan kriteerit täyttävien johdannaisten arvonmuutosten tehokas osuus kirjataan oman pääoman arvonmuutosrahastoon ja tehoton osuus tuloslaskelmaan, liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Omaan pääomaan kirjattavan arvonmuutosrahaston muutos esitetään laajan tuloslaskelman erässä Rahavirran suojausten arvonmuutos.

Rahavirran suojaustulos

Sähkön suojauslaskennan tuloksena omasta pääomasta on kirjattu tuloslaskelman ostokulujen oikaisuksi 1,1 milj. euroa (1,8 milj. euroa) ja vastaavasti -0,1 milj. euroa (1,4 milj. euroa) on kirjattu omaan pääomaan. Näiden yhteisvaikutus arvonmuutosrahastoon oli tilikaudella 1,0 milj. euroa (3,2 milj. euroa) ennen laskennallisten verojen huomiointia.

USD-määräisen Private Placement -järjestelyn osalta arvonmuutosrahastoon on kirjattu käyvän arvon muutosta -0,3 milj. euroa (-0,1 milj. euroa) ennen laskennallisten verojen huomiointia. Tuloslaskelmaan on kirjattu näistä korkojohdannaisista korkokulujen oikaisuksi lisäksi 0,2 milj. euroa (0,3 milj. euroa).

Sähkön hintariskiä suojaavien johdannaisten arvonmuutoksen tehoton osuus oli vuoden lopussa -0,2 milj. euroa (-0,6 milj. euroa).

Sähköä oli tilinpäätöspäivänä ostettu sähköjohdannaisilla yhteensä 268 656 MWH (463 460 MWH) ja kiinteähintaisilla ostosopimuksilla 657 384 MWH. Suojausaste 1–12 kuukaudessa oli 77 % (71 %), 13–24 kuukaudessa 50 % (43 %), 25–36 kuukaudessa 39 % (16 %) ja 37–48 kuukaudessa 25 % (3 %).

Herkkyyshanalyysin laskennassa sähköjohdannaisten osalta on oletettu, että alle 12 kuukauden kuluttua erääntyvien johdannaisten vaikutus tulisi tuloslaskelmaan. Jos sähköjohdannaisten markkinahinta muuttuisi tilinpäätöspäivän 31.12.2017 tasosta +/- 20 %, olisi vaikutus vuoden 2018 tuloslaskelmaan +/- 1,0 milj. euroa (+/- 1,5 milj. euroa) ja omaan pääomaan +/- 0,3 milj. euroa (+/- 0,7 milj. euroa). Vaikutukset on laskettu ennen veroja.

Johdannaiset

	31.12.2017 Positiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2017 Negatiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2016 Positiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2016 Negatiivinen käypä arvo (tasearvo)
Korkojohdannaiset	1,7	-1,9	2,7	-2,8
Valuuttajohdannaiset	0,4	-2,3	4,2	-4,6
Sähköjohdannaiset	0,3	-0,6	0,2	-2,0

Johdannaisopimusten nimellismäärät Milj. €	31.12.2017 Nimellismäärä	31.12.2016 Nimellismäärä
Korkojohdannaiset	250,2	40,2
Valuuttajohdannaiset	96,8	197,8
Sähköjohdannaiset	6,2	11,2

Johdannaisopimuksiin sisältyy valuuttamääräiseen lainajärjestelyyn liittyviä koronvaihtosopimuksia, joiden nimellisarvo on bruttomääräisenä 40,2 milj. euroa ja käypä arvo -0,4 milj. euroa (-0,1 milj. euroa) sekä valuutanvaihtosopimuksia, joiden nimellisarvo on 20,1 milj. euroa ja käypä arvo on -0,1 milj. euroa (2,7 milj. euroa).

Johdannaisten käyvät arvot on esitetty bruttomääräisinä. Keskolla on kaikkien johdannaiskauppaa käyvien pankkivastapuolien kanssa ISDA-sopimukset, joihin sisältyy netotusjärjestely. Kaikkiin mainittuihin sopimuksiin sisältyy molemminpuolinen vakuuden asettaminen. Raja-arvo vakuuden asettamiselle ei ollut ylittynyt tilinpäätöspäivänä. Vastapuolittain laskettuna johdannaisten velkoja voitaisiin netottaa yhteensä 0,5 milj. euroa.

Johdannaisten maksimiluottoriski on tilinpäätöspäivän taseen käypä arvo.

4.4 Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2017	2016
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	10,0	11,3
Korkotuotot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista	0,3	0,7
Korkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	1,2	1,6
Myyntivoitot myytävissä olevista rahoitusvaroista	2,6	1,0
Muut rahoitustuotot	4,5	0,4
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot yhteensä	18,6	15,0
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön kirjatusta rahoitusveloista	-11,3	-10,8
Myyntitappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,0	0,0
Muut rahoituskulut	-2,5	-0,8
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä	-13,8	-11,6
Valuuttakurssierot		
Kurssierot ja käypien arvojen muutokset johdannaisista, valuuttamääräisistä lainoista, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, ja pankkileistä	-3,3	-4,4
Valuuttakurssierot yhteensä	-3,3	-4,4
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	1,5	-1,0

Korkokuluihin sisältyy rahoitusleasingsopimuksista tilikauden kuluksi kirjattu korko 0,3 milj. euroa (0,1 milj. euroa).

USD-määräisen Private Placement -luottojärjestelyn realisoituneiden korkojohdannaisten suojaustulos kirjataan nettona korkokuluihin yhdessä lainan korkojen kanssa.

4.5 Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin

Laadintaperiaatteet

Rahoitusvarat

Konserni luokittelee rahoitusvarat seuraaviin ryhmiin:

- käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
- myytävissä olevat rahoitusvarat
- lainat ja muut saamiset

Ryhmä valitaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä sen mukaan, mihin tarkoitukseen kyseinen rahoitusvara on hankittu.

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit huomioidaan kirjanpidossa selvityspäiväkäytännön mukaisesti. Rahoitusvarat luokitellaan pitkäaikaisiksi varoiksi, jos niiden eräpäivä on yli 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen. Mikäli rahoitusvarat on tarkoitus pitää alle 12 kuukautta, ne luokitellaan lyhytaikaisiksi varoiksi. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat luokitellaan lyhytaikaisiksi varoiksi.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeus rahoitusvaran kassavirtaan on erääntynyt tai siirtynyt pois konsernilta ja kun rahoitusvaran omistukseen liittyvät riskit ja hyödyt ovat siirtyneet pois konsernista.

Konserni arvioi rahoitusvarojen arvonalentumista jokaisena tilinpäätöspäivänä. Jos arvonalentumisesta on viitteitä, arvioidaan rahoitusvaroista kerrytettävissä oleva rahamäärä, joka on markkinahintaan tai kassavirtojen nykyarvomenetelmiin perustuva käypä arvo. Rahoitusvarojen käypä arvo perustuu juoksuajan mukaiseen korkonoteeraukseen. Arvonalentuminen kirjataan, jos rahoitusvarojen kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat on määritelty alkuperäisen luokittelun yhteydessä tähän luokkaan kirjattavaksi (käyvän arvon option soveltaminen). Näitä instrumentteja hallinnoidaan käypään arvoon perustuen ja niihin kuuluvat konsernin rahoituspolitiikan mukaan määritellyt sijoitukset korkorahastoihin sekä muihin yli kolmen kuukauden korkopapereihin tehdyt sijoitukset. Näiden rahoitusvarojen korkotuotot ja käyvän arvon muutokset sekä rahastojen mahdolliset palkkionpalautukset on esitetty tuloslaskelmassa kyseisen luokan korkotuotoissa nettona.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin kuuluvat lisäksi kaikki johdannaiset, jotka eivät täytä IAS 39 suojauslaskennan kriteerejä. Johdannaiset arvostetaan käypään arvoon käyttäen toimivilla markkinoilla käytettyjä hintanoteerauksia. Ostoja ja myyntejä suojaavien johdannaisten tulos kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Rahoituseriä suojaavien johdannaisten tulos kirjataan rahoituseriin, ellei johdannainen ole nimenomaan määritelty suojauslaskennan mukaiseksi suojausinstrumentiksi.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaissopimuksiin kuulumattomia varoja, jotka on alkuperäisen hankinnan yhteydessä nimenomaisesti määritelty tähän ryhmään. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon tilinpäätöshetkellä ja niiden käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan ja esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien rahoitusvarojen käypä arvo määräytyy niiden markkina-arvon perusteella. Julkisesti noteeraamattomat rahoitusvarat arvostetaan hankintamenoon, jos niiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittää.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvien oman pääoman ehtoisten sijoitusten osingot kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Myytävissä olevien rahoitusvarojen korkotuotot kirjataan kyseisen luokan mukaan rahoituseriin. Kun myytävissä oleviksi luokiteltu rahoitusvara myydään, omaan pääomaan kirjatut kertyneet käyvän arvon muutokset sisällytetään tuloslaskelmaan riville "Muut rahoitustuotot/-kulut".

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaissopimuksiin kuulumattomia varoja, joiden maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Lainoihin ja muihin saamisiin sisältyvät myös myyntisaamiset ja muut saamiset. Nämä kirjataan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Rahavarat

Rahavarat sisältävät käteisen rahan ja pankkitalletukset. Konsernitaseen rahavarat sisältävät myös toimialayhtiöiden harjoittamaan vähittäiskauppatoimintaan liittyviä rahoja, jotka ovat myymälöiden pohjakassoina tai matkalla tilitettäviksi yhtiöille.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat on kirjattu alun perin kirjanpitoon merkittäessä käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Tilinpäätöksessä rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun han-

kintamenoon käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Rahoituslimiittien ja rahoitusvelkojen järjestelypalkkiot jaksotetaan limiitin voimassaoloajalle. Rahoitusvelat luokitellaan pitkäaikaisiksi veloiksi, jos niiden eräpäivä on yli 12 kuukautta tilikauden päättymisen jälkeen, ja lyhytaikaisiksi veloiksi, jos ne erääntyvät alle 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöksestä.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaissopimukset merkitään hankintahetkellä taseeseen käypään arvoon ja arvostetaan uudelleen käypään arvoon tilinpäätöksessä. Johdannaisten arvonmuutosten kirjauksiin vaikuttaa se, kuuluuko johdannaissopimus suojauslaskennan piiriin vai ei, sekä se, mitä johdannaisella on suojattu. Kun johdannaissopimuksia solmitaan, ne käsitellään joko saamisten tai velkojen käyvän arvon suojauksina, koron ja sähkön hintariskin osalta rahavirran suojauksina, ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksina tai johdannaissopimuksina, jotka eivät täytä suojauslaskennan kriteerejä. Jos suojauslaskennan kriteerit eivät täyty, kaupallista valuuttariskiä suojattaessa suojausinstrumenttien tulos kirjataan tulosvaikutteisesti liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Rahoitustapahtumia suojaavat johdannaiset esitetään tuloslaskelmaan kirjattavalta osin rahoituserissä.

Suojauslaskentaa aloitettaessa dokumentoidaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumentin välinen suhde sekä konsernin riskienhallinnan tavoitteet. Suojaussuhteen tehokkuutta testataan säännöllisesti ja tehokas osuus kirjataan suojauskohteen mukaisesti suojattavan kohteen arvonmuutosta vastaan oman pääoman muuntoeroihin tai arvonmuutosrahastoon. Tehoton osuus kirjataan luonteensa mukaisesti joko rahoituseriin tai muihin liiketoiminnan tuottoihin tai kuluihin. Rahavirran suojaukseen, kuten pitkäaikaiseen luottojärjestelyyn, liittyvien suojausinstrumenttien arvonmuutos kirjataan tehokkaalta osaltaan arvonmuutosrahastoon. Luottojärjestelyyn liittyvien valuuttajohdannaisten arvonmuutos kirjataan lainoihin ja korkojohdannaisten arvonmuutos muihin korottomiin saamisiin tai velkoihin.

Suojauslaskenta lopetetaan, kun suojausinstrumentti erääntyy tai myydään, sopimus puretaan tai toteutetaan. Tällöin suojausinstrumenteista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu.

Arvostusperiaatteet

Korkoterminien käypä arvo määritellään käyttäen tilinpäätöspäivän markkinahintoja. Koronvaihtosopimusten käypä arvo lasketaan tulevien kassavirtojen nykyarvon perus-

teella käyttäen tilinpäätöspäivän markkinahintoja. Valuuttatermiinien käypä arvo laskeaan arvostamalla termiinisopimukset tilinpäätöspäivän termiinkurssiin. Valuuttaoptioiden arvostamisessa käytetään vastapuolen hintanoteerausta, mutta konserni laatii myös oman tarkistusarvostuksen Black-Scholes-menetelmää käyttäen. Sähköjohdannaiset arvostetaan käypään arvoon käyttäen tilinpäätöspäivän markkinanoteerauksia.

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus

Konserni ei ole suojannut tilikaudella ulkomaisiin yksiköihin tehtyjä nettosijoituksia. Mikäli suojaus aktivoidaan, konserni soveltaa IAS 39 -standardin mukaista suojauslaskentaa ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen valuuttamääräisten nettosijoitusten suojaukseen. Suojausinstrumentteina käytetään valuuttatermiinejä tai valuuttamääräisiä lainoja. Valuuttatermiinien spot-hinnan muutos kirjataan oman pääoman muuntoeroihin ja esitetään laajan tuloslaskelman erissä. Termiinien korkoerot kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin. Valuuttamääräisten lainojen kurssiero kirjataan oman pääoman muuntoeroihin. Suojausinstrumenttien kertynyt voitto tai tappio kirjataan tuloslaskelmaan, kun ulkomaisesta yksiköstä luovutaan osittain tai kokonaan tai se puretaan.

Kytkeytyt johdannaiset

Konserni on laatinut menetelmäkuvaukset kytkeytyneiden johdannaisten tunnistamiseksi ja soveltaa niihin käyvän arvon laskentaa. Kytkeytyjä johdannaisia voi sisältyä Kesko-konsernissa sellaisiin sitoviin kaupallisiin sopimuksiin, jotka on määritelty valuutassa, joka ei ole kummankaan osapuolen toimintavaluutta ja jota ei yleisesti käytetä siinä taloudellisessa ympäristössä, jossa liiketoimi toteutuu. Kytkeytyneiden johdannaisten käyvän arvon määrittämisessä käytetään arvostushetken markkinahintoja ja arvonmuutos kirjataan tuloslaskelmaan.

Arvot 31.12.2017

Tase-erä, milj. €	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenoon kir- jattavat rahoitusvelat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytävissä olevat rahoitusvarat			23,0			23,0	23,0
Pitkäaikaiset korottomat saamiset		2,6				2,6	2,6
Johdannaiset					0,1	0,1	0,1
Pitkäaikaiset korottomat saamiset yhteensä		2,6			0,1	2,7	2,7
Pitkäaikaiset korolliset saamiset		62,7				62,7	62,7
Pitkäaikaiset rahoitusvarat yhteensä		65,3	23,0		0,1	88,4	88,4
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset		1 031,8				1 031,8	1 031,8
Johdannaiset	0,4				0,2	0,6	0,6
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset yhteensä	0,4	1 031,8			0,2	1 032,4	1 032,4
Korolliset saamiset		1,5				1,5	1,5
Käypään arvoon tulosvai- kirj. rah.varat	171,0					171,0	171,0
Myytävissä olevat rahoitusvarat			94,2			94,2	94,2
Lyhytaikaiset rahoitusvarat yhteensä	171,3	1 033,3	94,2		0,2	1 299,1	1 299,1
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	171,3	1 098,6	117,3		0,3	1 387,5	1 387,5

Tase-erä, milj. €	Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenoön kir- jattavat rahoitusvelat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset pitkäaikaiset velat				129,2		129,2	132,8
Johdannaiset					0,1	0,1	0,1
Korolliset pitkäaikaiset velat yhteensä				129,2	0,1	129,3	132,9
Korottomat pitkäaikaiset velat				31,0		31,0	31,0
Johdannaiset					0,4	0,4	0,4
Korottomat pitkäaikaiset velat yhteensä				31,0	0,4	31,4	31,4
Pitkäaikaiset rahoitusvelat yhteensä				160,2	0,5	160,7	164,3
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Lyhytaikaiset korolliset velat				404,6		404,6	403,6
Ostovelat				1 023,7		1 023,7	1 023,7
Muut korottomat velat				188,0		188,0	188,0
Johdannaiset					0,6	0,6	0,6
Muut korottomat velat yhteensä				188,0	0,6	188,6	188,6
Siirtovelat				306,3		306,3	306,3
Johdannaiset	2,3					2,3	2,3
Siirtovelat yhteensä	2,3			306,3		308,5	308,5
Korottomat lyhytaikaiset velat yhteensä	2,3			1 517,9	0,6	1 520,8	1 520,8
Lyhytaikaiset rahoitusvelat yhteensä	2,3			1 922,5	0,6	1 925,4	1 924,4
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	2,3			2 082,7	1,1	2 086,1	2 088,7

Arvot 31.12.2016

Tase-erä, milj. €	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenoön kir- jattavat rahoitusvelat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytävissä olevat rahoitusvarat			15,1			15,1	15,1
Pitkäaikaiset korottomat saamiset		1,8				1,8	1,8
Johdannaiset					0,0	0,0	0,0
Pitkäaikaiset korottomat saamiset yhteensä		1,8			0,0	1,9	1,9
Pitkäaikaiset korolliset saamiset		58,1				58,1	58,1
Johdannaiset					2,7	2,7	2,7
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä		58,1			2,7	60,8	60,8
Pitkäaikaiset rahoitusvarat yhteensä		59,9	15,1		2,7	77,8	77,8
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset		1 028,0				1 028,0	1 028,0
Johdannaiset	1,5				0,2	1,7	1,7
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset yhteensä	1,5	1 028,0				1 029,7	1 029,7
Korolliset saamiset		3,7				3,7	3,7
Käypään arvoon tulosvaik. kirj. rah.varat	93,3					93,3	93,3
Myytävissä olevat rahoitusvarat			156,8			156,8	156,8
Lyhytaikaiset rahoitusvarat yhteensä	94,8	1 031,7	156,8		0,0	1 283,5	1 283,5
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	94,8	1 091,6	171,9		2,7	1 361,3	1 361,3

Tase-erä, milj. €	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenoön kir- jattavat rahoitusvelat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset pitkäaikaiset velat				358,7		358,7	364,8
Korottomat pitkäaikaiset velat				39,6		39,6	39,6
Johdannaiset					0,6	0,6	0,6
Korottomat pitkäaikaiset velat yhteensä				39,6	0,6	40,2	40,2
Pitkäaikaiset rahoitusvelat yhteensä				398,2	0,6	398,8	405,0
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Lyhytaikaiset korolliset velat				156,0		156,0	156,1
Ostovelat				1 069,2		1 069,2	1 069,2
Muut korottomat velat				190,2		190,2	190,2
Johdannaiset					1,3	1,3	1,3
Muut korottomat velat yhteensä				190,2	1,3	191,6	191,6
Siirtovelat				311,7		311,7	311,7
Johdannaiset	4,6					4,6	4,6
Siirtovelat yhteensä	4,6			311,7		316,2	316,2
Korottomat lyhytaikaiset velat yhteensä	4,6			1 571,1	1,3	1 577,0	1 577,0
Lyhytaikaiset rahoitusvelat yhteensä	4,6			1 727,1	1,3	1 733,0	1 733,1
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	4,6			2 125,3	1,9	2 131,8	2 138,1

Siirtosaamiset ja -velat eivät sisällä tuloverosaamisia 11,1 milj. euroa (21,2 milj. euroa) ja tuloverovelkoja 5,6 milj. euroa (8,7 milj. euroa).

Saatuja ennakkomaksuja, 38,5 milj. euroa (35,3 milj. euroa), ei luokitella rahoitusveloiksi eivätkä ne sisälly yllä olevaan taulukkoon.

Lainojen käyvät arvot on laskettu tulevien kassavirtojen nykyarvon perusteella käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja 0,1 %–1,5 %. Lyhytaikaisten korollisten velkojen käypä arvo on arvioitu olevan lähellä niiden tasearvoa. Pitkäaikaisten lainojen maturiteettijakautuma on esitetty liitteessä 4.3.

4.6 Rahoitusleasingvelat

Laadintaperiaatteet

Konserni toimii sekä vuokralle antajana että vuokralle ottajana kiinteistöjen ja koneiden osalta. Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut eivät siirry vuokralaiselle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Näihin sopimukseen liittyvät vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Sellaiset vuokrasopimukset, joissa konsernille on siirtynyt olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. Rahoitusleasingisopimuksella vuokrattu hyödyke merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajan kohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingisopimusten vuokraveloitteet merkitään taseen korollisiin velkoihin. Maksettavat vuokrat jaetaan rahoituskuluksi ja velan vähennykseksi. Rahoitusleasinghyödykkeistä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa.

Myynti- ja takaisinvuokraustilanteissa myyntihinta ja tuleva vuokrameno ovat yleensä sidoksissa toisiinsa. Mikäli myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy rahoitusleasingisopimus, kirjanpitoarvon ylittävää myyntituloa ei tulouteta välittömästi, vaan se merkitään velaksi taseeseen ja tuloutetaan vuokraajan kuluessa. Mikäli myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy muu vuokrasopimus ja myynti on tehty käypään arvoon, mahdollinen voitto tai tappio kirjataan välittömästi.

Jos myyntihinta alittaa käyvän arvon, voitto tai tappio kirjataan välittömästi, elleivät vastaiset markkinahintaa pienemmät vuokrat kompensoi tappiota, jolloin tappio aktivoidaan ja kirjataan tulosvaikutteisesti hyödykkeen odotetun käyttöajan kuluessa. Jos myynti-

hinta ylittää käyvän arvon, käyvän arvon ylittävä osuus merkitään taseeseen velaksi ja kirjataan tulosvaikutteisesti hyödykkeen odotetun käyttöajan kuluessa. Mikäli käypä arvo myynnin ja takaisinvuokrauksen tapahtumahetkellä alittaa hyödykkeen kirjanpitoarvon, kirjataan kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotuksen suuruinen tappio välittömästi.

Milj. €	2017			2016		
	Vähimmäis-leasing-maksut	Tulevat rahoitus-kulut	Vähimmäis-leasing-maksujen nykyarvo	Vähimmäis-leasing-maksut	Tulevat rahoitus-kulut	Vähimmäis-leasing-maksujen nykyarvo
Maksettavat leasingmaksut						
Yhden vuoden kuluessa	3,5	0,0	3,5	3,1	0,2	2,9
Yli vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	7,7	0,3	7,4	6,0	0,6	5,4
Yli viiden vuoden kuluttua	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Leasingmaksut yhteensä	11,3	0,3	11,0	9,1	0,7	8,4
Jälleenvuokrasopimuksista odotetut vuokrat			-			0,3

Rahoitusleasingvelat muodostuvat pääosin konsernin rahoitusyhtiöiltä vuokraamista autoista ja varastotekniikasta.

4.7 Vuokravastuut

Konserni vuokralleottajana

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	390,9	414,8
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	1 283,9	1 344,0
Yli viiden vuoden kuluessa	1 238,0	1 269,9
Yhteensä	2 912,9	3 028,7
Ei purettavissa olevista jälleenvuokraussopimuksista odotettavissa olevien vastaisten vähimmäisvuokrien määrä	60,2	52,9
Tilikaudella kirjatut vuokrat ja jälleenvuokrausmaksut:		
Vähimmäisvuokratulot	407,3	423,0
Jälleenvuokratuotot	22,3	21,8

Vuoden 2017 tuloslaskelmaan sisältyy muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettu- ja kiinteistöjen pääoma- ja hoitovuokria sekä muita vuokria 463,7 milj. euroa (458,1 milj. euroa). Hoitovuokrat eivät sisälly vähimmäisvuokratuluihin.

Kesko vuokraa liiketoimintaansa varten vähittäiskaupan ja sitä palvelevan logistiikan tarvitsemia tiloja. Vuokrasopimukset ovat pääosin indeksisidonnaisia ja paikallisen markkinakäytännön mukaisia. Osaan kiinteistöjen vuokrasopimuksista sisältyy jatko-optioita.

Konserni vuokralleantajana

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	11,4	10,3
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	26,5	18,7
Yli viiden vuoden kuluessa	19,0	28,5
Yhteensä	56,8	57,4
Tuloutetut muuttuvien vuokrien kokonaismäärät	1,4	2,2

Kesko vuokraa tiloja muille yrittäjille kuin K-kauppiaille muodostaakseen kauppapaikkaan kokonaisansaintaansa tukevan palvelukokonaisuuden. Tällaisia tiloja ovat tyypillisesti suur-yksiköiden yhteydessä toimivat ns. etumyymälät.

4.8 Muut vastuusitoumukset

Milj. €	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Pantit	156,9	124,2
Kiinnitykset	23,3	23,3
Takaukset	6,0	5,1
Muut vastuut ja vastuusitoumukset	59,8	33,4
Muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	0,3	0,3
Muut vastuut ja vastuusitoumukset	20,5	19,3

Annetuissa takauksissa ei ole esitetty takauksia, jotka liittyvät velkana konsernitaseessa tai vuokravastuuna liitteessä 4.7 esitettyihin eriin.

Takaukset eräänntyvät seuraavasti: vuonna 2018 5,6 milj. euroa ja 2019–2022 0,6 milj. euroa.

5 Muut liitetiedot

5.1 Konsernirakenne

5.2 Tytäryhtiöt, osakkuus- ja yhteisyritykset sekä suhteellisesti yhdisteltävät keskinäiset kiinteistöyhtiöt

5.3 Lähipiiritapahtumat

5.4 Osakepalkitseminen

5.5 Laskennalliset verot

5.6 Muut laajan tuloksen erät

5.7 Riita-asiat ja mahdolliset oikeusprosessit

5.8 Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

5.1 Konsernirakenne

Konsernin rakenne

Kesko-konserniin kuuluu 97 (102) tytäryhtiötä. Konsernilla on äänenemmistö kaikissa yhtiöissä. Kesko-konsernin alakonsernilla, Kesko Senukailla, on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus (kts. kappale määräysvallattomien omistajien osuudet).

Tietoja konsernin tilinpäätöshetken mukaisesta rakenteesta:

Toimiala	Kotimaa	Merkit- tävimmät tytäryhtiöt	Kokonaan	Kokonaan	Osittain	Osittain
			omistettujen tytäryritysten lukumäärä 2017	omistettujen tytäryritysten lukumäärä 2016	omistettujen tytäryritysten lukumäärä 2017	omistettujen tytäryritysten lukumäärä 2016
Päivittäis- tavara- kauppa	Suomi	K-Market Oy	26	23	5	4
Rakenta- misen ja talotek- niikan kauppa	Suomi, Ruotsi, Norja, Viro, Latvia, Liet- tua, Puola, Venäjä, Valko- Venäjä	Onninen- konserni, Kesko Senukai- konserni	39	52	19	12
Auto- kauppa	Suomi	VV-Auto Group Oy	6	6	-	-
Muut	Suomi, Viro		2	5	-	-

Kesko on yksinkertaistanut konsernirakennettaan vuosina 2016-2017. Tilikauden 2017 aikana Kesko-konsernin emoyhtiöön Kesko Oyj:öön ovat sulautuneet Ruokakesko Oy, K-citymarket Oy ja Kespro Oy. Tilikauden 2016 aikana Kesko-konsernin emoyhtiöön Kesko Oyj:öön sulautuivat K-talousoyrykeskus Oy, K-Plus Oy, K-instituutti Oy, Rautakesko Oy, Musta Pörssi Oy ja Keslog Oy.

Lisäksi konserniin kuuluu osittain omistettuja keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä. Luettelo konsernin tytäryrityksistä, pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista sekä suhteellisesti yhdisteltävistä keskinäisistä kiinteistöyhtiöistä on esitetty liitetiedossa 5.2.

Olennainen määräysvallattomien omistajien osuus

Kesko-konserniin kuuluvassa Kesko Senukai-konsernissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus. Alakonsernin emoyhtiö, UAB Kesko Senukai Lithuania, on Kesko

Oyj:n tytäryhtiö ja sen kotipaikka on Vilna, Liettua. Kesko-konsernin omistusosuus Kesko Senukai-konsernissa on 50,0 % lisätynä yhdellä osakkeella (50,0 % lisätynä yhdellä osakkeella). Kesko-konsernilla on oikeus nimittää enemmistö hallituksen jäsenistä sekä hallituksen puheenjohtaja. Hallitus ohjaa yhtiön operatiivista toimintaa ja päättää resurssien käytöstä. Määräysvallattomien omistajien osuus Kesko Senukai-konsernin voitosta oli 8,6 milj. euroa (15,3 milj. euroa) ja osuus omasta pääomasta oli 96,7 milj. euroa (97,3 milj. euroa).

Keskon syksyllä 2015 sopima järjestely Baltian rauta- ja sisustuskaupan keskittämisestä UAB Senukai Prekybos centrasiin (Senukai) vietiin päätökseen vuoden 2016 aikana. Yhtiön nimi on muutettiin Kesko Senukaiksi. Järjestelyssä Kesko myi kokonaan omistamiensa Viron ja Latvian K-rautojen toiminnasta vastaavien yhtiöiden osakkeet tytäryhtiölleen Senukaille, josta Kesko omistaa enemmistön. Kesko Senukai alakonsernilla on toimintaa Liettuassa, Virossa, Latviassa ja Valko-Venäjällä.

Taloudellisen informaation yhteenveto tytäryrityksestä, jossa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus

Milj. €	Kesko Senukai- konserni 2017	Kesko Senukai- konserni 2016
Lyhytaikaiset varat	238,8	224,0
Pitkäaikaiset varat	109,7	87,9
Lyhytaikaiset velat	114,1	111,0
Pitkäaikaiset velat	31,7	18,0
Liikevaihto	628,9	586,0
Voitto/tappio	17,1	25,1
Emoyrityksen omistajien osuus voitosta/tappiosta	16,1	22,4
Määräysvallattomien omistajien osuus voitosta/tappiosta	1,0	2,7
Tilikauden laaja tulos	10,7	24,3
Emoyrityksen omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta	13,8	22,5
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta	-3,1	1,8
Määräysvallattomille omistajille maksetut osingot	-1,7	-1,1
Liiketoiminnan nettorahavirta	13,4	14,3
Investointien nettorahavirta	-16,8	-26,0
Rahoituksen nettorahavirta	17,5	52,5

Tiedot on esitetty ennen Kesko-konsernin sisäisiä eliminoituja.

5.2 Tytäryhtiöt, osakkuus- ja yhteisyritykset sekä suhteellisesti yhdisteltävät keskinäiset kiinteistöyhtiöt

Tytäryhtiöt

Kesko Oyj:n kokonaan omistamat tytäryhtiöt Ruokakesko Oy, K-citymarket Oy ja Kespro Oy sulautuivat Kesko Oyj:öön 28.2.2017.

Emoyhtiön omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, %
Ankkuri-Energia Oy	Helsinki	100,00	100,00
Asunto Oy Kirkkonummen Västeruddintie 33	Kirkkonummi	100,00	100,00
Barker-Littoinen Oy	Espoo	100,00	100,00
Byggmakker Handel AS	Oppegård, Norja	100,00	100,00
Fiesta Real Estate AS	Tallinna, Viro	100,00	100,00
Intersport Finland Oy	Helsinki	100,00	100,00
Kenkäkesko Oy	Helsinki	100,00	100,00
Keru Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00
Kesko Export Oy	Helsinki	100,00	100,00
Kesko Food Russia Holding Oy	Helsinki	100,00	100,00
Kesko Real Estate Latvia SIA	Riika, Latvia	100,00	100,00
Kesko Senukai Lithuania UAB	Vilna, Liettua	50,00	50,00
Kiinteistö Oy Furupuro	Vantaa	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Helsingin Itäkeskus	Helsinki	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Hyvinkään Tuomaankulma	Hyvinkää	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Hyvinkään Tuuliankulma	Hyvinkää	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Hämeenlinnan Visamäentie 16	Helsinki	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Kellokosken Vanha valtatie 189	Tuusula	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Keravan Alikervantie 77	Helsinki	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Kolmisopentie 3	Kuopio	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Kuvernööriintie 8	Helsinki	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Lappeenrannan Oksasenkatu 4	Helsinki	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Lappeenrannan Rakuunaparkki	Lappeenranta	56,50	56,50
Kiinteistö Oy Liike-Jaako	Rovaniemi	67,88	67,88
Kiinteistö Oy Sarviniitynkatu 4	Kerava	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Sunan Hallitalo	Helsinki	100,00	100,00

Emoyhtiön omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, %
Kiinteistö Oy Tarkkaiikka	Oulu	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Voisalmen Liiketalo	Helsinki	100,00	100,00
Klintcenter Ab	Maarianhamina	100,00	100,00
K-Market Oy	Helsinki	100,00	100,00
Konekesko Oy	Helsinki	100,00	100,00
KR Fastigheter AB	Sollentuna, Ruotsi	100,00	100,00
K-rauta AB	Tukholma, Ruotsi	100,00	100,00
K-rauta Russia Holding Oy	Helsinki	100,00	100,00
KS Holding UAB	Vilna, Liettua	50,01	50,01
Liiketalo Oy Kajonkeskus	Oulu	100,00	100,00
Mežciems Real Estate SIA	Riika, Latvia	100,00	100,00
Onninen Oy	Helsinki	100,00	100,00
Plusa OÜ	Tallinna, Viro	100,00	100,00
Rake Eiendom AS	Oppegård, Norja	100,00	100,00
Tampereen Länsikeskus Oy	Tampere	100,00	100,00
TD-Kiinteistöt Oy	Turku	100,00	100,00
Vaajakosken Liikekeskus Oy	Jyväskylä	100,00	100,00
VV-Auto Group Oy	Helsinki	100,00	100,00

Muiden konserniyritysten omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, %
Antigravity Payment System UAB	Vilna, Liettua	25,50	
Oy Autocarrera Ab	Helsinki	100,00	
Daugavpils project 1 SIA	Daugavpils, Latvia	50,01	
Hasti-Ari AS	Oppegård, Norja	100,00	
Inovatyvus prekybos sprendimai UAB	Vilna, Liettua	25,51	
Jyrängön Palvelukeskus Oy	Heinola	50,45	
K rauta SIA	Riika, Latvia	100,00	
Kesko Real Estate OOO	Pietari, Venäjä	100,00	
Kesko Senukai Digital UAB	Vilna, Liettua	25,50	
Kesko Senukai Estonia AS	Tallinna, Viro	50,00	
Kesko Senukai Latvia AS	Riika, Latvia	50,00	

Muiden konserniyritysten omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, %
Kestra Kiinteistöpalvelut Oy	Helsinki	100,00	
Kiinteistö Oy Kokkolan Kaanaanmaantie 2-4	Kokkola	64,78	
Kiinteistö Oy Piispansilta	Espoo	100,00	
Kiinteistö Oy Vantaan Kiitoradantie 2	Vantaa	100,00	
Kiinteistö Oy Vantaan Simonsampo	Vantaa	100,00	
Kiinteistö Oy Visuveden Liiketalo	Ruovesi	100,00	
Konekesko Eesti AS	Tallinna, Viro	55,00	
Konekesko Latvija SIA	Riika, Latvia	55,00	
Konekesko Lietuva UAB	Vilna, Liettua	55,00	
KR Fastigheter i Järfälla AB	Sollentuna, Ruotsi	100,00	
KR Fastigheter i Linköping AB	Sollentuna, Ruotsi	100,00	
KR Fastigheter i Täby AB	Sollentuna, Ruotsi	100,00	
K-rauta Fastigheter i Malmö AB	Sollentuna, Ruotsi	100,00	
K-rauta Rus OOO	Pietari, Venäjä	100,00	
Ksenukai Digital Oü	Tallinna, Viro	25,50	
LLC LR Rustaveli StP	Pietari, Venäjä	100,00	
Lämpö-Tukku Oy	Helsinki	100,00	
MD Galerija Azur SIA	Riika, Latvia	50,01	
Norgros AS	Oppegård, Norja	100,00	
Olarin Autokiinteistö Oy	Espoo	100,00	
OMA OOO	Minsk, Valko-Venäjä	25,00	
Onninen AB	Solna, Ruotsi	100,00	
Onninen AS	Skedsmo, Norja	100,00	
Onninen AS	Tallinna, Viro	100,00	
Onninen LLP	Aktau, Kazakstan	100,00	
Onninen OOO	Pietari, Venäjä	100,00	
Onninen Russia Holding Oy	Helsinki	100,00	
Onninen SIA	Riika, Latvia	100,00	
Onninen Sp. z o.o.	Varsova, Puola	100,00	
Onninen UAB	Vilna, Liettua	100,00	
Peltosaaren Liikekeskus Oy	Riihimäki	59,67	
Penktoji Projekto Bendrovė UAB	Vilna, Liettua	25,50	
Profelco Oy	Vantaa	100,00	
Rake Bergen AS	Oppegård, Norja	100,00	

Muiden konserniyritysten omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, %
Romos Holdings UAB	Kaunas, Liettua	25,00	
Saele og Hollevik Trading AS	Bergen, Norja	100,00	
Senukai UAB	Kaunas, Liettua	49,61	
Senuku Tirdzniecibas Centrs SIA	Riika, Latvia	25,50	
SPC Holding UAB	Kaunas, Liettua	50,00	
TM Christensen VVS Detaljer AS	Oslo, Norja	100,00	
Trøgstadveien 13 AS	Oppegård, Norja	100,00	
VV-Autotalot Oy	Helsinki	100,00	

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Osakkuus- ja yhteisyritykset yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä.

Emoyhtiön omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, %
Graanin Liikekeskus Oy	Mikkeli	50,00	50,00
Hehu Kauppa Oy	Espoo	50,00	50,00
Kiinteistö Oy Itäaukio	Lahti	26,20	26,20
Kiinteistö Oy Janakkalan Linnatuuli	Janakkala	29,86	29,86
Kiinteistö Oy Joensuun Kaupunginportti	Joensuu	22,77	22,77
Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	49,00	49,00
Mercada Oy	Helsinki	33,33	33,33
Valluga-sijoitus Oy	Helsinki	46,15	46,15
Vähittäiskaupan Takaus Oy	Helsinki	34,35	34,35
Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy	Helsinki	30,00	30,00

Muiden konserniyritysten omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, %
Fintorus Oy	Lappeenranta	21,40	
Mokilizingas UAB	Vilna, Liettua	12,75	
Rakentamisen MALL Oy	Helsinki	25,00	
Suomen LVIS-Tietoverkko Oy	Vantaa	20,00	

Suhteellisesti yhdisteltävät keskinäiset kiinteistöyhtiöt

Emoyhtiön ja muiden omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, %
Asunto Oy Harjutie	Espoo	50,01	50,01
Asunto Oy Kajaanin Louhikatu 2	Kajaani	42,96	42,96
Asunto Oy Soukan Itäinentorni	Espoo	46,60	46,60
Asunto-Oy Punkalaitumen Pankkitalo	Punkalaidun	33,82	
Itäkeskuksen Pysäköintitalo Oy	Helsinki	36,16	36,16
Kiinteistö Oy Lahden Lyhytkatu 1	Lahti	50,00	50,00
Kiinteistö Oy Lukonmäen Palvelukeskus	Tampere	34,54	
Kiinteistö Oy Pälkäneen Liikekeskus	Pälkäne	84,14	84,14
Kiinteistö Oy Ulvilan Hansa	Ulvila	42,41	42,41
Kiinteistö Oy Vantaanportin Liikekeskus	Vantaa	27,81	27,81
Koskelan Ostokeskus Oy	Oulu	29,32	
Laajasalon Liikekeskus Oy	Helsinki	50,35	50,35
Lapin Tehdastalo Oy	Tampere	21,24	21,24
Munkkivuoren Ostoskeskus Oy	Helsinki	30,65	30,65
Talo Oy Kalevanpuisto	Kuopio	47,60	47,60
Voisalmen Ostoskeskus Oy	Lappeenranta	50,00	

5.3 Lähipiiritapahtumat

Konsernin lähipiiriin kuuluvat konsernin johtohenkilöt (hallitus, pääjohtaja ja konsernijohtoryhmä), heidän määräysvallassaan olevat yhtiöt, tytäryhtiöt, osakkuus- ja yhteisyritykset sekä Keskon Eläkekassa. Tytäryhtiöt sekä osakkuus- ja yhteisyritykset on lueteltu erillisessä liitteessä (liite 5.2).

Lähipiiritapahtumina on esitetty sellaiset liiketoimet lähipiirin kanssa, jotka eivät eliminoidu konsernitilinpäätöksessä.

Keskon hallituksen jäseniä toimii K-kauppiaina. Konserniyhtiöt myyvät tavaroita ja palveluita heidän määräysvallassaan oleville yrityksille. Tavaroiden ja palvelujen myynnit lähipiirille ovat toteutuneet yleisillä markkinaehdoilla ja perustuvat markkinahintoihin.

Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävillä yhteisyrityksillä, Kruunuvuoren Satama Oy:llä ja Mercada Oy:llä on kiinteistöjä, jotka on vuokrattu konsernin käyttöön. Vähittäiskaupan Takaus Oy ja Vähittäiskaupan Tilipalvelu Oy myyvät palvelujaan Keskon ja K-kauppiainien vähittäiskaupparyrityksille ja liettualainen UAB Mokilizingas tarjoaa paikallisille kuluttajille kuluttajarahoitusta. 10.10.2016 asti Suomen Lähikauppa oli Tuko Logistics Osuuskunnan jäsen. Suomen Lähikaupan ostot Tukolta on raportoitu lähipiiritapahtumina 10.10.2016 asti. Hehku Kauppa Oy on Keskon ja Oriolan kesäkuussa 2017 perustama yhteisyritys, joka rakentaa terveys-, kauneus- ja hyvinvointimyymlöiden ketjua Suomessa. Muut osakkuusyritykset ovat lähinnä liikekiinteistöyhtiöitä, jotka ovat vuokranneet omistamiaan kiinteistöjä Kesko-konsernin käyttöön. Osakkuusyritykset, jotka ovat keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä, on yhdistelty konsernitilinpäätökseen omistusosuuden mukaisesti.

Keskon Eläkekassa on itsenäinen juridinen yksikkö, joka hallinnoi pääosaa konsernin Suomen henkilöstön vapaaehtoiseen eläkkeisiin liittyvistä eläkevaroista. Eläkevaroihin sisältyy Kesko Oyj:n osakkeita 21,9 milj. euron arvosta (23,0 milj. euroa). Eläkekassan omistamia kiinteistöjä on vuokrattu Kesko-konsernille.

Tilikausilla 2017 ja 2016 Kesko-konserni ei maksanut Eläkekassalle kannatusmaksuja.

Lähipiirin kanssa toteutuivat seuraavat liiketapahtumat:

Tuloslaskelma Milj. €	Osakkuus- ja yhteisyritykset		Hallitus ja johto		Eläkekassa	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Tavaroiden myynti	0,1	0,0	79,6	73,6		
Palveluiden myynti	3,9	3,6	0,4	0,3	0,3	0,3
Tavaroiden ostot		-128,8	-7,8	-6,9		
Palvelujen ostot	-0,1	-7,7	-0,1	-0,1		
Liiketoiminnan tuotot	1,5	1,5	13,1	11,3	0,0	
Liiketoiminnan kulut	-53,0	-53,2	-2,9	-1,6	-11,1	-11,3
Rahoitustuotot	5,6	5,7				

Tase Milj. €	Osakkuus- ja yhteisyritykset		Hallitus ja johto		Eläkekassa	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Lyhytaikaiset saamiset	0,5	0,2	5,9	7,6		0,0
Pitkäaikaiset saamiset	57,7	57,6				
Lyhytaikaiset velat	24,1	37,5	0,9	1,6	9,7	5,5

Keskon myynnistä hallituksen jäsenten määräysvallassa oleville yrityksille syntyneet saamiset olivat tilinpäätöspäivänä 5,9 milj. euroa (7,6 milj. euroa). Saamisten vakuutena on Keskon osakkuusyhtiön Vähittäiskaupan Takaus Oy:n antama tililuottovakuus, jonka enimmäismäärä on aina rajoitettu Vähittäiskaupan Takauksen K-kauppiasyritykseltä ja -yrittäjältä saaman vastavakuuden realisointiarvoon. Vastavakuuden arvo oli tilikauden päättyessä 5,5 milj. euroa (5,5 milj. euroa).

Muihin lyhytaikaisiin velkoihin sisältyy mm. ketjuhyvitysvelkoja Keskon hallituksen jäsenten määräysvallassa oleville yrityksille. Ketjuhyvitystä maksetaan jälkikäteen toteutuneiden vuosiestojen ja toiminnan laatuun liittyvien kriteerien perusteella.

Kesko osti tilikauden aikana Keskon Eläkekassalta kaksi kiinteistöä 46,5 milj. euron kauppahintaan sisältäen varainsiirtoveron.

Johdon työsuhde-etuudet

Ylin johto koostuu hallituksesta ja konsernijohtoryhmästä. Heidän työsuorituksistaan saama kompensatio koostuu seuraavista eristä:

Rahapalkat, palkkiot, luontoisedut ja osakepalkkiot 1 000 €		2017	2016	
Mikko Helander	pääjohtaja	2 849,4	2 174,0	
Konsernijohtoryhmä	muut jäsenet	6 185,1	4 683,4	
Esa Kiiskinen		hallituksen puheenjohtaja	87,5	87,5
Mikael Aro		hallituksen varapuheenjohtaja	60,0	60,5
Toni Pokela		hallituksen jäsen	43,0	42,5
Matti Kyytsönen		hallituksen jäsen	45,5	45,5
Anu Nissinen		hallituksen jäsen	44,5	44,5
Matti Naumanen		hallituksen jäsen (4.4.2016 alkaen)	43,0	31,1
Jannica Fagerholm		hallituksen jäsen (4.4.2016 alkaen)	48,0	34,1
Tomi Korpisaari		hallituksen jäsen (29.2.2016 asti)		7,2
Kaarina Ståhlberg		hallituksen jäsen (29.2.2016 asti)		10,7
Yhteensä		9 406,1	7 221,0	

Eläke-etuudet

Pääjohtajan ja muiden konsernijohtoryhmän jäsenten lakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutusyhtiössä. Kolmella konsernijohtoryhmän jäsenellä on Keskon Eläkekassan sääntöjen ja kunkin johtajasopimuksen mukainen etuusperusteinen lisäeläke. Neljällä konsernijohtoryhmän jäsenellä on maksuperusteinen lisäeläke. Pääjohtaja Mikko Helanderin vanhuuseläkeiksi on sovittu 63 vuotta ja vanhuuseläkkeen suuruudeksi 60 prosenttia työeläkelain (TyEL) mukaisesta eläkkeen perusteena olevasta työansioista viimeiseltä 10 vuodelta. Eläke on etuusperusteinen. Lisäeläkkeestä aiheutuva tilikauden suoriteperusteinen eläkemenon oli 0,9 milj. euroa (1,0 milj. euroa) ja taseeseen kirjatun eläkesaamisen määrä oli 0,6 milj. euroa (0,6 milj. euroa). Pääjohtajan lakisääteisestä eläketurvasta aiheutunut eläkemenon oli 0,3 milj. euroa (0,2 milj. euroa).

Osakepalkkiot

Konsernijohtoryhmän jäsenille on myönnetty seuraavat osakepalkkiot: vuoden 2015 osalta 39 516 osaketta (enimmäismäärä oli 74 000) ja vuoden 2016 osalta 56 684 osaketta

(enimmäismäärä oli 74 000). Vuoden 2017 ohjelman enimmäismäärä on 114 200, joka on bruttoansainta, josta vähennetään ennakonpidätys.

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Pääjohtajalla ja muilla konsernijohtoryhmän jäsenillä on yhtiön irtisanoessa oikeus irtisanomisajan rahapalkkaan ja luontoisetuihin sekä erilliseen kertakaikkiseen irtisanomiskorvaukseen, joka määräytyy johtajan irtisanomiskuukauden rahapalkan ja luontoisetujen perusteella. Irtisanomiskorvaus ei ole osa johtajan palkkaa eikä sitä oteta huomioon irtisanomisajan palkan, irtisanomiskorvauksen tai eläkkeelle siirryttäessä eläkepalkan määrittämisessä. Johtajan itse irtisanoutuessa hän on oikeutettu ainoastaan irtisanomisajan palkkaan luontoisetuineen. Toimisuhteen päättyessä eläkkeelle siirtymiseen johtaja saa sopimuksensa mukaista eläkettä, ei muita korvauksia.

Osakeomistukset

Pääjohtajalla oli 31.12.2017 Kesko Oyj:n B-osakkeita 36 091 kappaletta, jotka edustivat 0,04 % yhtiön kaikista osakkeista ja 0,01 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Konsernijohtoryhmällä mukaan lukien pääjohtaja oli 31.12.2017 Kesko Oyj:n A-osakkeita 81 kappaletta ja B-osakkeita 116 858 kappaletta, jotka edustivat 0,12 % yhtiön kaikista osakkeista ja 0,03 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

5.4 Osakepalkitseminen

Laadintaperiaatteet

Osakeperusteisiin maksuihin liittyvät kulut kirjataan tuloslaskelmaan, ja taseeseen kirjataan vastaava velka rahana selvitettävien osakeperusteisten maksujen osalta. Taseen velka arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Osakkeina selvitettävien osakeperusteisten maksujen osalta kirjataan tuloslaskelman kulukirjausta vastaava oman pääoman lisäys.

Yhtiön hallitus on myöntänyt johdolle osakepalkkiojärjestelmän, joka sisältää sekä B-sarjan osakkeina maksettavan että rahana maksettavan etuuden, jos ohjelman ehdot täyttyvät. Osakkeina maksettavan etuuden käypä arvo on osakkeen arvo myöntämishetkellä ja se kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä palkkiojärjestelmän ansainta- ja sitouttamisjakson aikana. Kuluksi kirjattava määrä perustuu konsernin arvioon tulevien osakkeina maksettavien etuuksien määrästä ansaintajakson lopussa. Ei-markkinaperusteisten ehtojen vaikutuksia ei sisällytetä etuuksien käypään arvoon, vaan ne otetaan huomioon niiden osakkeiden määrissä, joihin oletetaan syntyvän oikeus ansaintajak-

son lopussa. Rahana maksettavalla osuudella katetaan palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Rahaosuus kirjataan kuluksi ansaintajakson aikana. Arvioiden muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Osakepalkkiojärjestelmä

Keskolla on viisi yhtiön hallituksen päättämää konsernin johtoon kuuluville ja nimetyille muille avainhenkilöille suunnattua osakepalkkiojärjestelmää, järjestelmä 2011–2013, järjestelmä 2014–2016 sekä vuonna 2017 päätetyt ohjelmat suoriteperusteisesta osakepalkkio-ohjelmasta (performance share plan, PSP) ja siirtymävaiheen osakepohjaisesta kannustinohjelmasta (Bridge Plan). Lisäksi Keskon hallitus on päättänyt rajoitetusta osakepalkkioohjelmasta (restricted share pool, RSP), joka on täydentävä osakepalkkio-ohjelma erityistilanteita varten. 2011–2013 ja 2014–2016 osakepalkkiojärjestelmissä on voitu antaa kolmen vuoden aikana yhteensä enintään 600 000 yhtiön hallussa olevaa omaa B-osaketta.

Vuosien 2011–2013 ja 2014–2016 osakepalkkiojärjestelmässä oli kolme ansaintajaksoa: kalenterivuodet 2011, 2012 ja 2013 sekä 2014, 2015 ja 2016. Uudessa vuoden 2017 osakepalkkio-ohjelmassa on kahden vuoden ansaintajakso. Siirtymävaiheen osakepalkkio-ohjelmassa (Bridge Plan) ansaintajakso on vuosi 2017. Rajoitetussa osakepalkkioohjelmassa ei vuonna 2017 ollut tapahtumia. Keskon hallitus on päättänyt kunkin ansaintajakson ansaintakriteerit, kohderyhmän ja osakepalkkion enimmäismäärät erikseen palkitsemisvaliokunnan esityksensä. Ansaintakriteerien täyttymisen perusteella annettavien Keskon B-osakkeiden lopulliset määrät hallitus on päättänyt ansaintajaksoa seuraavan vuoden alussa. Ansaintajaksojen 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 ja 2016 kriteerit olivat yhtä suurin painotuksin Kesko-konsernin verottoman myynnin kehitysprosentti, Keskon laimentamaton vertailukelpoinen osakekohtainen tulos (EPS) ja se, kuinka paljon Keskon B-osakkeen kokonaistuotto ylittää OMX Helsinki Benchmark Cap -tuottoindeksin. 2017 ohjelmissa (PSP ja Bridge Plan) ansaintajaksojen kriteerit ovat yhtä suurin painotuksin Kesko-konsernin verottoman myynnin kehitysprosentti, sidotun pääoman vertailukelpoinen tuotto- % (ROCE) ja Keskon B-osakkeen absoluuttisen kokonaistuoton kehitys (absolute TSR).

Kaikissa ohjelmissa ansaintajaksolta mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan Keskon B-osakkeina. Lisäksi vuosien 2011–2013 ja 2014–2016 ohjelmissa maksetaan enintään osakkeiden arvon suuruinen rahaosuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Uusissa vuonna 2017 alkaneissa osakepalkkiojärjestelmissä (PSP ja Bridge Plan) mahdollisesti maksettava palkkion kokonaismäärä on osakkeiden bruttoansainta, josta vähennetään soveltuva ennakonpidätys ja sen vähentämisen jälkeen jäljelle jäävä nettomäärä suoritetaan osakkeina.

Palkkiona annettaviin osakkeisiin liittyy kutakin ansaintajaksoa seuraavan kolmen kalenterivuoden mittainen sitouttamisjakso (ohjelmat 2011-2013, 2014-2016 ja Bridge Plan), jonka aikana osakkeita ei saa pantata tai luovuttaa, mutta jonka aikana henkilöllä on osakkeisiin liittyvät muut oikeudet. Vuoden 2017 osakepalkkio-ohjelmassa (PSP) kahden vuoden ansaintajaksoa seuraa kahden vuoden sitouttamisjakso. Jos henkilön työ- tai toimisuhte päättyy ennen sitouttamisjakson päättymistä, hänen on pääsääntöisesti palautettava luovutusrajoituksen alaiset osakkeet vastikkeetta Keskolle tai sen määräämälle taholle. Hallitus voi yksittäistapauksessa päättää, että henkilö saa pitää palautusvelvollisuuden kohteena olevat osakkeet tai osan niistä. Jos saaja siirtyy eläkkeelle sitouttamisjakson aikana, saajalla on oikeus pitää jo saamansa osakkeet ja muut arvopaperit.

Osakepalkkiojärjestelmän raportoinnissa käytetyt oletukset on kerrottu seuraavissa taulukoissa.

Osakepalkkion myöntämispäivät ja käyvät arvot, ansaintajakso 2017	Ansaintajakso	
	PSP	Bridge Plan
Myöntämispäivät	1.2.2017	1.2.2017
Osakepalkkion käypä arvo myöntämishetkellä, euroa	44,67	44,67
Osakekurssi myöntämishetkellä, euroa	46,67	46,67
Osakepalkkiojärjestelmän kesto		
Ansaintajakson alkamispäivä	1.1.2017	1.1.2017
Ansaintajakson päättymispäivä	31.12.2018	31.12.2017
Sitouttamisjakson päättymispäivä	31.12.2020	31.12.2020

Osakepalkkion myöntämispäivät ja käyvät arvot	Ansaintajakso 2016	Ansaintajakso 2015	Ansaintajakso 2014	Ansaintajakso 2013
Myöntämispäivät	3.2.2016	9.2.2015	3.2.2014	5.2.2013
Osakepalkkion käypä arvo myöntämishetkellä, euroa	32,45	30,74	25,66	23,30
Osakekurssi myöntämishetkellä, euroa	34,95	32,24	27,06	24,50
Osakepalkkiojärjestelmän kesto				
Ansaintajakson alkamispäivä	1.1.2016	1.1.2015	1.1.2014	1.1.2013
Ansaintajakson päättymispäivä	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Sitouttamisjakson päättymispäivä	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016

Osakepalkkion käyvän arvon laskennassa käytetyt oletukset	Ansaintajakso 2017	Ansaintajakso 2017	Ansaintajakso 2016	Ansaintajakso 2015	Ansaintajakso 2014	Ansaintajakso 2013
	PSP	Bridge plan				
Myönnettyjen osakepalkkioiden määrä, enimmäismäärä, kpl	325 300*	325 300*	263 000	262 800	278 400	263 600
Muutokset myönnettyjen osakkeiden määrään, kpl	-34 900	-25 900	-9 800	-3 600	-2 000	-9 500
Toteutunut osakepalkkion määrä, kpl			192 822	139 724	120 022	50 520
Ohjelman piiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä kauden lopussa	125	126	131	142	143	134
Osakekurssi tilinpäätöspäivänä, euroa	45,25	45,25	47,48	32,37	30,18	26,80
Ansaintakriteerien toteumaolettama, %	40,0	40,0	56,7	53,4	43,4	20,0
Arvio palautuvien osakepalkkioiden määrästä ennen sitouttamisjakson päättymistä, %	2,5	2,5	5,0	5,0	5,0	5,0

*Osakkeiden bruttomäärä, josta vähennetään soveltuva ennakonpidätys ja sen vähentämisen jälkeen jäljelle jäävä nettomäärä suoritetaan osakkeina.

Tilikaudella 2017 edellä mainittujen osakepalkkiojärjestelmien vaikutus konsernin tulokseen oli -9,8 milj. euroa (-12,3 milj. euroa).

Tilikausilla 2018–2020 realisoituvan kulukirjauksen arvioidaan 31.12.2017 olevan yhteensä -9,8 milj. euroa. Todellinen määrä voi poiketa arvioidusta.

5.5 Laskennalliset verot

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2017 aikana

Milj. €	Kirjattu tulos-		Kirjattu omaan pääomaan	Kursserot	Muut muutokset	31.12.2017
	1.1.2017	laskelmaan				
Laskennalliset verosaamiset						
Varaukset	10,0	-0,2				9,8
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	0,1	0,0				0,1
Vahvistetut tappiot	25,6	-2,4		-0,1	0,0	23,1
Muut väliaikaiset erot	19,4	-1,5	-0,1	-0,7	-0,2	16,8
Yhteensä	55,1	-4,2	-0,1	-0,8	-0,2	49,8
Laskennalliset verovelat						
Kirjanpidon ja verotuksen poistojen erotus	30,9	1,0		-0,4		31,5
Käyvän arvon kohdistus	23,5	-0,4		-0,5	-3,9	18,8
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	33,1	-1,3	9,0			40,7
Muut väliaikaiset erot	9,9	-0,7	0,0	-0,1	-3,9	5,2
Yhteensä	97,4	-1,4	9,0	-0,9	-7,8	96,2
Laskennallinen nettoverovelka	42,3					46,4

Nettoverovelka jakautuu taseessa

Milj. €	2017	2016
Laskennallisiin verosaamisiin	5,6	5,8
Laskennallisiin verovelkoihin	52,0	48,1
Yhteensä	46,4	42,3

Laskennallisten verosaamisten muut väliaikaiset erot sisältää konsernin laskentaperiaatteiden noudattamisesta aiheutuvaa laskennallista verosaamista 3,1 milj. euroa ja paikallisten kirjanpitojen ja verotuksen jaksotuseroista aiheutuvaa laskennallista verosaamista 3,4 milj. euroa.

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2016 aikana

Milj. €	Kirjattu tulos-		Kirjattu omaan pääomaan	Kursserot	Muut muutokset	31.12.2016
	1.1.2016	laskelmaan				
Laskennalliset verosaamiset						
Varaukset	9,6	0,3		0,0	0,1	10,0
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	0,1	0,0				0,1
Vahvistetut tappiot	8,3	-3,2		2,1	18,4	25,6
Muut väliaikaiset erot	19,8	0,1	-0,6	1,3	-1,1	19,4
Yhteensä	37,8	-2,8	-0,6	3,4	17,3	55,1
Laskennalliset verovelat						
Kirjanpidon ja verotuksen poistojen erotus	49,6	-12,2			-6,5	30,9
Käyvän arvon kohdistus	9,3	-1,5		0,3	15,3	23,5
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	35,3	0,6	-2,8			33,1
Muut väliaikaiset erot	11,0	0,2	0,2	0,7	-2,2	9,9
Yhteensä	105,2	-12,9	-2,7	1,1	6,6	97,4
Laskennallinen nettoverovelka	67,5					42,3

Vahvistetut tappiot

Konsernilla oli 31.12.2017 käyttämättömiä vahvistettuja tappioita 181,0 milj. euroa, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, koska tilinpäätöspäivänä on epätodennäköistä, että konsernille kertyisi lähitulevaisuudessa verotettavaa tuloa, jota vastaan tappioita voitaisiin hyödyntää.

Vahvistetut tappiot, joista ei ole kirjattu verosaamista, erääntyvät seuraavasti:

Milj. €	2018	2019	2020	2021	2022	2023-	Yhteensä
	0,0	0,9	3,7	1,6	4,4	170,4	181,0

Konsernitilinpäätökseen ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista, koska tytäryhtiöiden voitonjako on konsernin päätäntävällässä, eikä vero vaikutuksen toteutumiseen johtava voitonjako ole todennäköinen lähitulevaisuudessa.

5.6 Muut laajan tuloksen erät

Milj. €	2017			2016		
	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi						
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	45,0	-9,0	36,0	-14,0	2,8	-11,1
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi						
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot	-29,3		-29,3	10,4		10,4
Rahavirran suojauksen arvonmuutos	0,8	-0,2	0,6	3,1	-0,6	2,4
Myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutos	-0,4	0,1	-0,3	0,7	-0,1	0,5
Muut erät	-0,3		-0,3	-0,3		-0,3
Yhteensä	15,8	-9,1	6,7	-0,1	2,1	2,0

5.7 Riita-asiat ja mahdolliset oikeusprosessit

Konserniyhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin liiketoimintaan liittyvissä oikeudenkäynneissä tai riita-asioissa. Johdon arvion mukaan näiden lopputuloksella ei ole todennäköisesti olennaista vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan. Konserni on myös osallisena joko kantajana tai vastaajana mahdollisissa oikeudellisissa riita-asioissa, joiden lopputulemaa on vaikea ennustaa.

5.8 Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole ollut merkittäviä normaalista liiketoiminnasta poikkeavia tapahtumia.

Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)

Emoyhtiön tuloslaskelma

€	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Liikevaihto	4 546 014 549,58	307 057 226,84
Liiketoiminnan muut tuotot	957 239 419,90	145 872 845,35
Materiaalit ja palvelut	-3 999 992 238,07	-182 055 341,10
Henkilöstökulut	-292 237 926,43	-78 391 983,08
Poistot ja arvonalentumiset	-64 691 857,88	-25 123 873,93
Liiketoiminnan muut kulut	-581 088 865,22	-153 377 504,75
Liikevoitto	565 243 081,88	13 981 369,33
Rahoitustuotot ja -kulut	-71 760 675,11	10 150 624,85
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	493 482 406,77	24 131 994,18
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	-4 820 340,90	7 253 944,92
Konserniavustus	47 337 019,21	137 567 419,37
Tulos ennen veroja	535 999 085,08	168 953 358,47
Tuloverot	-40 943 927,77	-21 025 798,49
Tilikauden tulos	495 055 157,31	147 927 559,98

Emoyhtiön tase

€	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	13 028 438,27	7 693 643,06
Muut aineettomat hyödykkeet	111 897 224,51	15 684 207,80
Ennakkomaksut	16 015 144,73	8 303 933,25
	140 940 807,51	31 681 784,11
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet		
Omistetut	168 837 197,54	85 898 561,81
Vuokraoikeudet ja liittymismaksut	1 524 238,07	79 438,61
Rakennukset ja rakennelmat		
Omistetut	344 012 526,20	161 741 464,59
Koneet ja kalusto	65 603 590,38	11 989 536,91
Muut aineelliset hyödykkeet	7 981 818,89	5 206 436,83
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	21 303 057,62	9 260 388,69
	609 262 428,70	274 175 827,44
SIJOITUKSET		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	805 999 408,32	805 822 696,65
Osuudet omistusyhteisyriksissä	83 982 695,77	78 255 203,86
Muut sijoitukset	14 785 256,50	7 623 896,27
	904 767 360,59	891 701 796,78
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Valmiit tuotteet/tavarat	234 744 925,64	46 416 088,41
	234 744 925,64	46 416 088,41

€	31.12.2017	31.12.2016
SAAMISET		
Pitkäaikainen		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	168 035 008,16	214 140 932,90
Saamiset omistusyhteisyriksiltä	57 617 471,31	57 629 471,31
Lainasaamiset	5 000 000,00	-
Muut saamiset	5 237 960,95	5 184 785,91
	235 890 440,42	276 955 190,12
Lyhytaikainen		
Myyntisaamiset	373 594 000,87	144 796 523,71
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	675 384 765,34	625 191 943,42
Saamiset omistusyhteisyriksiltä	3 044 550,12	991 449,83
Lainasaamiset	743 587,07	2 019 258,12
Muut saamiset	7 326 678,80	1 638 531,21
Siirtosaamiset	103 271 251,54	69 232 300,91
	1 163 364 833,74	843 870 007,20
RAHOITUSARVOPAPERIT		
Muut arvopaperit	259 111 541,02	246 965 095,16
RAHAT JA PANKKISAAMISET	75 212 606,84	48 104 149,95
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 623 294 944,46	2 659 869 939,17

€	31.12.2017	31.12.2016
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	197 282 584,00	197 282 584,00
Ylikurssirahasto	197 498 010,90	197 498 010,90
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	22 753 307,40	22 753 307,40
Muut rahastot	243 415 795,55	243 415 795,55
Edellisten tilikausien voitto	548 730 492,69	592 073 306,99
Tilikauden voitto	495 055 157,31	147 927 559,98
	1 704 735 347,85	1 400 950 564,82
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	106 651 164,74	59 756 479,17
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	9 894 444,82	9 168 725,12
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	-	225 005 000,00
Suunnatut velkakirjalainat	20 083 682,01	20 083 682,01
Eläkelainat	92 136 875,00	100 000 000,00
Muut velat	3 511 411,00	8 238 366,94
	115 731 968,01	353 327 048,95
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	225 005 000,00	-
Eläkelainat	8 648 750,00	-
Saadut ennakot	24 169 912,84	39 667,98
Ostovelat	588 622 363,88	135 005 784,67
Velat saman konsernin yrityksille	428 755 044,00	527 926 338,03
Velat omistusyhteisyrityksille	24 100 220,87	21 949 611,28
Muut velat	217 749 350,00	85 096 642,64
Siirtovelat	169 231 377,45	66 649 076,51
	1 686 282 019,04	836 667 121,11
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 623 294 944,46	2 659 869 939,17

Emoyhtiön rahavirtalaskelma

€	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja	493 482 406,77	24 131 994,18
Oikaisut		
Suunnitelman mukaiset poistot	64 691 857,88	17 936 645,13
Rahoitustuotot ja -kulut	71 760 675,11	-10 150 624,85
Muut oikaisut	-406 115 335,96	-31 774 213,98
	223 819 603,80	143 800,48
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-161 680 563,29	49 585 713,94
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	-6 091 469,70	5 152 816,06
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	293 051 955,47	12 543 253,34
	125 279 922,48	67 281 783,34
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		
Maksetut korot	-17 045 129,76	-17 959 831,97
Saadut korot	23 874 783,91	26 198 246,35
Saadut osingot	30 309 924,47	1 975 275,20
Maksetut verot	-29 272 453,12	-71 583 714,69
	7 867 125,50	-61 370 025,11
Liiketoiminnan rahavirta	356 966 651,78	6 055 558,71

€	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Investointien rahavirta		
Investoinnit muihin sijoituksiin	-2 500,00	-
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-145 763 474,03	-25 073 151,29
Sijoitukset tytäryhtiöihin	-37 274 243,48	-280 846 572,73
Sijoitukset omistusyhteisyrityksiin	-1 641 250,00	-
Tytäryhtiöiden myynnit vähennettynä luovutusshetken rahavaroilla	103 066 291,87	-5 000 000,00
Luovutustulot muista sijoituksista	112 984,89	166 095,44
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	10 181 110,33	29 537 990,00
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	39 290 538,07	-2 000 758,55
Investointien rahavirta	-32 030 542,35	-283 216 397,13
Rahoituksen rahavirta		
Korollisten velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-268 123 604,86	127 193 797,33
Lyhytaikaisten korollisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	125 198 252,65	-237 114 236,83
Lyhytaikaisten rahamarkkinasijoitusten lisäys (-)/vähennys (+)	-36 407 333,34	364 532 233,40
Maksetut osingot	-198 932 108,72	-248 194 233,30
Saadut ja maksetut konserniavustukset	47 337 019,21	137 567 419,37
Muut erät	-3 244 788,93	5 424 147,30
Rahoituksen rahavirta	-334 172 563,99	149 409 127,27
Rahavarojen muutos	-9 236 454,56	-127 751 711,15
Rahavarat ja lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat 1.1.	106 569 989,39	234 321 700,54
Sulautumisen yhteydessä siirtyneet rahavarat	11 850 206,75	-
Rahavarat ja lyhytaikaiset myytävissä olevat rahavarat 31.12.	109 183 741,58	106 569 989,39

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1. Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Kesko Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain (FAS) mukaisesti.

Tilikauden 2017 aikana Kesko Oyj:öön ovat sulautuneet K-citymarket Oy, Kespro Oy ja Ruokakesko Oy.

Tilikauden 2016 aikana Kesko Oyj:öön sulautuivat K-talousohjelma Oy, K-Plus Oy, K-instituutti Oy, Rautakesko Oy, Musta Pörssi Oy ja Keslog Oy.

Sulautumisista johtuen edellisen tilikauden tiedot eivät ole vertailukelpoisia päättyneen tilikauden tietojen kanssa.

Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla sekä mahdollisilla arvonalennuksilla.

Poistoajat

Muut pitkävaikutteiset menot	5–20 vuotta
IT-ohjelmistot ja lisenssit	3–5 vuotta

Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja mahdollisilla arvonalennuksilla.

Poistoajat

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineellisten hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella alkuperäisestä hankintahinnasta.

Tavallisimmat arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat:

Rakennukset ja rakennelmat	10-33 vuotta
Rakennusten osat	8 vuotta
Koneet ja kalusto	25 % menojäätännöspoisto
Autot ja kuljetuskalusto	5 vuotta
IT-laitteet	3-5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	5–14 vuotta

Maa-alueista ja liittymismaksuista ei ole tehty poistoja. Suunnitelman mukaiset poistot ja poistoeron muutos yhteensä vastaavat EVL-poistoja. Poistoeron muutos on käsitelty tilinpäätössiirtoina.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on esitetty liukuvan keskihankintahinnan mukaisesti välittömän hankintamenon tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on arvostettu hankintamenoa tai sitä alempaan käypään arvoon.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu euroiksi käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Jos saaminen tai velka on sidottu kiinteään kurssiin, sitä on käytetty muuntamisessa. Kurssierot on kirjattu tilinpäätökseen tulosaikutteisesti.

Johdannaisopimukset

Korkojohdannaiset

Korkojohdannaisia käytetään muokkaamaan lainojen korkosidonnaisuusaikaa. Tavoit-eduraatio on kolme vuotta ja sen sallitaan vaihdella puolentoista ja neljän vuoden välillä. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat kirjataan tilikauden aikana korkotuotoiksi tai -kuluiksi sulkemispäivän mukaan. Tilinpäätöksessä avoimet korkotermini-, -futuuri-, -optio- ja -swap-sopimukset arvostetaan käypään arvoon, mutta realisoitumattomia arvonnousuja ei tulouteta. Mahdolliset arvostustappiot kirjataan korkokuluksi.

Valuuttajohdannaiset

Valuuttajohdannaisia käytetään sekä translaatio- että transaktioriskiltä suojautumiseen. Valuuttajohdannaisia käytetään suojautumistarkoituksessa kaupalliselta valuuttariskiltä. Valuuttatermiinit arvostetaan tilinpäätöspäivän termiinikurssiin. Avoimien johdannaispöytäkirjojen kurssierot kirjataan rahoituseriin sekä myynnin ja ostojen oikaisueriin. Jos johdannaisella on suojattu valuuttamääräistä tase-erää, on arvomuutos kirjattu tase-erän muutosta vastaan. Optiosopimusten osalta preemiot sisältyvät taseen siirtyviin eriin, kunnes ne erääntyvät tai arvomuutos tilinpäätöspäivänä edellyttää tulokseen kirjaamista.

Hyödykejohdannaiset

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Ankkuri-Energia Oy käyttää sähköjohdannaisia konsernin ja sen kauppiaiden energiakustannusten tasaamiseen. Kesko Oyj on ulkoinen vastapuoli pankin kanssa tehdyissä sähköjohdannaisissa ja tekee sisäisen suojauksen vastaavaan hintaan Ankkuri-Energia Oy:n kanssa. Kesko Oyj:llä ei missään vaiheessa ole johdannaispositiota eikä näin ollen myöskään tulosvaikutusta. Sähkön hintariskiä tarkastellaan viiden vuoden aikajänteellä. Tilikauden aikana toimitetun sähkön hintaa suojaavien johdannaisten osalta arvomuutokset kirjataan Keskossa rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Tulevaisuuden ostoja suojaavien sopimusten realisoitumattomia voittoja ja tappioita ei ole kirjattu tuloslaskelmaan.

Eläkejärjestelyt

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty eläkevakuutusyhtiöiden kautta ja vapaaehtoinen lisäeläketurva pääosin Keskon Eläkekassan kautta. Eläkemenot on kirjattu kuluksi tuloslaskelmaan.

Pakolliset varaukset

Pakollisina varauksina on taseessa esitetty erä, joihin on sopimuksin tai muutoin sitouduttu, mutta jotka eivät ole vielä realisoituneet. Pakollisten varausten muutokset sisältyvät tuloslaskelmaan. Konsernin harjoittaman liiketoiminnan käytöstä poistuneiden tyhjen vuokratilojen vuokravastuu samoin kuin vastaavien tilojen ulkopuolisille vuokrauksesta aiheutuvat tappiot on käsitelty pakollisena varauksena.

Tuloverot

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden tuloksen perusteella lasketut tuloverot sekä aikaisemmilta tilikausilta maksuunpannut tai palautetut verot. Laskennallisia veroja ei kirjata emoyhtiön tuloslaskelmaan ja taseeseen.

Tuloslaskelman liitetiedot

Liite 2. Liikevaihto toimialoittain

Milj. €	2017	2016
Päivittäistavara-kauppa	3 493,7	-
Rautakauppa	1 019,3	165,9
Muut	32,9	141,1
Yhteensä	4 546,0	307,1

Liite 3. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. €	2017	2016
Kiinteistöjen ja osakkeiden myyntivoitot	61,6	2,2
Vuokratuotot	62,0	84,5
Palvelukorvaukset	367,6	9,0
Fuusiovoitot	350,0	46,2
Muut	116,1	3,8
Yhteensä	957,2	145,9

Liite 4. Henkilöstökulut

Milj. €	2017	2016
Palkat ja palkkiot	-240,9	-64,6
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-41,0	-10,6
Muut henkilösivukulut	-10,3	-3,2
Yhteensä	-292,2	-78,4

Kesko Oyj:n henkilökunnan lukumäärä oli keskimäärin 6 576 (2 797) henkilöä.

Johdon palkat ja palkkiot

Milj. €	2017	2016
Toimitusjohtaja	1,5	1,3
Hallituksen jäsenet	0,4	0,4
Yhteensä	1,8	1,7

Johdon palkat ja palkkiot on esitetty henkilöittäin eriteltynä konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Liite 5. Poistot ja arvonalentumiset

Milj. €	2017	2016
Suunnitelman mukaiset poistot	-62,2	-17,9
Arvonalentumiset, pysyvät vastaavat	-2,5	-7,2
Yhteensä	-64,7	-25,1

Liite 6. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2017	2016
Vuokratkulut	-267,9	-57,9
Markkinointikulut	-130,8	-44,5
Kiinteistöjen ja kauppapaikkojen hoito	-62,1	-8,2
Pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden myyntitappiot	-1,2	-9,9
Tietoliikennekulut	-63,0	-25,9
Fuusiotappiot	0,0	-0,2
Muut liikekulut	-56,1	-6,9
Yhteensä	-581,1	-153,4

Tilintarkastajien palkkiot

Milj. €	2017	2016
Tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers		
Tilintarkastus	0,3	0,2
Veroneuvonta	0,1	0,0
Muut palvelut	1,1	0,2
Yhteensä	1,5	0,4

Liite 7. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2017	2016
Tuotot pitkäaikaisista sijoituksista		
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	30,3	1,4
Osinkotuotot muilta	2,4	0,0
Osakkeiden myyntivoitot	0,1	0,2
Sijoitusten myyntivoitot	2,0	0,6
Tuotot pitkäaikaisista sijoituksista yhteensä	34,7	2,1
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	10,8	17,1
Muut	18,7	11,8
Korko- ja rahoitustuotot yhteensä	29,5	29,0
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista		
Arvonalentumiset osakkeista	-96,9	-2,8
Käyvän arvon muutokset	0,2	0,0
Arvonalentumiset ja käyvän arvon muutokset pysyvien vastaavien sijoituksista yhteensä	-96,7	-2,8
Korko- ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-12,9	-2,2
Muut	-26,3	-15,9
Korko- ja rahoituskulut yhteensä	-39,2	-18,1
Yhteensä	-71,8	10,2

Liite 8. Tilinpäätössiirrot

Milj. €	2017	2016
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	-4,8	7,3
Saadut konserniavustukset	77,7	216,2
Annetut konserniavustukset	-30,3	-78,7
Yhteensä	42,5	144,8

Liite 9. Pakollisten varausten muutokset

Milj. €	2017	2016
Fuusioissa siirtyneet	1,7	5,6
Muut muutokset	-0,9	2,6
Yhteensä	0,7	8,3

Liite 10. Tuloverot

Milj. €	2017	2016
Tuloverot konserniavustuksista	-9,5	-27,5
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-30,8	6,6
Edellisten tilikausien verot	-0,7	-0,1
Yhteensä	-40,9	-21,0

Liite 11. Laskennalliset verot

Laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ei ole merkitty taseeseen. Laskennallinen verovelka tilinpäätössiirtojen kertymästä on 21,3 milj. euroa. Muiden laskennallisten verovelkojen tai -saamisten määrä ei ole olennainen.

Taseen liitetiedot

Liite 12. Aineettomat hyödykkeet

Milj. €	2017	2016
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	15,3	9,5
Lisäykset	0,7	2,9
Fuusioissa siirtyneet	15,5	2,9
Vähennykset	-11,5	0,0
Siirrot erien välillä	6,1	0,1
Hankintameno 31.12.	26,2	15,3
Kertyneet poistot 1.1.	-7,6	-3,2
Fuusioissa siirtyneet	-11,8	-2,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	11,4	0,0
Tilikauden poisto ja arvonalentumiset	-5,1	-2,4
Kertyneet poistot 31.12.	-13,2	-7,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	13,0	7,7
Muut aineettomat hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	83,5	20,2
Lisäykset	35,9	1,6
Fuusioissa siirtyneet	188,3	66,5
Vähennykset	-64,2	-5,4
Siirrot erien välillä	7,3	0,6
Hankintameno 31.12.	250,8	83,5
Kertyneet poistot 1.1.	-67,8	-13,4
Fuusioissa siirtyneet	-114,3	-56,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	63,2	4,7
Tilikauden poisto ja arvonalentumiset	-20,1	-2,7
Kertyneet poistot 31.12.	-139,0	-67,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	111,9	15,7

Milj. €	2017	2016
Ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	8,3	1,3
Lisäykset	13,0	7,1
Fuusioissa siirtyneet	5,9	0,7
Vähennykset	-0,1	-0,1
Siirrot erien välillä	-11,1	-0,7
Hankintameno 31.12.	16,0	8,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	16,0	8,3

Liite 13. Aineelliset hyödykkeet

Milj. €	2017	2016
Maa- ja vesialueet, omistetut		
Hankintameno 1.1.	85,9	77,9
Lisäykset	4,4	5,1
Fuusioissa siirtyneet	79,5	8,8
Vähennykset	-2,9	-5,9
Siirrot erien välillä	2,1	-
Hankintameno 31.12.	168,8	85,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	168,8	85,9
Maa- ja vesialueet, vuokraoikeudet		
Hankintameno 1.1.	0,1	-
Lisäykset	0,4	-
Fuusioissa siirtyneet	1,1	0,1
Vähennykset	0,0	-
Hankintameno 31.12.	1,5	0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,5	0,1
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	316,4	262,1
Lisäykset	67,5	8,1
Fuusioissa siirtyneet	165,4	53,5
Vähennykset	-2,1	-8,6
Siirrot erien välillä	15,9	1,3
Hankintameno 31.12.	563,2	316,4

Milj. €	2017	2016
Kertyneet poistot 1.1.	-154,7	-141,1
Fuusioissa siirtyneet	-49,1	-10,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,9	7,8
Tilikauden poisto	-16,3	-10,6
Kertyneet poistot 31.12.	-219,1	-154,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	344,0	161,7
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	51,0	11,8
Lisäykset	25,9	1,9
Fuusioissa siirtyneet	220,8	45,5
Vähennykset	-34,4	-10,4
Siirrot erien välillä	2,2	2,2
Hankintameno 31.12.	265,4	51,0
Kertyneet poistot 1.1.	-39,0	-10,3
Fuusioissa siirtyneet	-174,8	-32,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	33,3	5,8
Tilikauden poisto	-19,3	-1,8
Kertyneet poistot 31.12.	-199,8	-39,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	65,6	12,0

Liite 14. Sijoitukset

Milj. €	2017	2016
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	9,5	3,0
Lisäykset	0,5	-
Fuusioissa siirtyneet	7,1	6,7
Vähennykset	0,0	-0,2
Siirrot erien välillä	0,8	-
Hankintameno 31.12.	18,0	9,5
Kertyneet poistot 1.1.	-4,3	-2,3
Fuusioissa siirtyneet	-4,2	-1,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	0,2
Tilikauden poisto	-1,5	-0,4
Kertyneet poistot 31.12.	-10,0	-4,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	8,0	5,2
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	9,3	3,9
Lisäykset	6,2	4,1
Fuusioissa siirtyneet	35,9	5,0
Vähennykset	-6,8	-0,3
Siirrot erien välillä	-23,2	-3,5
Hankintameno 31.12.	21,3	9,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	21,3	9,3

Milj. €	2017	2016
Osuudet konserniyrityksissä		
Hankintameno 1.1.	835,1	244,7
Lisäykset	38,0	280,9
Fuusioissa siirtyneet	146,9	444,0
Vähennykset	-53,3	-134,4
Hankintameno 31.12.	966,8	835,1
Arvonlennukset 1.1.	-29,3	-54,3
Fuusioissa siirtyneet	-63,0	-
Vähennysten kertyneet arvonalennukset	28,1	27,8
Tilikauden arvonalennus	-96,6	-2,8
Arvonlennukset 31.12.	-160,8	-29,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	806,0	805,8
Osuudet omistusyhteisyrityksissä		
Hankintameno 1.1.	78,3	78,3
Lisäykset	1,7	-
Fuusioissa siirtyneet	4,5	-
Vähennykset	-0,5	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	84,0	78,3
Muut sijoitukset		
Hankintameno 1.1.	10,2	10,4
Lisäykset	0,1	1,0
Fuusioissa siirtyneet	7,4	0,2
Vähennykset	-2,6	-1,3
Hankintameno 31.12.	15,2	10,2
Tilikauden arvonalennus	-0,3	-2,6
Arvonlennukset 31.12.	-0,3	-2,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	14,8	7,6

Kesko Oyj:n omistukset muissa yrityksissä 31.12.2017 on esitetty eriteltynä konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Liite 15. Saamiset

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Milj. €	2017	2016
Pitkäaikainen		
Lainasaamiset	168,0	214,1
Pitkäaikainen yhteensä	168,0	214,1
Lyhytaikainen		
Myyntisaamiset	126,1	44,0
Lainasaamiset	430,0	570,1
Siirtosaamiset	119,3	11,1
Lyhytaikainen yhteensä	675,4	625,2
Yhteensä	843,4	839,3

Saamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä

Milj. €	2017	2016
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	57,5	57,5
Muut saamiset	0,1	0,1
Pitkäaikainen yhteensä	57,6	57,6
Lyhytaikaiset saamiset	3,0	1,0
Yhteensä	60,7	58,6

Kesko Oyj on antanut pitkäaikaisen lainan yhteisyritykselleen Mercada Oy:lle, 56,0 milj. euroa.

Siirtosaamiset

Milj. €	2017	2016
Verot	4,1	20,7
Palvelukorvaukset	3,7	0,9
Henkilöstökulut	10,8	6,2
Ostot	29,4	15,8
Muut	55,3	25,7
Yhteensä	103,3	69,2

Liite 16. Oma pääoma

Milj. €	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Käyttö- rahasto	SVOP	Kertyneet voittovarot	Oma pääoma
Oma pääoma 1.1.2016	197,3	197,5	243,4	22,8	835,5	1 496,5
Osingonjako					-248,2	-248,2
Omat osakkeet					5,0	5,0
Siirto lahjoitusvaroihin					-0,3	-0,3
Tilikauden tulos					147,9	147,9
Oma pääoma 31.12.2016	197,3	197,5	243,4	22,8	740,0	1 400,9
Osingonjako					-198,9	-198,9
Omat osakkeet					7,9	7,9
Siirto lahjoitusvaroihin					-0,3	-0,3
Tilikauden tulos					495,1	495,1
Oma pääoma 31.12.2017	197,3	197,5	243,4	22,8	1 043,8	1 704,7

Sidottu oma pääoma	2017	2016
Osakepääoma	197,3	197,3
Ylikurssirahasto	197,5	197,5
Yhteensä	394,8	394,8

Vapaa oma pääoma	2017	2016
Käyttörahas	243,4	243,4
SVOP	22,8	22,8
Kertyneet voittovar	1 043,8	740,0
Yhteensä	1 310,0	1 006,2

Laskelma voitonjakokelpoisista varoista	2017	2016
Muut rahastot	266,2	266,2
Edellisten tilikausien voitto	548,7	592,1
Tilikauden voitto	495,1	147,9
Yhteensä	1 310,0	1 006,2

Emoyhtiön osakkeiden jakautuminen	Kpl
A-osakkeet	31 737 007
B-osakkeet	68 282 745
Yhteensä	100 019 752

Osakkeiden äänimäärät	Ääniä
A-osake	10
B-osake	1

Hallituksen valtuudet hankkia ja luovuttaa omia osakkeita

Varsinainen yhtiökokous 4.4.2016 hyväksyi hallituksen ehdotuksen sen valtuuttamiseksi päättämään enintään 1 000 000 yhtiön oman B-osakkeen hankkimisesta. Valtuutus oli voimassa 30.9.2017 saakka. Hallituksella on lisäksi varsinaisen yhtiökokouksen 13.4.2015 antama, 30.6.2018 asti voimassa oleva valtuutus antaa enintään 20 000 000 uutta B-osaketta. Lisäksi Keskon varsinainen yhtiökokous 4.4.2016 valtuutti yhtiön hallituksen päättämään yhteensä enintään 1 000 000 yhtiön hallussa olevan oman B-osakkeen luovuttamisesta. Valtuutus on voimassa 30.6.2020 saakka.

Omat osakkeet

Hallitus on yhtiökokouksen valtuuttamana hankkinut tilikausilla 2011 ja 2014 yhteensä 1 200 000 yhtiön omaa B-osaketta. Osakkeet ovat yhtiön hallussa omina osakkeina ja yhtiön hallituksella on oikeus luovuttaa niitä. Yhtiön hallussa olevien osakkeiden hankintameno, 23,5 milj. euroa, on vähennetty omaan pääomaan sisältyvistä voittovaroista.

	kpl
Yhtiön hallussa omia B-osakkeita 31.12.2016	746 109
Luovutus, osakepalkkiojärjestelmä	-192 822
Tilikauden aikana palautunut	9 850
Yhtiön hallussa omia B-osakkeita 31.12.2017	563 137

Liite 17. Pakolliset varaukset

Milj. €	2017	2016
Vuokravastuut	4,5	8,0
Muut pakolliset varaukset	5,4	1,2
Yhteensä	9,9	9,2

Liite 18. Pitkäaikainen vieras pääoma

Kesko Oyj laski 10.6.2004 liikkeelle Yhdysvalloissa 120 milj. USD:n arvosta suunnattuja velkakirjalainoja (USD Private Placement). Järjestely käsittää kolme kertalyhenteistä lainaerää. Ensimmäinen lainaerä (60 milj. USD) erääntyi maksettavaksi vuonna 2014 ja toinen lainaerä (36 milj. USD) erääntyi vuonna 2016. Kolmas lainaerä (24 milj. USD) erääntyy vuonna 2019. Kesko on suojannut lainan valuutan- ja koronvaihtosopimuksin ja noudattaa suojauslaskentaa ko. järjestelyn osalta. Lainan suojaamiseen käytettyjen valuuttajohdannaisten käypä arvo oli tilinpäätöspäivänä -0,1 milj. euroa ja korkojohdannaisten käypä arvo oli -0,4 milj. euroa. Lainan pääoma on 20,1 milj. euroa ja kiinteä korko 6,2 %.

Kesko Oyj laski 11.9.2012 liikkeelle 250 milj. euron määräisen joukkovelkakirjalainan. Lainan kuponkikorko on kiinteä 2,75 %. Laina erääntyy maksettavaksi kuuden vuoden kuluttua lainan liikkeeseen laskusta.

Liite 19. Lyhytaikainen vieras pääoma

Milj. €	2017	2016
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	128,5	1,8
Muut velat	235,7	520,9
Siirtovelat	64,5	5,2
Yhteensä	428,8	527,9
Velat omistusyhteisyrityksille		
Ostovelat	0,0	0,0
Siirtovelat	0,2	0,0
Muut velat	23,9	21,9
Yhteensä	24,1	21,9
Siirtovelat		
Henkilöstökulut	71,3	38,7
Ostojen siirtovelat	41,6	5,3
Kauppahinnat	1,8	-
Palvelukorvaukset	1,2	-
Muut	53,4	22,7
Yhteensä	169,2	66,6

Liite 20. Korottomat velat

Milj. €	2017	2016
Lyhytaikainen vieras pääoma	1 077,3	258,1
Pitkäaikainen vieras pääoma	0,0	8,2
Yhteensä	1 077,3	266,3

Liite 21. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

Milj. €	2017	2016
Kiinteistökiinnitykset		
Konserniyhtiöiden puolesta	4	4
Pantatut osakkeet	73	58
Takaukset		
Konserniyritysten puolesta	78	72
Muut vastuut ja vastuusitoumukset		
Omasta puolesta	35	15
Vuokravastuut koneista ja kalustosta		
Vuoden sisällä erääntyvät	9	4
Myöhemmin erääntyvät	12	7
Vuokravastuut kiinteistöistä		
Vuoden sisällä erääntyvät	283	104
Myöhemmin erääntyvät	1 936	400

Valuuttariskit

Yhtiön liiketoiminnan tulokseen vaikuttaa yhtiön myöntämän käyttöpääomarahoituksen määrä sen ulkomaisille tytäryhtiöille ja osin myös konsernin emoyhtiönä tytäryhtiöiden suojaukset emoaan vastaan.

Valuuttariskiiä suojataan käyttämällä valuuttajohdannaisia vahvistetun valuuttariskipolitiikan mukaisesti. Valuuttajohdannaisten käypä arvo lasketaan arvostamalla ne tilinpäätöspäivän markkinahintoihin.

Johdannaisten arvostus perustuu suoraan markkinoilta saataviin tietoihin eli on luokiteltu tasolle 2. Näiden johdannaisten maksimiluottoriski on niiden käypä arvo tilinpäätöspäivänä.

Johdannaisten arvostustulokset kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin.

Yhtiön transaktiopoistio 31.12.2017					
Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB
Transaktioriski	-18,5	5,3	1,9	25,0	11,9
Suojaavat johdannaiset	21,7	-9,1	-4,6	-14,4	-8,6
Avoin positio	3,2	-3,9	-2,6	10,6	3,2

Yhtiön transaktiopoistio 31.12.2016					
Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB
Transaktioriski	-20,2	19,6	22,4	16,5	14,4
Suojaavat johdannaiset	31,3	-12,0	-18,2	-9,1	-17,6
Avoin positio	11,1	7,6	4,2	7,4	-3,1

Transaktiopoistion herkkyyssanalyysissä on laskettu, mikä olisi yhtiön valuuttamääräisten ostojen sekä suojaavien valuuttajohdannaisten tulosvaikutus, jos kurssimuutos olisi +/- 10 %.

Herkkyyssanalyysi, vaikutus tulokseen ennen veroja 31.12.2017					
Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB
Muutos +10 %	-0,3	0,4	0,2	-1,0	-0,3
Muutos -10 %	0,4	-0,4	-0,3	1,2	0,4

Herkkyyssanalyysi, vaikutus tulokseen ennen veroja 31.12.2016					
Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB
Muutos +10 %	-1,0	-0,7	-0,4	-0,7	0,3
Muutos -10 %	1,2	0,8	0,5	0,8	-0,3

Johdannaiset

	31.12.2017 Positiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2017 Negatiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2016 Positiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2016 Negatiivinen käypä arvo (tasearvo)
Valuuttajohdannaiset	0,4	-2,4	4,4	-5,4

	31.12.2017 Nimellismäärä	31.12.2016 Nimellismäärä
Johdannaisoppimusten nimellismäärät Milj. €		
Valuuttajohdannaiset	103,6	213,7

Kaikki valuuttajohdannaiset erääntyvät vuoden 2018 aikana.

Milj. €	2017 Käypä arvo	2016 Käypä arvo
Johdannaisoppimuksista johtuvat vastuut		
Kohde-etuuksien arvot 31.12.		
Korkojohdannaiset	70	0,3
Koronvaihtosopimukset	180	-0,5
Valuuttajohdannaiset		
Termini- ja futuurisopimukset	84	-1,9
Konsernin ulkoiset	77	-1,9
Konsernin sisäiset	7	0,0
Optiosopimukset		
Ostetut, konsernin sisäiset	-	-
Asetetut, konsernin sisäiset	-	-
Valuutanvaihtosopimukset	20	-0,1
Hyödykejohdannaiset		
Sähköjohdannaiset	12	0,0
Konsernin ulkoiset	6	-0,3
Konsernin sisäiset	6	0,3

Liite 22. Rahavirtalaskelman rahavarat

Milj. €	2017	2016
Myytavissä olevat rahoitusvarat	34,0	58,5
Rahavarat	75,2	48,1
Yhteensä	109,2	106,6

Rahavirtalaskelmassa rahavaroina käsitellään taseen rahavarojen lisäksi myytävissä olevista rahoitusvaroista ne erät, jotka erääntyvät kolmen kuukauden kuluessa hankinta-ajankohdasta lukien.

Liite 23. Lähipiiri

Kesko Oyj:n lähipiiriin kuuluvat yhtiön johtohenkilöt (hallitus, pääjohtaja ja johtoryhmä), heidän määräysvallassaan olevat yhtiöt, tytäryhtiöt, osakkuus- ja yhteisyritykset sekä Keskon Eläkekassa. Tytäryhtiöt sekä osakkuus- ja yhteisyritykset on lueteltu erillisessä liitteessä Kesko-konsernitilinpäätöksessä (liite 5.2).

Keskon hallituksen jäseniä toimii K-kauppiaina. Kesko Oyj myy tavaroita ja palveluita heidän määräysvallassaan oleville yrityksille. Tavaroiden ja palvelujen myynnit lähipiirille ovat toteutuneet yleisillä markkinaehdoilla ja perustuvat markkinahintoihin.

Allekirjoitukset

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Helsingissä, 31. päivänä tammikuuta 2018

Esa Kiiskinen

Mikael Aro

Jannica Fagerholm

Matti Kyytsönen

Matti Naumanen

Anu Nissinen

Toni Pokela

Mikko Helander
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä, 31. päivänä tammikuuta 2018

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Mikko Nieminen
KHT

Tilintarkastuskertomus

Kesko Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Kesko Oyj:n (y-tunnus: 0109862-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää:

- konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista
- emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1-kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa 2.4.

Tarkastuksen yleinen lähestymistapa

Yhteenveto

Olennaisuus

- Olemme määritelleet, että Kesko-konsernin tilintarkastuksessa olennaisia ovat virheellisydet, joiden vaikutus yksin tai yhdessä konsernin vertailukelpoiseen tulokseen ennen veroja on 5 %. Laskettuna 2017 tilikauden vertailukelpoisesta tuloksesta ennen veroja se on n. 15 miljoonaa euroa.

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen laajuus

- Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Kesko-konsernin yhtiöissä, jotka taloudellisen aseman ja tuloksen perusteella ovat merkittävimmät. Olemme toteuttaneet tarkastustoimenpiteitä Keskon yhdeksässä toimintamaassa.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

- Liikearvo ja tavaramerkit – johdon arvonalentumistestaus
- Vaihto-omaisuus

Osana tilintarkastuksen suunnittelua olemme määrittäneet olennaisuuden ja arvioineet riskiä siitä, että tilinpäätöksessä on olennainen virheellisyys. Erityisesti olemme arvioineet alueita, joiden osalta johto on tehnyt subjektiivisia arvioita. Tällaisia ovat esimerkiksi merkittävät kirjanpidolliset arviot, joihin liittyy oletuksia ja tulevien tapahtumien arviointia.

Olennaisuus

Tarkastuksemme suunnitteluun ja suorittamiseen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Tilintarkastuksen tavoitteena on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena olennaista virheellisyttä. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä. Niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Perustuen ammatilliseen harkintaamme määritimme konsernitilinpäätökselle olennaisuuteen liittyen tietyt kvantitatiiviset raja-arvot. Nämä raja-arvot yhdessä kvalitatiivisten tekijöiden kanssa auttoivat meitä määrittämään tarkastuksen kokonaislaajuuden ja yksittäisten tilintarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden sekä arvioimaan virheellisyyksien vaikutusta tilinpäätökseen kokonaisuutena.

Tilinpäätökselle määritelty olennaisuus on 15 miljoonaa euroa. Valitsimme olennaisuuden määrittämisen vertailukohteeksi vertailukelpoisen tuloksen ennen veroja, koska käsityksemme mukaan se on keskeinen tunnusluku, jota tilinpäätöksen lukijat käyttävät arvioidessaan konsernin suoriutumista. Lisäksi tulos ennen veroja on yleisesti hyväksytty vertailukohde. Valitsimme sovellettavaksi prosenttiosuudeksi 5 %, joka on tilintarkastusstandardeissa yleisesti hyväksytyjen määrällisten rajojen puitteissa.

Konsernitilinpäätöksen tarkastuksen laajuus

Kesko-konserni toimi päivittäistavara- ja rakentamisen ja talotekniikan kaupassa sekä autokaupassa. Toimintoja on yhdeksässä maassa. Tilintarkastuksemme laajuutta määrittäessämme olemme ottaneet huomioon Kesko-konsernin rakenteen, toimialan sekä taloudelliseen raportointiin liittyvät prosessit ja kontrollit.

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Kesko-konsernin yhtiöissä, jotka taloudellisen aseman ja tuloksen perusteella ovat merkittävimmät. Lisäksi olemme suorittaneet analyttisiä tarkastustoimenpiteitä konsernin muissa yhtiöissä. Olemme toteuttaneet tarkastustoimenpiteitä kaikissa yhdeksässä Keskon toimintamaassa: Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä.

Näiden toimenpiteiden perusteella olemme hankkineet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä Kesko-konserniin kuuluvia yhtiöitä ja liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernintilinpäätöksestä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

Konsernintilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Liikearvo ja tavaramerkit – johdon arvonalentumistestaus

Viihtaus liitetietoon 3.4 Aimeettomat hyödykkeet.

Kesko-konsernin tase sisältää liikearvoa 172,3 miljoonan euron (2016: 189,9) ja tavaramerkkejä 82,2 miljoonan euron (2016: 123,3) arvosta.

Kesko-konsernin johto suorittaa vuosittain liikearvon ja tavaramerkkien arvonalentumistestauksen.

Johdon suorittaman arvonalentumistestauksen tulos perustuu testauksessa käytettyihin arvioihin, mm. kasvu- ja kannattavuuskehityksestä, kauppapaikka-verkoston muutoksista, tuote- ja palveluvalikoimasta, hinnoittelu sekä liiketoiminnan kustannusten kehityksestä.

Kiinnitimme tilintarkastuksessamme erityistä huomiota johdon laatimassa arvonalentumistestauksessa käytettyihin arvostusmalleihin ja arvioihin. Kohdistimme työmme erityisesti niiden rahavirtaa tuottavien yksiköiden testauksiin, joiden osalta aikaisempiä vuosina käyttöarvon ja kirjanpitoarvon erotus on ollut pieni ja siten herkin arvioiden muutoksille.

Vaihto-omaisuus

Viihtaus liitetietoon 3.5 Vaihto-omaisuus.

Kesko-konsernin tase sisältää vaihto-omaisuutta 938,6 miljoonan euron (2016: 978,9) arvosta.

Vaihto-omaisuus arvostetaan tilinpäätöksessä hankintamenoa tai sitä alhaisempaan nettorealisaatioarvoon.

Johto tarkastelee säännöllisesti vaihto-omaisuuden

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Kävimme läpi johdon laatimat taloudelliset suunnitelmat ja vertailimme niitä Kesko Oyj:n hallituksen hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin.

Arvioimme käyttöarvon laskentamallin asianmukaisuutta ja täsmäytimme syöttötiedot niiden lähteisiin.

Tarkastelimme yksityiskohtaisesti käyttöarvon laskennassa käytettyjä oletuksia ja haastattelimme niiden osalta johtoa. Arvioidessamme yhtä keskeisintä oletusta, pääoman keskimääräistä kustannusta, hyödynsimme PwC:n valuaatioasiantuntijoita. Suoritimme aikaisempien kausien ennusteiden vertailun toteutuneisiin lukuihin koska se antaa indikaatiota ennuste-prosessin laadusta.

Arvioimme myös liitetietojen asianmukaisuutta ja riittävyttä, erityisesti herkkyysanalyysien osalta.

Arvioidessamme vaihto-omaisuuden nettorealisaatioarvoon liittyviä johdon arvioita, kävimme läpi konsernissa vallitsevat vaihto-omaisuuden ikärakenteen seurantaan ja nettorealisaatioarvon laskentaan liittyvät prosessit, tunnistimme avainkontrollit ja testasimme niiden toimivuutta.

Kävimme otannalla läpi vaihto-omaisuuden arvonalentumisen laskelmia ja testasimme laskelmissa käytettyjen lähtötietojen vastaavuutta varastokirjanpi-

epäkuranttiutta ja kiertonopeutta sekä nettorealisointiarvon mahdollista pienentymistä alle hankintamenoa ja kirjaa tarvittaessa arvonalentumisen. Nämä tarkastelut edellyttävät arvioita tuotteiden tulevasta kysynnästä.

Myytäväksi hankittujen tuotteiden hankintamenoa luetaan kaikki ostonotot hankintarahteineen.

Hankintameno laskennassa on huomioitu myös tavarantoimittajan myöntämät jälkiviitteet. Johto käyttää harkintaa siitä, miltä osin jälkiviitteisiin liittyvät sopimusehdot ovat täyttyneet tilinpäätöspäivänä.

Kiinnitimme tilintarkastuksessamme erityistä huomiota johdon arvioihin vaihto-omaisuuden nettorealisointiarvosta sekä arvioiden perusteena oleviin oletuksiin. Lisäksi kiinnitimme erityistä huomiota johdon arvioihin jälkiviitteisiin liittyvien sopimusehtojen täyttymisestä tilinpäätöspäivänä.

Emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole sellaisia tilintarkastuksen kannalta keskeisiä seikkoja, joista olisi viestittävä kertomuksessamme.

Konsernintilinpäätöksen tai emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettuja merkittäviä olennaisen virheellisuuden riskejä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernintilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksiin esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonemme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaisen tilintarkastuksen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

toon.

Tarkastimme otannalla aliarvostusraporttien laskenta-kaavat tarkistaaksemme johtavatko laskelmien kaavat oikeaan lopputulokseen.

Arvioidessamme jälkiviitteisiin liittyviä johdon arvioita kävimme läpi konsernissa vallitsevat jälkiviitteiden seurantaan ja laskentaan liittyvät prosessit, tunnistimme avainkontrollit ja testasimme niiden toimivuutta. Kävimme otannalla läpi jälkiviitteiden laskelmia, testasimme laskelmissa käytettyjen lähtötietojen vastaavuutta sopimusehtoihin sekä kauden hankintatietoihin. Lisäksi suoritimme aikaisempien kausien jälkiviitteiden jaksotusten vertailun toteutuneisiin lukuihin arvioidaksemme prosessin laatua ja jaksotusten tarkkuutta.

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnitellemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaan tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjallisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumia tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaan tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviin tapauksiin niihin liittyvistä varoituksista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

PricewaterhouseCoopers Oy on toiminut Kesko Oyj:n yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 26.4.1976 alkaen yhtäjaksoisesti 42 vuotta. Tuolloin vuonna 1976 tilintarkastajaksi valittiin yhtiössämme toiminut KHT -tilintarkastaja. Kesko Oyj:stä on tullut yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö 15.05.1960.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntonne ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että

- toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia
- toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömmme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausumat

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitiilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 31.1.2018

PricewaterhouseCoopers Oy

Tilintarkastusyhteisö

Mikko Nieminen
KHT